

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

תוכן הענינים

ג.....	סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה
ג.....	--- סעי' א' – הפסק ומוך ---
ג.....	מטרת ההפסק, וגדריה
ו.....	תחילת זמן עשיית הפסק טהרה
ח.....	סוף זמן הפסק טהרה בדיעבד
יא.....	מוך דחוק
יג.....	התפללו ערבית וקיבלו שבת
טו.....	--- סעי' ב' – ראתה יום א' ---
טו.....	דיני ראתה יום א'
טז.....	ראייה מתמשכת
טז.....	בגדר של ראייה
יח.....	הפסק תכף אחר הפסק או רחיצה
כ.....	מוך להיות הפסק
כא.....	--- סעי' ג' – רחיצה, לבישת חלוק וסדין ---
כא.....	בגדים 'לבנים'
כג.....	סדין, ועוד פרטי דינים
כד.....	דין רחיצה לפני הפסק טהרה
כד.....	זמן לבישת לבנים
כה.....	--- סעי' ד' – בדיקות ז' נקיים ---
כה.....	סתם וי"א
כח.....	הנהגת אשה שיש לה כתמים
כט.....	באיזה שעות לבדוק, וספירת לילה
ל.....	רחיצה לפני הבדיקה
ל.....	ספירת ז' נקיים
לא.....	היסח הדעת
לב.....	הרטבת העד בבדיקה
לד.....	--- סעי' ה' – חזקת טומאה ---
לד.....	חזקת טומאה

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

לד	--- סעי' ו' – עשיית הבדיקה ---
לד	סוגי הבד
לו	היטב כפי כוחה
לח	להעלים העד במעטפה
לט	בדיקות עם טבעת 'נובה' Nuva Ring
מב	--- סעי' ז' וח' – סומא ושוטה ---
מב	שוטה כהלכתה
מב	--- סעי' ט' – כל המרבה לבדוק ---
מב	מדוע אינו נוהג בזמננו
מג	--- סעי' י' – אין תולין ---
מג	חזקת טהרה, ודברי הט"ז
מד	ג' ימים ראשונים
מט	--- סעי' י"א – פולטת שכבת זרע ---
נ	הקדמה
נא	ה' ימים
נג	קולא של השל"ה, ועוד ציורים
נז	לא שימשה אטו שימשה
נח	ממתי מתחילים ה' ימים
סו	--- סעי' י"ב – טעתה במנין הספירה ---
סו	טעתה במנין
סז	--- סעי' י"ג – כיבוד הבית ---
סח	דיני כיבוד, בדיעבד
סח	מטרת הכיבוד

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

--- סעי' א' – הפסק ומוך ---

שבעה ימים שהזבה סופרת מתחילין ממחרת יום שפסקה בו. וכך משפטה, אם תראה ב' ימים או ג' ופסקה מלראות, בודקת ביום שפסקה כדי שתפסוק בטהרה; ובדיקה זו תהיה סמוך לבין השמשות. (וכן נוהגין לכתחלה; ובדיעבד, אפילו לא בדקה עצמה רק שחרית ומצאה עצמה טהורה, סגי בכך). (טור בשם הרשב"א וב"י אף לפי דברי הרא"ש). ולעולם ילמד אדם (להחמיר לכתחלה) בתוך ביתו שתהא בודקת ביום הפסק טהרתה במוך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות, שזו בדיקה מוציאה מידי כל ספק (רשב"א בתה"ק). הגה: וי"א אם התפללו הקהל ערבית ועוד היום גדול, אינה יכולה לבדוק או ללבוש לבנים ולהתחיל ולמנות מיום המחרת, מאחר דהקהל כבר עשו אותו לילה (ת"ה), י"א דמותר אפילו עשו הקהל שבת (אגור בשם ר"י מולין); ונוהגין לכתחלה ליזהר, ובדיעבד אין לחוש. ומקצת נשים נוהגות שאם פסקה קודם ברכו וחזרה לראות כתם או דם תוך ימי ספירתה, אז מפסיקין אפילו לאחר ברכו אם נתקלקלה סמוך לערב, וחושבים דבר זה לדיעבד; ואין למחות בידם, כי כן קבלו מאיזה חכם שהורה להן, והוא מנהג ותיקין.

מטרת ההפסק, וגדריה

- (א) לפני שנבאר פרטי דיני הפסק, נזכיר דברי החזו"א^א שמגדיר יפה התפקיד של הפסק. וכ', דהתורה לא תיאר לנו איך לעשות הפסק טהרה, ע"כ כל שמוכיח לנו שהמעין שלה סגור, הר"ז הפסק. ובמשך הסימן בעז"ה נראה נפק"מ לזה.
- (ב) במשך הסימן נראה ראיות לשאלה הבאה – מהי תפקיד של הפסק; האם להוכיח שלא יורד דם עכשיו, או שהוא הוכחה שלא ראתה דם במשך דקות האחרונות. לשני הצדדים, ועפי"ד החזו"א, ההפסק הוא להוכיח שמעיינה סגור, ושאר הבדיקות הם לחזק ולקיים האי חזקת מעיין סגור.
- (ג) בגדר חובת ההפסק, כ' חזו"ד^ב דהוא חיוב מה"ת. והק' האנו יודעים שמעיינה סגור מהא דלא הרגישה את הדם, ואם עכשיו היא מדממת ומרגישה, לא יועיל מה שהפסיקה מקודם. ואם לא הרגישה, מה"ת טהורה בכל ענין כדין ראייה בלא הרגשה. ותי' דהרגשה הראשונה פותח, ועכשיו אם יהיה טיפת דם יאסר מה"ת, וא"כ צריך ראייה שנסגר. משמע, שעכשיו שכבר נפתח בהרגשה, הדם יצא ממקור עם הרגשה קלושה, שיאסרה מה"ת, א"כ צריך הפסק להוכיח שאם יהיה עוד דם בהרגשה, יהיה עם הרגשה אמיתית.
- (ד) החת"ס^ג יש לו מהלך אחרת בסוגיין, והוא בנוי ע"פ מש"כ בהתחלת הלכות נדה, שמה"ת נדה הרואה פחות מז' יום, ממתנת ז', ואי"צ להיות נקיים, ומפסיק וטובלת. כי אשה רגילה דרכה לראות עד ז' יום. אבל הרואה יותר ארוך מזה, הוא ימי זיבה, שהוא חולי, צריכה לשמור יום נגד יום, וא"כ צריך הוכחה שהמעין סגור, ושנתרפא מחליה.

^א צ"ב כ"ב.
^ב ביאורים ג'.
^ג קמ"ב.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ה) וממילא, נשי דידן, דאחרי תקנת ר' זירא יש להם דין חולי, א"כ ההפסק הוא כהפסק דאורייתא של זבה. ואע"פ שהיא רק נדה רגילה, ושמה"ת אי"צ הפסק, מ"מ שויינהו כזבה, ושהפסק שלה שוה כשל זבה מה"ת.
- (ו) ולאריכות בענין זו, ע"ע בספר טהרת הבית להגר"ע.
- (ז) והיה מקום לומר דנפק"מ בכל זה אם הפסק דאורייתא או דרבנן הוא אם אשה אינה זוכרת אם ההפסק שלה היה בסדר; כלומר שאינה יודעת אם עכשיו אוחזת ביום ג' או ביום ד' של ז' נקיים. והיה מקום לומר דאם הפסק אינו אלא מדרבנן נגיד ספק דרבנן לקולא. אך זה אינו, כי זה ספק דרבנן עם חזקת איסור, שלא אזלינן בה לקולא.
- (ח) פ"ת סק"ה מביא חת"ס"י אשה שיושבת ומרכזת על עצמה, ויודעת בבירור שאין לה הרגשה עכשיו, אולי זה יעלה כהפסק טהרה, כי עכשיו יודעת שמעינה נסגר. וכ' דאינו פשוט כי אולי כשכבר נפתח, אינו ביכולתה לברר סגירתה ע"י הרגשה, כעין מש"כ למעלה בדברי החו"ד.
- (ט) והחזו"א"י ס"ל דאם עשתה כהחת"ס, והצליחה, ההפסק שהיא עושאת עכשיו אינו אלא מדרבנן.
- (י) סד"ט כ"ג כ' דאשה המוחזקת לא לראות יותר מה' ימים, יתכן שהפסק שלה אינו אלא מדרבנן.
- (יא) יש שרצו להוכיח שדעת ר' משה הוא שהפסק אינו אלא מדרבנן, מהתשובה המפורסמת לגבי לשדך עם בעלת תשובה שהוריה לא שמרו הלכות נדה, ור' משה כ' דאם יש לה מידות טובות וצנועה, יש לתלות שרחצה בים או ברכה להנאתה, ועלתה לה לטבילה עכ"פ מה"ת. וטענו, הלא לא הפסיקה, אלמא, הפסק אינו אלא מדרבנן.
- (יב) אך האמת אינו כן. ובאמת מאוד יתכן שחייבת בהפסק מדאורייתא, ובעלה שבעלה בלי זה עבר על איסור דאורייתא, ויש חזקת איסור, אלא, כלפי שמיא גליא, אנו יודעים שמעינה נסגר. כלומר הוא עבר על החובה לוודא את זה, אבל באמת כך הוי. ובדיוק כמו לענין חפיפה ועיון, עברו על ביאת אשה שלא חפפה ועיינה כדין, אבל כלפי שמיא גליא אנו יודעים שבאמת היתה נקיה.
- (יג) ולאור האמור נוכל לדון שאלה הבאה: **אשה חילונית מגיעה להמקווה לטבול, והבלנית יודעת שהיא מגיעה ז' ימים מתחילת ווסתה, ולא אחרי ז' נקיים. והשאלה, האם רשאית להניח לה לטבול, ולהגיד לה שטבלה כדין, ולא לעבור על לפני עוור, מסית ומדיח.**
- (יד) והנה, עברה על דברי ר' זירא ומנהג בנות ישראל, ועוד, אין הפסק טהרה. ולכאנ"ל, אם בודקת עכשיו לפני שטובלת, מה"ת הטבילה יעלה לה. נמצא, אשה זו תעבור על איסור נדה מדרבנן, ועתידה ליתן את הדין על זה, אבל למעשה אינה עוברת על איסור נדה מה"ת.
- (טו) ולכן, הבלנית שמצילה מאיסור דאורייתא, אינה עוברת אלפני עוור, או מסית ומדיח, כי מצילה מאיסור חמור ואיסור פחות חמור. וכך הורה ר' אלישיב. וחבל שלא שאלו אם טבול עם ברכה או לא. ומסתברא דא"ל לברך 'אשר קדשנו במצותיו וציוונו' כשעוברת בשאט נפש על דברי חז"ל.

^ד קע"ז.

^ה שם כ"ד.

^י ד' י"ז, אה"ע ד' י"ד.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(טז) מאידך, הקנה בושם' כ' דחס ושלום להבלנית לתת יד לעוברי עבירה, אפ' אם ע"י כך עוברת על דרבנן במקום דאורייתא, מ"מ עסקנו הוא לעזור להרוצים לקיים ההלכה כתיקונה, ולא לאלו שרוצים לעבור על דברי חכמים, ורק לא לעבור על איסורי דאורייתא.

(יז) **מעשה שהיה כלה שאינה שומרת תו"מ, מתחתן עם חתן שנתגייר ע"פ גיור רפורמי, שע"פ הלכה אינו יהודי לכל דבר וענין. ואעפ"כ, היא רוצה לטבול לפני החתונה, דאל"ה אמא שלה לא תגיע להחתונה. ושואלת הבלנית, האם להניחה לטבול או לא.**

(יח) כלומר, למעלה ר' אלישיב היקל כי הורידה מאיסור תורה לאיסור דרבנן. והשאלה כאן, ביאה עם גוי, האם יש מעלה לא להיות נדה, או שלא שנא.

(יט) השואל ומשיב¹ דייק מלשון הקרא 'ואל אשה בעת נידתה לא תקרב' משמע האיסור על הישראל, ואז גם על האשה, אבל לגוי, הוא אינו מצווה, א"כ גם לה אין יתר איסור. ומוסיף החלקת יואב, דהאיסור נדה לישראל הוא משום הפער בדרגת הקדושה, כמו גרושה לכהן. והנ"מ במי שיש לו קדושה, אבל לגוי שאין לו קדושה בכלל, אינו מגרע במה שהיא נדה.

(כ) מאידך, המהרש"א לומד הגמ' מגילה י"ג דלא כזה, דשם מבואר שאסתר רצתה לטבול ונאנסה. וביאר המהרש"א שרצתה לטבול מנידותה כדי שלכה"פ לא תעבור על איסור זו, ולא עלתה לה. הרי לפניך, המהרש"א ס"ל לישראלית לגוי יש מעלה עבור הישראלית לא להיות נדה.

(כא) ואולי השאלה תולה על שי' ר"ת לגבי ביאת גוי אם יש לה שם ביאה או זרמת סוסים זרמתם.

(כב) וא"כ, להמהרש"א יש מעלה להניחה לטבול, אם תפסיק, והיא אחרי ז' מתחילת נידתה. ולדינא, צריך שיקול של חכם אם להניחה לטבול, או"ד כאן חמיר טפי מהציור הקודם, ויש יותר מקום לומר שלא ניתן יד לפושעים, כי איננה מעוניינת לטבול באמת, רק כדי שאמא שלה תגיע לחתונה. ועוד, הניחא למעלה יש תקווה שתחזיר בתשובה, ושתמשיך לטבול, ואולי אף בכל פרטיה ודקדוקיה, משא"כ זו לא תמשיך לטבול למשך חייה, ואין תקווה לכך.

(כג) ודע, דהא שכתבנו דמהני עכ"פ מדאורייתא הפסק לפני הטבילה לאחר ז' שאינם נקיים, הנ"מ כשהפסיקה מבעו"י, עכ"פ לפי ר"ת, אבל אם הטבילה הוא במוצ"ש, או מאוחר בערב לאחר ר"ת, נמצא הבדיקה אינו ביום ז', וטבילה בליל ח', אלא שניהם בליל ח', וזה לא מהני, כי זה בימי זיבה, כי יש חזקת רואה גם במקצת יום ח', והיא בחזקת אינה מדממת רק משעת הבדיקה ואילך, ולכן צריך יום כנגד יום. וא"כ, אלו העוסקים בעניינים אלו, כגון אנשים בקירוב, יזהרו בזו.

(כד) ע"כ בנוגע להלכות נדה לצדוקים, ומכאן ואילך נעסוק בהל' נדה עבור שומרי תו"מ. ע"ע לקמיה מש"נ בשם חזו"א ור' משה איך ההפסק מוכיח שנפסק הדימום.

(כה) **אגב**, ההפסק הוא להוכיח שהדימום נעצר, ומכאן ואילך יש לה חזקה שאינה מדממת. ועפ"י², הפסיקה כדת וכדין, ואח"כ ראתה כתם, וטיהרה הרב, משום הגודל/צבעונים

¹ ב' ע"ז.
² א' ר"א.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

וכו', לא איתרע חזקתה, ואין כאן גלוי שמעינה נפתח, כמו שלא מצינו דתוך ז' נקיים כתם טהורה [צבעונים, או פחות מגריס, וכדו'] צריכה הפסק חדש.

(כו) וזה לאפוקי ממה שכתבו מקצת מחברי זמננו, דכתם טהורה בין הפסק לז' נקיים גריע טפי מכתם טהורה בז' נקיים.

(כז) **מעשה שהיה** באשה שהיה לה ל"ע הפלה, ולכן הרופאים ביצעו גרידא, ואחרי כמה שבועות טבלה. כמה ימים אחרי הטבילה, ראתה דם במשך יומיים. אחרי ה' ימים ניסתה להפסיק בטהרה, אך יצא עליה הרבה דם בצורה מוזרה. הלכה לאחות, והאחות אמרה לה שיש לה הרבה פצעים גדולים בצוואר הרחם [מחמת הטיפול שעשתה], אך ההפרשה מהרחם הוא נקי לחלוטין, והיא יודעת את זה כי הסתכלה בההפרשה למשך שתי דקות שלמות, והיה הפרשה נקייה לגמרי. ואמרה לה האחות, דזה עלתה לה כהפסק. והשאלה, האם באמת צדקו דברי האחות, ושיכולה לסמוך ע"ז להיות הפסק טהרה.

(כח) והנה, ע"פ החת"ס מובא בפ"ת שהבאנו למעלה, שיכולה להפסיק, עכ"פ מדרבנן, ע"י שתחשוב שרחמה נסגר, הרי אנו רואים שאינו גזה"כ שחייבת להיות ע"י בדיקה, אלא כל שידוע בברירות שהפסיקה לדמם, עלתה לה. וכן לפי דברי הסד"ט שהבאנו שם. וא"כ, בנידו"ד, היכא שהוא שאלה של עיגון, ודאי נסמוך ע"ז להקל, ורק יל"ע מהו גדול שעה"ד שנקל בה, כגון אם האחות אומרת שלא תצליח ע"י בדיקה לעוד שבוע, האם נקל בזה. ומה אם היא אומרת עוד ג' וד' ימים. וע"ע בזה.

(כט) ויל"ע גם איך זה מסתדר עמש"כ לקמיה לגבי חובת בדיקת חוסד"ק, שמתעורר הדם לצאת.

תחילת זמן עשיית הפסק טהרה

(ל) מבואר מסוגיין, דאע"פ שנתחזק בטהרה משעה שהפסיקה, אנו מעדיפים שהחזקה תהיה סמוך להתחלת ז' נקיים, וככל שמרחיקים יותר, היא מתחלת הז' נקיים עם חזקה קלושה. והשאלה כאן, עד כמה צריך להיות סמוך, לכתחילה ובדיעבד.

(לא) הטור כ' דיש לה להפסיק בביהשם"ש. שו"ע למד דכוונתו סמוך לביהשם"ש. ובדה"ש סקי"א הבין דברי שו"ע כפשוטן, דכל שיותר קרוב לביהשם"ש, עדיף טפי.

(לב) ואה"נ ע"פ תורה שכתב זה אמת, מ"מ אין להורות כן. כי צריך שיהיה שהות לעשות עוד בדיקה על הצד שהפסק הראשון אינו טוב. ועוד, אין אנו רוצים להיכנס לשאלות של ביהשם"ש, שהם שאלות קשות, כידיבואר להלן בס"ד.

(לג) ועוד, ר' אלישיב הורה לעשות הפסק כחצי שעה לפני השקיעה מטעם הלכתי ג"כ, להרוויח דעת היראים שביהשם"ש מתחיל כשיעור מיל לפני שקיעת החמה. כלומר, המחמיר בבדה"ש, אתי גם לידי קולא.

(לד) וכן הורה הבא"ח^ט להפסיק חצי שעה לפני השקיעה, וס"ל ד'סמוך' לביהשם"ש כאן הוא כמו 'סמוך' למנחה, שהוא כחצי שעה. ערוה"ש כ' חצי שעה או שעה.

(לה) וי"א מפלג המנחה. וי"א ממנחה קטנה [ע' סעי' ב'], וי"א, שיטת הרא"ה מובא בבדה"ש, שהיינו ממנחה גדולה.

^ט צו י"א.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (לו) מסק' הרמ"א, בדיעבד לא בדקה עצמה אלא שחרית, מהני.
- (לז) והא דקאמר בדיעבד, היינו שיודעת שלא תצליח בצהרים, או שכבר עבר היום [כגון בדיקת יום א' לא היה בסדר, ולא היה בדיקת צהרים, בדיקת יום ב' בבוקר עולה כהפסק, ויום ג' הוא יום א' מז' נקיים, כי זה כבר בדיעבד].
- (לח) אבל, בדקה שחרית, והיה בסדר, ועכשיו בשעות הצהריים יש לה אפשרות לבדוק שוב, עליה להפסיק שוב, דעכשיו אינו בדיעבד אלא לכתחילה. כך מבואר מדברי הרמ"א, וכך למד בדה"ש.
- (לט) אך נראה, דהנ"מ כשהיה בשחרית ממש, אבל ממנחה גדולה ואילך, דיש דעות שזה לכתחילה, אי"צ לעשות שוב.^א
- (מ) [כשרוצה להפסיק מוקדם מפני שאז בעלה נמצא, ויכול להביא להרב, וכדו', תלוי כמה צורך יש בזה, ותלוי כמה מוקדם ביום, כפי ראות עיני החכם.]
- (מא) יל"ע, בלילה שלפני, האם מהני להפסיק, כדי להתחיל בלילה שלאח"כ הז' נקיים. ולכאו', מהרמ"א שכ' שחרית, ולא התיר לילה לפני, היה משמע שלא מהני. אמנם, הערוה"ש סק"ז ס"ל דבדיעבד כן מהני, וס"ל דגם הרמ"א מודה לזה, והא דלא כתב כן משום דאינו מצוי, כי בלילה הדרך לישון.
- (מב) וכן היקל החזו"א, ורוב אחרונים, עכ"פ בדיעבד. וכן יש להורות בשעה"ד. ונראה, דכשיש ברירה בין שחרית להערב לפני [או לפני עלות/נץ], תפסיק ביום, כדי להרוויח פשטיה דהרמ"א, ולסמוך ההפסק לז' נקיים ככל האפשר.^א
- (מג) עוד יל"ע, האם חייבת להתחיל ז' נקיים ביום שלאחרי ההפסק, או שיכולה להמתין כמה ימים בעת הצורך. כגון, אשה הנוסעת ליומיים, ורוצה להפסיק לפני הנסיעה, ולהתחיל ז' נקיים כשחוזרת, כי בזמן הנסיעה לא תהיה קרוב לרב. האם ההפסק ביום א' מהני להתחיל ז' נקיים ביום ג' או ד'.
- (מד) ולכאו' יש להביא ראיה להקל מהנוד"ב המפורסם לגבי בדיקה ביום א' ג' וט', שס"ל דא' להפסק, וג' וט' הם בדיקות יום א' וז'. אלמא בדיעבד רווח אינו מעכב.
- (מה) וכן מבואר מערוה"ש כ"ד, ותוה"ש י"ג, דאפ' עד ז' ימים בדיעבד אין רווח זו מעכב. ולכאו' כל יום ויום הוא יותר בדיעבד מחבירו.
- (מו) ואם כי אמרנו דכשבדקה שחרית תפסיק שוב בצהריים, ק"ו וכ"ש כאן תפסיק שוב אם וכשיש עוד הזדמנות.
- (מז) **מעשה שהיה**, אשה התקשה לעשות הפסק מחמת רבוי כאבים ופצעים, וסוף סוף הצליחה ביום א' בצהריים לעשות הפסק טהרה כשר. אלא, שביום א' בערב ראתה דם. הלכה לאחות עוד באותו ערב, ואמרה שיש לה פצע שמוציא דם, ואילו הרחם איננה מוציאה דם, ולכן עליה להגיע מחר, יום ב', עבור הפסק טהרה. מאיזה סיבה שהיא, היא הגיע רק ביום ג', והצליחו לבצע הספק טהרה נקייה. המטופלת שלנו שכחה מכל הענין, ורק אחר ז' ימים נזכר שעשתה הפסק לפני ז' ימים, ורוצה לטבול הלילה. אך, אפ' אם היא בודקת עכשיו ביום ז', מ"מ חסר לה בדיקת יום א'.

^א באמת? הא בסעי' ב' מבואר מדגו"מ דלפני מנחה קטנה נחשב כשחרית, א"כ נחייב להפסיק שוב כל שבדקה לפני מנחה קטנה. ועמש"כ לקמיה בשם חכמ"א כשבדקה לפני שהתפללו הקהל ערבית, אם לבדוק שוב לפני השקיעה. ^א ואולי, כשיש ברירה בין הערב לפני, ובין מוקדם בבוקר לפני עלות, עדיף לפני עלות מבלילה הקודם.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (מח) ואולי יש לחפש לה היתר ע"י שנגיד דהפסק שעשתה בעצמה היתה כשרה, והבודקת עשתה בדיקה הראשונה ביום ג', וא"כ ביום ב' הוא יום ז' שלה, וטובלת בערב.
- (מט) אמנם, בנידו"ד אין אנו יכולים לסמוך ע"ז, כי נתברר שההפסק שעשתה בעצמה אינה כשרה אפ' בדיעבד, כי היה קינוח קל וחיצוני בעלמא, א"א אינו כלום.
- (נ) והיה מקום לדון, ולומר שהביקור אצל הבודקת ביום א' בערב, שאמרה שהרחם אינו מוציא דם יעלה לה כהפסק, וה'הפסק' של יום ג' באמת יהיה הבדיקה הראשונה שלה.
- (נא) אלא שיש לפקפק בזה משום הכלל 'מילתא דלא רמיא עליה לאו אדעתיה'. כלומר, היכא שיש נפקותא לדינא תלוי על צורת הפעולה, כיון שאינו יודע בשעת מעשה שיהיה תוקף ונפקותא במעשיו, לא דק לעשותו כראוי.
- (נב) **כגון, אשה שקמה בבוקר ויודעת שהיום הוא היום שעליה להפסיק בטהרה. ולכן, לקחה עד בדיקה ובדקה לראות אם בכלל נוגע להשתדל היום או לא. ומצאה העד מלוכלך מאוד, ולכן לא השתדלה להפסיק שוב. כשבעלה ראה עד בדיקה הזו אחר שקיעה, ראה שכל הלכלוך אינו אלא חום בעלמא שאינה אוסרת, ולכן השאלה האם העד של הנקיון עולה כהפסק טהרה.**
- (נג) ולכאנ' בזה נגיד שלא רמיא עליה, א"כ לא עשתה כראוי, בבדיקת חורים וסדקים. אלא, שהיו דברים מעולם שגדולי הרבנים הקילו בשעה"ד, בדיעבד, אחרי שביררו שהכניסה בעומק, וגם הסתובבה.
- (נד) ולכאנ', אם פקפקו כ"כ, ורק הקילו בשעה"ד, היכא שהאשה עצמה עשתה בדיקה רגילה, ודאי^{יב} לא נוכל להקל כשהבודקת לא בדקה לשם בדיקה, אלא לראות אם עדיין יש דימום מהרחם.
- (נה) ולכן, אין בידינו להקל בציור הנ"ל של האחות, ולצערנו הרב יש לה הפסק ביום ג' בלי בדיקה של יום א', א"כ עליה להתחיל ז' נקיים עכשיו.

סוף זמן הפסק טהרה בדיעבד

- (נו) הסוגיא של זמנים ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ונוגע לכל עניני הלכה, כגון שבת, מנחה, מילה, ועוד. ורק נביא כאן הענין בקיצור, במה שנוגע לענייננו של הפסק טהרה.
- (נז) הענין של הפסק טהרה הוא להוכיח שהז' נקיים התחילו בחזקת שאינה מדממת, וא"כ, המאחרת דקה א' לתוך ביהשמ"ש, לא יצאה ידי חובת הפסק, כי לא הוכיחה כן. ולכן עלינו לברר מהו תיחלת ביהשמ"ש בדיעבד שאז נגיד שלא התחילה הז' נקיים עם חזקה זו, ועליה להמתין עוד יום.
- (נח) שיטת הגאונים [גר"א], ביהשמ"ש מתחילה משקיעה, ואחרי שלשת רבעי מיל הוא סוף זמן ביהשמ"ש, וצה"כ. כלומר, אם מיל הוא 18 דק', נמצא 13.5 דק' אחרי שקיעה, הוא שלשת רבעי מיל, ואז הוא צה"כ.
- (נט) שיטת ר"ת הוא שצה"כ הוא 72 דק' אחר שקיעה. ומודה להגאונים שביהשמ"ש הוא 13.5 דק' לפני צה"כ, ולכן לדידיה ביהשמ"ש מתחיל 58.5 דק' אחרי שקיעה של הגר"א [גאונים].

^{יב} מדוע בודקת גרוע כ"כ?

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ס) נמצא, אם שקיעה הוא בשעה 7.00, לשיטת הגר"א לילה מתחיל ב-7.13.5, ואילו לר"ת הוא יום ממש עד 7.58.5, והוא 45 דק' שיש מח' אם הוא יום גמור או לילה גמור, מלבד המח' לגבי ביהשם"ש.
- (סא) בעיקר מח' גאונים ור"ת, יתכן שהוא מח' הכי גדולה בכל הלכה. לצד ר"ת יש כ-180 שיטות העומדים בדעה זו, כמו רשב"א, רמב"ן, תוס', שו"ע, רמ"א. ולצד הגאונים יש דעת הגאונים, ש"ך, מ"ב, ועוד.
- (סב) השו"ש"י אוהז כשיטת הגר"א, ומוסיף דמד' דק' לפני שקיעה לא תפסיק, כי זה כבר נכנס אל שאלות וספיקות ובלבול"י.
- (סג) מאידך, הדברי יציב עמד כדעת ר"ת [אף להקל], אך לענין הפסק כ"ט דאין להקל נגד הגר"א, אפ' נאנסה. ונטעי גבריא^{טו} שהוא מחבר חסידי כ' דלענין הפסק כו"ע מודי דלאחר שקיעה ראשונה אין כלום.
- (סד) ודעת ר' משה" בענייננו שאין ביד אף א' להכריע מח' גדולה זו. והא דאין אנו ממתינים במוצ"ש לעשות מלאכה עד אחרי 72 דק', אי"ז משום דלית לן ר"ת, אלא שיש הבנה אחרת בדעה זו. והוא, שאינו 'חוק' ו'כלל' של 72 דק', אלא הוא דרגא של חושך שאז נקראת לילה. ובגלילותיו של ר"ת הוא כ-72 דק', ובשאר מקומות, תלוי כל מקום כפי מיקומו בעולם" [א.ה. וגם כפי קיץ וחורף]. וכע"ז מבואר בביה"ל סי' רס"א ורצ"ג.^ט
- (סה) ממשיך ר' משה שבעיר ניו יורק, שיעור זה הוא כ-50 דק' אחרי שקיעה, ואז הוא צה"כ לר"ת. ומוסיף, דשיעור ביהשם"ש של 13.5 דק' אינו 'חוק' אלא הוא יחסי ל-72 דק', והוא בערך דקה אחת של ביהשם"ש לכל 5.3 דק' עד צה"כ של ר"ת.
- (סו) נמצא, אם צה"כ לר"ת הוא אחרי 50 דק', ביהשם"ש דיליה מתחלת ב-9.5 דק' לפני זה.
- (סז) ועפ"י שיעור זה נוכל לשער בכל מקום שבעולם. ואם בירושלים אחרי 40 דק' הוא חושך מספיק, ונגיד שאז הוא צה"כ לר"ת, ביהשם"ש ידידה מתחיל ב-7.5 דק' לפני כן.
- (סח) ולכן כ' ר' משה, דהואיל ואינו ביד אף א' להכריע מח' גדולה זו, צריכין להחמיר כשניהם, ובע"ש לפרוש ממלאכה משקיעה ראשונה משום דעת הגאונים, ומוצ"ש לשבות עד צה"כ של ר"ת, והיינו כר"ת של ר' משה.
- (סט) וכ', דעד צה"כ של הגר"א, יש ספ"ס לומר שעדיין יום הוא; לר"ת השמש זורחת בגבורתו. ולהגר"א, ביהשם"ש הוא ספק יום ספק לילה, ולכן יש ספ"ס שהוא עדיין יום. וא"כ, אשה שהיתה אנוסה, או בדיעבד, שעשתה הפסק טהרה בזמן שיש ספ"ס זו לומר שעדיין יום הוא, נוכל להקל, ולומר שהפסיקה מבעו"י, ועכשיו מתחילים הז' נקיים, ואי"צ להפסיק שוב למחר.

^{יג} ר' י"ג.

^{יד} דמי יודע אם שעון שלו מדויק או לא.

^{טו} צ"ח.

^{טז} מ"ט.

^{יז} או"ח ד' ס"ב, יו"ד ד' י"ז כ"ו.

^{יח} ע' דברי יואל שהק' משו"ע דכ' ע"ב דקות, והוא גר בא"י.

^{יט} הנפק"מ הוא בעיירות כמו גייטסהעד, שאם ס"ל דר"ת הוא 72 דק' אחרי שקיעה, זה הרבה לפני שהרקיע חושך, ואילו אם נשער כפי חשבון, ר"ת בעיירות אלו יהיה הרבה יותר מ-72 דק'.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ע) [לכא'ו, קולא זו יהני עד 13.4 דק', אבל למעשה לא הקילו כ"כ, אלא כמה דקות בודדות. ושמעתי המספר 7.5, ואולי הוא משום דעד אז לא עבר רוב זמן ביהשמ"ש. ושמעתי דיש מקילים עד 12 דק'...]
- (עא) ואע"פ שיש חזקת מדממת, מ"מ עדיין נוכל לומר ספ"ס, כי חזקה זו אינה פושטת השאלה של הספ"ס [וע"ע מש"כ בסי' ק"י].
- (עב) ואע"פ שבעצם שני הספיקות הם משם אחד, דהיינו האם הוא יום או לילה, מ"מ ר' משה חשבו כספ"ס, ע"ע סי' ק"י כלל י"ב.
- (עג) ודן שם ר' משה, מי שמיקל נגד ר"ת, האם יכול לסמוך על קולא זו. וכ' שם שאינו יכול להקל, אבל ס"ל דאסור להקל נגד ר"ת, ושגם הגר"א לא אחז בשיתתו להקל.
- (עד) ואע"פ שמנהג ירושלים לנקוט כהגר"א, מ"מ במוצ"ש אינם מקילים נגד ר"ת, ולא מצינו שום א' מאנ"ש שלא יתפלל מנחה אחרי שקיעה, שידליק סיגריה 14 דק' אחרי שקיעה במוצ"ש, ולא מצינו שימולו בשבת תינוק הנולד בליל שבת 14 דק' אחרי שקיעה.
- (עה) אלא כל א' יש לו מספר משלו, מתי הוא מיקל בשעה"ד, ואולי זה משום דס"ל דעכשיו יש ר"ת. [או שעכשיו יש ג' רבעי מיל לכל הדעות].
- (עו) ואעפ"כ, הרבה פוסקים ס"ל דהפסק טהרה אפ' דקה אחרי השקיעה אינו עולה; קנה בושם^כ בשם רמ"א פרוינד זצוק"ל, שבה"לכ"א - וכ' דלא רק בעיר ירושלים או עיר בני ברק יש להחמיר כזה, אלא בכל א"י [כולל צפת, שמקום מגוריו של השו"ע שפסק כר"ת]. וכן בתשובות והנהגות^{כב}. ונטעי גבריאל כ' דהוראה זו חל גם על תיירים בא"י!
- (עז) אך לדינא נראה, דרב גובריה של ר' משה, והואיל דאנן לא מקילין נגד ר"ת, נוכל להקל בדיעבד או באונס או בשעה"ד^{כג} כמה דקות אחרי שקיעה. וכ"פ הגר"ע בטהרת הבית, ומאריך שם, לבאר הדעות והשיטות. ובפרט, דיתכן מאוד שכל ענין הפסק טהרה הוא מדרבנן.
- (עח) ועוד, מבואר מביה"ל סי' תט"ו לגבי עירוב תחומין להתייחס גם לדעת ר' יוסי, שביהשמ"ש אינו ג' רבעי מיל, אלא דקה לפני צה"כ. וכן בסי' רל"ג ובסי' רצ"ט נחית להאי דעה. וא"כ צרף האי להאי, ושפיר יש לסמוך בשעה"ד. וכן נהגו הרבה רבנן קשישאי, גם בירושלים עיה"ק.
- (עט) והנה, כשיש לצדד שהכניסה העד לפני השקיעה, לכא'ו בזה אין מי שיחלוק להחמיר, כי בזה יש לצדד שהבדיקה היתה לפני שקיעה, וזה ודאי עושה ספספ"ס, ונוכל להקל. [א.ה. אולי עד 2 דק' נתלה ששעון שלו לא היה מדויק...]. וזה דלא כמראה כהן עמ' מ"א שהחמיר בספק זו. וגם צ"ע על דברי בדה"ש סקי"ג שהחמיר כשהכניסה העד לפני שקיעה, בודאי, והוציאה אח"כ; הא יש הכרח בתחילת ז' נקיים שנעצרה הדימום^{כד}.

^כ ב' ע"ה.

^{כא} י' קמ"ד.

^{כב} ב' תכ"ד.

^{כג} תלמידיו אומרים שרק שעה"ד 'גמור' היקל בזה. ואין לנו אלא דברי האגרות בלבד, ולא נזיז מזה ע"פ שמועות איש מפי איש, ולכן העיקר כמש"כ.

^{כד} עמש"כ לקמיה לגבי מוך דחוק להיות הפסק, דאולי זה מיישב הענין.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(פ) שיטת אביאסף מובא כאן בש"ך, והבאנו גם בסי' קפ"ד, שיום ולילה הם שווין, ובקיץ הלילה מתחלת בעודו יום, ובחורף מתחלת שעות אחרי צה"כ. ולא חשו לזה בכלל. ע"ע ערוה"ש דמק' עליו מכל התורה כולה, וע"ע פ"ת.

(פא) שקיעה, היינו שקיעה הרגילה, ולא חוששין למישור וכו'.

(פב) הפסק ובדיקות במטוס, קיי"ל דמשערין הזמן כפי הארץ שנמצא ע"ג, ולא כפי מקום הימצאו באוויר. בין לקולא בין לחומרא. ואע"פ שיש דרכים לברר קודם הנסיעה מתי הזמן הטוב להפסיק, מ"מ הנסיעה עלול להשתנות, בין בזמן, בין במסלול, וכו'. וא"כ, מלבד דאין לה להמתין עד הרגע האחרון, לכא' גם תפסיק מוקדם יותר, ואולי אפ' בדיקת שחרית, ואז אם תצליח להפסיק שוב, טוב, ואם לא, לא.

(פג) מדי דברי בענין זמנים, קיי"ל דז' נקיים תולה בז' ימים, ז' שקיעות, ולא בשעות, ולכן יכולה לקצר ע"י לנסוע למדינות שונות. ועמש"כ בהל' ווסתות בשם טהרת הבית להגר"ע.

(פד) וכן, אינו תולה בז' ימים על הלוח, אלא ז' שקיעות, ולכן העובר את קו התאריך, לא הרוויח או הפסיד יום א'. וכן, אם אחר הטבילה, חזרה ונסעה 'לתוך' היום של ז' נקיים, לא נאסרה. כ"ז מספר תאריך ישראל.

מוך דחוק

(פה) מוך זו, כ' שו"ע שמוציאה מידי כל ספק, וע"י בדיקה זו היא נכנסת לז' נקיים בבירור אלימאת שמעינה סתום ושאינה שופעת, וידיה בין עיניה, ואינה סומכת על חזקות מן העבר. וכמו שיש מעלה בכל שמקרב לשקיעה [ע' למעלה], כך יש מעלה במוך דחוק ביהשמ"ש. ולעולם ילמד הלכה זו תוך ביתו.

(פו) ובבית יוסף הביא דברים אלו בשם הרשב"א, וכ' עליהם 'ולי מה יקרו דברי הרשב"א' וכו'.

(פז) ואע"פ שמוך דחוק הוא הוראה הכללי לכל בנות ישראל כשרות שכך תנהגו תמיד, מ"מ יש מקרים שנמליץ להן לא לעשות, כגון אשה אחרי הלידה, כלה אחרי הנישואין עד שיכלה בתוליה לגמרי, מי שיש לה פצע, או מי שרגישה ורגילה ועלולה לפצעים באופן 'כרוני', וסבלה מזה בעבר.

(פח) אבל בלא"ה, אין להקל ראש בהלכה זו שנאמרה לכל בנות ישראל. וגם אלו שפרטנו למעלה, יקילו במקום שהורו להם, אבל לא ישכחו לחזור לנהוג כהוגן אחר שעבר תקופה הרגישה. ועל אלו שאומרים שכל הנשים שלנו רגישות, ולכן ההוראה הכללי לכולם שלא לנהוג במוך דחוק; ישתכח הדבר ולא יאמר, ואנשים כאלו עושים כל כלל ישראל כאילו הם 'צרכים מיוחדים'.

(פט) השאלה, כמה זמן יישאר המוך דחוק בפנים. השפע טהרה ס"ל 72 דק', כדעת ר"ת. [ויל"ע בזה, הא לכא' אם הוא בפנים ל-13.5 דק' הראשונות, ול-13.5 דק' האחרונות, יצא כל הדעות, וא"כ הרוויחה 45 דק' באמצע].

(צ) ר' משה שם כ' עד 50 דק', דלדידיה הוא צה"כ של ר"ת, ובשעה"ד רבע שעה מספיק.

(צא) בשם ר' אלישיב אומרים חצי שעה, דמכאן ואילך יש ספ"ס לומר שהוא כבר לילה.

(צב) טהרת הבית להגר"ע, וכן רש"ז, רבע שעה, דאז הוא כבר צה"כ להגר"א, וכן הוא עיקר הדעה, והמוך אינו לעיכובא אלא לכתחילה, וסגי בהכי.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (צג) בדה"ש כ' דכיון שבררנו למעלה דהענין של מוך הוא לברר עד כדי שאין שום שאלות, ואי"צ לסמוך אחזקות, אם מניחה עד שיצא הספק מליבה, דהיינו עד הזמן שהיא עושאת מלאכה במוצ"ש, שפיר קעביד. וכ"פ בדה"ש. ואולי נגיד עד הזמן שהוא קורא ק"ש בערב, ואינו מקפיד לחזור ולקרוא מאוחר יותר.
- (צד) ובעיקר הדיון יש לפקפק, הא אם כל ענינו של מוך הוא שלא לסמוך על החזקה, אלא שיהיה ברור מעל כל ספק, א"כ אם יצא ידי דעת הגר"א ולא דעת ר"ת, לכאן לא קיים הענין של מוך בכלל. דהרי, כל אימת שיש דעה שס"ל שאינו ודאי לילה, עדיין אנו סומכין על החזקה, והענין של מוך הוא לא לסמוך ע"ז, א"כ איך יש מקום לחילוקים הללו.
- (צה) בשלמא עד הזמן שאינו חוזר וקורא ק"ש, או הזמן שעושה מלאכה במוצ"ש, הרי כאן בעינינו אין שום ספק בכלל. אבל רבע שעה, או חצי שעה, איך מועיל בכלל, הא לא יעשה מלאכה או ק"ש בזמן ההיא, וא"כ לא קיים הענין של מוך אפ' מעט.
- (צו) ועוד, לפי הבנה זו, הזוכרת לעשות מוך 2 דק' אחרי שקיעה, אין תכלית ואין רווח להתחיל עכשיו, כי לא תצליח להוכיח מעל כל ספק, א"כ המעלה המיוחד של מוך אין כאן.
- (צז) ולכן היה נראה להורות דמוך לרבע שעה אין לה תכלית, וכן להתחיל מוך דקה אחרי שקיעה, אין לה רווח. אך מה נעשה דכל הפוסקים לא כתבו כזה.
- (צח) [א.ה. ולכן נראה לומר, דהבנת הפוסקים שאמרו לעשות מוך כדי לצאת הגר"א, או מוך לצאת ר"ת, היינו משום דכלפי האי שיטה, קיים הענין של מוך לחלוטין. כלומר, אינו תלוי בהסרת הספיקות מליבה של האשה, אלא להסיר הספק כלפי שמיא, וכלפי שמיא, לדעת הגר"א יצא הענין לגמרי ע"י מוך לרבע שעה, וכן, מוך מכמה דקות אחרי השקיעה, עד ר"ת, יצא ידי המוך לדעת ר"ת, ולדידיה אין שום ספק עכשיו. והסכימו לי חברי בדברים אלו.]
- (צט) כשאני עושאת מוך, אין רווח במה שלובשת בגדים לבנים מצד הלכה זו. אבל בלא"ה היא לובשת לבנים, כי משעת ההפסק היא מתחלת בזה.
- (ק) שיטת החו"ד בסי' קצ"א, דמוך דחוק הוא דחוק ממש, שימלא אותו מקום, צפוף עד אפס מקום, דבזה הוכיח שנסגר המעיין. ולא נהגו העולם כוותיה.
- (קא) יש אומרים^{כה} שלהשתמש ב'טמפון' כמוך דחוק הוא העצה הכי טובה, כי הוא נוח, וגם מרוויח החו"ד. אך באמת נראה שאינו יוצא ידי החו"ד, כי אינו צפוף ומלא וגדיש עד אפס מקום. והיה מקום לחוש שהדם יאבד או ישתנה צבעו תוך הטמפון, אך מהניסיונות שעשינו אינו משפיע על הדם, וגם אינו נימוק כי הטמפון מתרחב, וכולו נפתח. וצריך לבדוק כל סוג וכל חברה, והיא מילתא העשויה להשתנות.
- (קב) והטמפונים שראינו, לכאן יכולים להיות מוך, עכ"פ היכא שלא ראתה רק יום א'. אך אינם יכולים להיות הפסק טהרה, משא"כ מוך של עד בדיקה רגילה.
- (קג) ולכן, אשה כשרה הנוהגת לשים מוך דחוק, ירחק מעצות חדשות כאלו, וינהגו כמנהג אמותיהם, ולעשות מוך רגיל עם עד בדיקה רגילה.

^{כה} מראה כהן עמ' מ"ט.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(קד) בענין מוך ברשה"ר וכרמלית בשבת וביהש"מ^ש, עמש"כ בס"ד בהל' הוצאה, או"ח סי' ש"א סעי' י"ג וי"ד, אות כ"א עד אות ל"ג. עיקר המקורות הם אג"מ ג' מ"ז, שש"כ י"ח פ"ו, מ"ב ושעה"צ סו"ס שי"ב.

(קה) ושם מבואר, דברשה"ר ודאי לא נקל, ברשה"י נקל ולא נגזור ונחוש דילמא ישכח ויצא. בכרמלית, אולי יש מקום להקל, עכ"פ בתחילת ביהש"מ^ש, ולא בסופו [נפק"מ, כשצריכה ללכת בכרמלית בביהש"מ^ש, תמהר לצאת מוקדם ככל האפשר].

(קו) ויש לצרף הוצאה מרשה"י לרשה"י דרך רשה"ר, ולהגיד לה שלא לעצור באמצע; ולצרף ערוביות בעיתיות, ואולי תקבל שבת על תנאי^י, וכו'.

(קז) והאמת, אין לה לצאת בכלל בעוד שיש לה מוך. ואם מוכרחת לצאת, עליה להוציא את המוך, ולא לעבור על איסורים, בין דאורייתות ובין דרבנן, עבור מעלה זו [וע"פ האמור למעלה, אולי תמתין רבע שעה, ואח"כ להוציאו ולצאת]. אמנם, בראתה יום א', ומוכרחת לצאת [תוך רבע שעה], אולי יש לצדד להקל לכרמלית.

(קח) ותמהני על מה שראיתי בדברי יציב^י שכדאי להקל בענין הוצאה, כדי שתוכל להרוויח ענין של מוך. וצע"ג כמש"כ למעלה, והעיקר כמש"כ.

התפללו ערבית וקיבלו שבת

(קט) הרמ"א מביא תרה"ד דס"ל אחרי שהתפללו הקהל ערבית או שקיבלו שבת, כבר התחיל יום הבא, ונסתיים יום הקודם, ולכן א"א לה שוב להפסיק ולהחשיבו כיום הקודם.

(קי) ואח"כ מביא האגור שמיקל, ופוסק דנוהגין ליזהר לכתחילה, ובדיעבד אין לחוש. וכ"פ החכמ"א^כ לדינא, והכי נוהגין למעשה, שמשתדלת להפסיק לפני, אך אם לא עלה לה, בודקת אפ' לאחר מכן. דלא כערוה"ש שס"ל דאי"צ אפ' להשתדל להחמיר בזה; דזה נגד רמ"א וחכמ"א.

(קיא) לאחינו הספרדים, הבא"ח^כ החמיר כתרוה"ד אף בדיעבד, אך טהרת הבית^ל להגר"ע היקל.

(קיב) כ' חכמ"א^ל הנוהגת התרוה"ד, ובדקה לפני שהתפללו הקהל ערבית, אע"פ שזה הנהגה הראויה, מ"מ יש בזה קולא גם, והוא שאין ההפסק סמוך לביהש"מ^ש לפי אלו שחלקו על התרוה"ד, ולכן עליה לבדוק שוב סמוך לערב. הבדה"ש סקל"א פסק כזה.

(קיג) ולדידי צ"ע להורות כן, דהא כתבנו למעלה דאחרי מנחה גדולה, וכ"ש אחרי מנחה קטנה, הואיל ויש דעות האוחזים שזה הזמן להפסיק לכתחילה, אין עליה לחזור ולבדוק סמוך לערב, וא"כ מדוע חייב כאן החכמ"א לבדוק שוב.

(קיד) ועוד, א"כ בכל אשה ואשה, אפ' לא התפללו הקהל ערבית, אם בדקה אחרי מנחה קטנה, עליה לבדוק שוב לפני שקיעה – וזה ודאי לא שמענו ולא ראינו, ומורי הוראה אינם מורים כן, והנשים לא נוהגות כן.

^כי וכ"כ דברי יציב קמ"ט.

^כז שם.

^כח קי"ז.

^כט צו י"א.

^ל עמ' 290.

^{לא} שם סק"ה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קטו) ועוד, נבאר לקמיה דיתכן מאוד שנסמוך על המוך כהפסק טהרה בדיעבד, אע"פ שאין חוסד"ק מ"מ במה ששוהה שם שוה לבדיקת חוסד"ק; וא"כ לכה"פ נסמוך ע"ז שלא לחייבה לבדוק שוב. וצ"ע, ולא נהגו כוותיה.

קטז) הקיצוש"ע כ' דאם כל הקהל קבלו שבת, וגם היא בעצמה, אסור לה להפסיק עכשיו. וקשה, הא להאגור שהרמ"א סומך עליו מעיקר הדין ס"ל דמשום שהשמש זורחת עדיין יום הוא, והיה מיקל אף בכה"ג, א"כ מדוע אסור לה לעשות כשלא עשתה. ואין המקובל להחמיר בזה, כדמבואר בפשטיה דהרמ"א, חכמ"א הנ"ל, ערוה"ש, ודגו"מ על ש"ך סק"ד.

קיז) יל"ע, לתרוה"ד, מתי צריכה לעשות מוך. האם צריכה רק לאותה רגע שמתפללים ערבית, או שעדיין תלוי בביהש"מ"ש. לכאו' ביהש"מ"ש.

קיח) לכאו', דינו של תרה"ד שייכת גם לענין בדיקות, שבדיקות ז' נקיים יהיו לפני שהקהל מתפללים ערבית.

קיט) יל"ע, היא אוחזת עכשיו בזמן הדלקת נרות, עדיין לא הפסיקה, מה עליה לעשות. האם תפסיק ואח"כ תדליק, או שתדליק תחילה ותבדוק אח"כ, והאם עליה להתנות שאינה מקבלת שבת בהדלקתה.

קכ) שי' שבה"ל כ' דתדליק כרגיל בלי להתנות, ואח"כ תפסיק. ויש שמוסיפים שכדאי להתנות, והכי מסתברא, דיש רק רווח ואין הפסד.

קכא) ועיקר ההוראה מובן היטב, כי התרוה"ד הוא מעלה ולכתחילה ולרווחא דמילתא, וכדאי לוותר עליה כדי לקיים הדלקת נרות כתיקונה. וכמדומה שהעולם לא נוהגין כן, אלא ממהרים להפסיק, ורק אח"כ מדליקין. ואין זה נכון בעיני, כי אינו כדאי למחר בעשיית ההפסק, אלא תעשה ברוגע ומנוחת הנפש, בחורים וסדקים, ואינו כדאי למחר בזה.

קכב) אמנם, אשה שאינה מקפדת מתי להדליק; פעמים ב40 דק', פעמים ב25, אה"נ תפסיק ברוגע, ואח"כ תדליק.

קכג) והדין שאמרנו שתדליק ואח"כ תפסיק נאמר גם לענין אשה שבעלה מקבל שבת מוקדם, שרק תעשה ההפסק אחר הקבלה. והטעם לזה, כי יש שאלה אולי קבלת בעלה גורר אותה ובני ביתה, ועוד, יש לחוש שתמחר לעשות את ההפסק ולא יהיה ברוגע. והעצה לקבל שבת על תנאי אינו פשוט כ"כ, כי מצד הלכות הדלקה, צריך שמישהו יקבל שבת בשעת הדלקה, וא"כ אינו עצה הנוגעת כ"כ.

קכד) ועוד, לכאו' יש מקום לומר דכל הענין של עשיית הפסק טהרה אחר קבלת שבת ע"י הדלקה, קיל טפי מהיכא שכל הקהל קיבלו שבת, ומהיכא שהתפללו ערבית, דרק ע"י אלו כאילו קבלו עליהו יום הבא, משא"כ קבלת שבת מוקדם ע"י הדלקה אינו דווקא עושה יום השבת עכשיו, אלא חל עליהם איסור מלאכה, וקדושה, אבל לא עצם היום. ואכן כך מדויק מהרמ"א שהשמיט הציוור של קבלת שבת ע"י הדלקה לחוד.

קכה) כ"כ התשורת שי, שיש להפסיק אחר הדלקה, כי קבלה שע"י הדלקה אינו שוה לקבלה ע"י הקהל או תפילת ערבית.

קכו) אמנם, אם טרם התפללה מנחה, והיא עתידה להתפלל, ודרכה להתפלל, אולי יכולה להפסיק, ואח"כ להתפלל, ורק אח"כ להדליק, כי יש ראיות ממ"ב סי' תכ"ד ועוד, דהא דהאדם נגרר אחר העיר או בעלה, הנ"מ כשכבר התפללו מנחה, אבל טרם התפללו 'לאו בני גרירה ניהו'. וכ"כ חת"ס קפ"ה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קכז) כשיש ב' דקות לשקיעה, ויש לאשה אפשרות להתפלל מנחה או להפסיק בטהרה, מה תעשה; האם השעבוד להקב"ה עדיף משעבוד לבעלה, או לבעלה עדיף טפי. ולכאן' לאור האמור, תפסיק ותתפלל, עד כמה דקות אחרי השקיעה. אבל, אם הם אנשים שמאוד מקפידים על שקיעה, הורה ר' אלישיב שהשעבוד לבעלה קודם לשעבוד לבוראה, כי הקב"ה מוחק את שמו עבור שלום בית.

--- סעי' ב' – ראתה יום א' ---

ראתה יום אחד בלבד ופסקה בו ביום, צריכה לבדוק עצמה במוך דחוק ושיהא שם כל בין השמשות. הגה: ובדיעבד אם בדקה עצמה סמוך לבין השמשות ומצאה עצמה טהורה, אף על פי שלא היתה המוך אצלה כל בין השמשות, סגי (טור בשם הרשב"א וה"ה בשם רמב"ן וב"י להרמב"ם וכ"מ בש"ס). אבל בדיקת שחרית לא מהני, הואיל ולא ראתה רק יום אחד (רשב"א ורמב"ן בשם י"א וכ"ד רמב"ם פ"ו מהא"ב ובפי' משנה סוף פ"ד וברטנורה שם).

דיני ראתה יום א'

- (א) בסעי' שלנו מבואר, דהיכא שראתה רק יום א', אינו מספיק להחזיק בטהרה ע"י הפסק טהרה רגיל לחוד, אלא שצריך עוד ראיות, מקצתם אפ' לעיכובא. והטעם לזה, דביום שמעיינה נפתחת יש כאן חזקה של פתוח, והמעייין אינו דרכו לסגור באותו היום שפתח, א"כ הספק הרגיל אינו מספיק.
- (ב) עד כדי כך שדעת הרמב"ם שא"א להפסיק בטהרה היום בכלל, אלא צריכה להמתין עד למחר. ודעת הרמב"ן, וכ"פ שו"ע, דאינו מספיק להחזיק בטהרה אלא ע"י הפסק רגיל יחד עם מוך דחוק למשך כל ביהשם"ש.
- (ג) דעת הרא"ש, בראתה יום א' אין המוך לעיכובא, אבל הבדיקה להפסיק א"א להיות שחרית, רק סמוך לביהשם"ש. כדעה זו סמך הרמ"א בדיעבד. ודעה אחרונה הוא דעת הרשב"א שלית ליה כל הרעש, וס"ל דראתה יום א' שוה לשאר נשים, ואין הבדל ביניהם.
- (ד) ראתה יום א', דעת הפרדס רימונים היינו אפ' בערב הקודם אחר שקיעה, דתלוי ביום של ה'לוח'. מאידך, הערוה"ש ס"ל דרק אם ראתה בעונה הזו נחשבת ראתה יום א'.
- (ה) ספרדים, לכאן' אם לא עשו מוך ל72 דק', אפ' בדיעבד לא עלה להם, כי המוך בביהשם"ש בזה הוא לעיכובא. ועמש"כ בסעי' הקודם, דיתכן שיכולים להוציא לכ45 דק' באמצע.
- (ו) דעת הרמ"א, אע"פ שהמוך אינו לעיכובא, מ"מ בדיקת שחרית לא מהני אפ' בדיעבד. והגדר של שחרית לענין זה הוא מנחה קטנה; כ"כ דגו"מ, מובא גם בפ"ת. ולא מצינו מי שחולק ע"ז כאן^{לכ}. וזה גלוי גדול לענין עשיית הפסק לאשה רגילה, כמש"כ בסעי' הקודם.
- (ז) דעת הגר"א סק"ח לא ניחא ליה להקל כהרמ"א, וס"ל להורות כדעת הרמב"ם, או לכה"פ כרמב"ן שהיא דעת השו"ע, אבל לא יותר. וגם ר' משה^{לג} מביא כל הנ"ל, והסד"ט, ומסיק דיש להחמיר בזה כדעת השו"ע.

^{לכ} ע' בדה"ש שכ' דאע"פ שרא"ה שהביא בסעי' א' ס"ל ממנחה גדולה ולמעלה הוא סמוך לערב, לא נקל כאן כי דינו שלא נחמיר על מוך בדיעבד, א"כ אין להקל יותר מזה. ולא הבנתי כ"כ, כי לא קיי"ל כשו"ע אלא כרמ"א, וא"כ איך נחמיר בדיעבד נגד הרא"ה, שהיה א' מהראשונים, ולנקוט כדגו"מ שהוא מהאחרונים.
^{לג} ב' ע"ט.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(ח) מציאות כזו של מעיין לפתוח ביום א', וליסגר באותו יום, כמעט אינו מצוי, ובלא"ה צריכה להמתין ה' ימים, א"כ לכאו' סעי' הזו אינו נוגע כ"כ [מלבד היכא שראתה באמצע ז' נקיים, וע' לקמיה]. וע"ז באנו לשלב השני של הסוגיא.

ראייה מתמשכת

(ט) עכשיו שנתבאר דין רואה יום א', עלינו לבאר מה נקרא ראתה יום א'. החזו"א^ל ס"ל דאם היתה לה ווסת רגיל, ודיממה כמה ימים, כולל היום יום ה' לווסתה, אם הצליחה להפסיק בטהרה היום, ולא עשתה מוך, לשו"ע מהני. כלומר, חומר של סעי' זו קאי על פתיחת המעיין מחדש, אבל לא בראיית דם ממעיין שהיה פתוח כבר מאתמול, דזה אינו אלא סעי' לחוד. וכ"ה באמת פשטיה דשו"ע, רמ"א, ש"ך, ט"ז, תוה"ש.

(י) מאידך, התפל"מ ס"ל דכל שראתה היום, אפ' בסוף מחזור, הואיל ויש כאן לפנינו חזקת מעיין פתוח, א"א להתנגד לחזקה זו בלי מוך [לשו"ע] ועם בדיקת שחרית [לרמ"א].

(יא) ויש רבים העומדים בדעה זו, הלא המה סד"ט^{לה}, חו"ד, חכמ"א^ל, וגם ר' משה.

(יב) נמצא, לפי ר' משה זו – דמעין הפתוח מהעבר שייכת לסעי' זו, ולפי ר' משה שהבאנו בתחילת הסעי' – שיש להחמיר כשו"ע, אם ראתה היום בבוקר בסוף ימי ווסתה, צריכה מדינא לעשות מוך! ולפי הפרדס רימונים, אפ' אם ראתה רק אתמול בערב, נמי דינא הכי!

(יג) ולכן, במקרה כהנ"ל, המוך אינו תוספת מעלה בעלמא, ואינו מספיק עם רבע שעה לחוד, ואינה יכולה להקל כשרוצה לצאת לכרמלית בשבת, או שאר מקרה של אי נעימות בלבד.

(יד) ויל"ע, כשר' משה אומר ש'יש להחמיר', עד היכן הדברים מגיעים. לכאו' אי"צ לפרוש מאשתו אחר שלנתה, ומסתברא דגם אחרי שטבלה לא יאסרה. אמנם, אי היא אוחות עכשיו באמצע ז' נקיים, ועכשיו למדה הלכה זו, האם עליה להפסיק מחדש. וכן, אם היא יבשה באו"מ, ואינה יכולה לעשות מוך, האם עליה להמתין עוד יום כדי להפסיק [לכאו' כן]. ועיי"ש שר' משה שמיקל בשאלות אלו כשנוגע לפרו ורבו. ויל"ע עוד בזה.

(טו) ולכאו', כדי להחמיר בשאלה זו בדיעבד, צריך להחמיר על כמה עניינים, כמו עצם שאלת שו"ע ורמ"א, על עצם השאלה שנחשבת לראתה יום א', וכן, להחמיר נגד הסד"ט שס"ל כחומרות הללו רק לענין בדיקת שחרית ולא לענין מוך. וגם, אם ראתה בערב צריך להחמיר כפרדס רימונים נגד ערוה"ש. ועוד, אם אכן ראתה היום בשעות היום, וגם הצליחה להפסיק בטהרה, מאוד מאוד יתכן שלא היה ראייה היום אלא דין כתם.

(טז) ולאור כל זה, כשלא עשתה מוך, בדיעבד לא נחמיר עליה, אבל בודאי תתאמץ לעשות מוך, ולא תקל ראש ולזלזל בעשיית המוך בכלל, ובפרט בציור שלנו.

בגדר של ראייה

(יז) אע"פ שנתבאר שמעיקר הדין סעי' זו אינו נוגע ואינו מצוי בווסת רגיל משום חיוב להמתין ה' ימים, מ"מ כ' ש"ך סק"ו, דמצוי הוא אחרי לידה, ושאר מקרים דומים, שבאמצע ז' נקיים היא תראה כתם גדול, שאסור משום גודלו, על צבעוני, ונחמיר משום חשש הרגשה, בזה שייך סוגיין; ולדעת שו"ע המוך הוא לעיכובא, ולרמ"א נקל בדיעבד.

^{לד} צ"ב מ"ה.

^{לה} החמיר לענין שבדיקת שחרית לא מהני, אך היקל לענין מוך בדיעבד.

^{לו} קי"ז.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

אלו ואלו מודים שאם יודעת שלא תצליח במוך בערב, תמתין עד למחר כדי להפסיק, ואז המוך קיל טפי.

(יח) ממשיך הש"ך, כל הענין של ראתה יום א', היינו בראיה, אבל כתם¹⁷ אינה נחשבת לראיה, ולא החזיקה מעיינה פתוח ע"י כתם בעלמא. וזה פלא שערובה"ש החמיר בזה, וס"ל דבכתמים נמי דינא הכי דכל דתקון כעין דאורייתא תקון. וצע"ג מחצי הלכות נדה.

(יט) והנה, הש"ך ביאר לנו דין ראייה ששייך לסעי' שלנו, ודין כתם שאינו נוגע לסוגיין. ולא חש לבאר לנו, מה דינו של בדיקה בז' נקיים שאסרו, האם ג"ז נחשב לראתה ליום א'.

(כ) וסברא חיצונה, בדיקה אסורה משום חשש דילמא ארגשה, וא"כ הוא כספק ראייה, וא"כ הוי לן להחמיר כמו בראייה, ושמחוייבת במוך [לרמ"א נקל בדיעבד], ושבדיקת שחרית לא מהני אפ' בדיעבד. וכן באמת כ' חו"ש סק"ד.

(כא) אך, כשנעמיק בזה, נראה שמנהג העולם להקל, ובאמת הכי מסתברא. והראיה שמנהג העולם להקל, מהא דמביאים כמה ימים של בדיקות אל הרב, ואפ' אם א' מהם אינו טוב, בדיקה הבאה נהפך להפסק, ואין הרב שואל אם היה בבוקר או בערב, לפני או אחרי מנחה קטנה – ואילו לחו"ש, על הרב לברר את זה, דאל"ה אסורה בדיעבד.

(כב) ולכאנ' מסתברא, דאפ' אם מחמירים בבדיקה משום ספק הרגשה, מ"מ הרגשה וטיפת דם אינו מגלה על פתיחת המעיין – בשלמא ראייה גמורה, כך היא דרכה של רחם לפתוח עם עוצמה, ולפלוט הרבה. אבל בדיקה, אפ' עם הרגשה, אי"ז מוכיח על פתיחת המעיין.

(כג) ועוד, דילמא ארגשה אינו ודאי ארגשה אלא חשש, ועוד, כל בדיקה אינו ודאי דם, אלא ספק נוטה לאדמימות, ועוד, בסי' ק"צ ביארנו דדילמא ארגשה בזמננו קיל טפי כי אין לנו הרגשות אלא בהרבה דם, ולא בטיפה; ומכל הלין ספיקות, באמת צ"ע לומר שננקוט שנפתח מעיינה מחמת בדיקה אחת שלא היה בסדר.

(כד) ועוד טענו אחרוני זמננו, דפתיחת המקור היינו אחר שנסתם זמן רב, אבל פליטה אחת אחר שנסגר אינו מראה על פתיחת המקור אלא על סגירה האיטית של המקור, והוא תוספת דמים בעלמא. והא דהש"ך שהחמיר בזה, היינו לענין ראייה ולא לענין בדיקה. [א.ה. כ"כ כמה אחרונים, וכל א' נתן שיעור מדידיה. ואני לא אדע מאין המקור לסברות ולחילוקים כאלו.]

(כה) רוב טענות הללו נמצאים בס' חזקת טהרה להג"ר יחזקאל ראטה.

(כו) היוצא מענייננו, מוך אחר בדיקה לא טובה, וכן בדיקה לקראת ערב ולא שחרית, אינו לעיכובא, אבל עדיין טוב ונכון שתשים מוך, וביותר מזה יש להקפיד על בדיקת צהריים ולא שחרית.

(כז) **שאלה:** אחר שנתברר דאין לבדיקה ולכתם דין של ראתה יום א', יל"ע האם יש להם דין ראייה לענין מוך של סעי' א' – כלומר, היכא שנטמאה ע"י כתם על לבן [דאי משום כתם גדול היינו ראייה משום חשש הרגשה], או ע"י בדיקה כגון ביום הווסת שלא היה בסדר, ודאי בעינן הפסק אחר ה' ימים, אבל האם יש הענין של מוך של סעי' א'. סתימת הפוסקים משמע שאין לחלק, וסעי' א' קאי על כל אשה שנטמאה.

¹⁷ ובעצם, בכתם שנטמאה, יכולה להפסיק בטהרה בו ביום, ואח"כ להמתין חמשה ימים, ואח"כ לספור ז'. והפסק הזו בו ביום, בדיעבד מהני אפ' בדיקת שחרית.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(כח) ובאמת, בסי' ק"צ סעי' א', כשמבואר דכתם אוסר, כ' דצריכה הפסק וז' נקיים; והשמיט מוך – אך הרמ"א מוסיף "כאילו ראתה ודאי, וכמו שיתבאר לקמן סי' קצ"ו", ולכא' כוונת הרמ"א לומר דגם עליה יש הענין של מוך. ומשמע דאינו חולק על שו"ע, אלא כך הוא מפרש השו"ע. ואם בכתם דינא הכי, כ"ש בבדיקה.

(כט) אך באמת, כשנטמאה מכתם או בדיקה, נקל טפי לענין מוך יותר מבראייה גמורה, ואי"צ שעה"ד באותו מידה של ראייה.

הפסק תכף אחר הפסק או רחיצה

(ל) יל"ע, בדקה, ולא יצא טוב, ולכן תכף ומיד בדקה שוב, האם עלתה לה, או"ד צריך רווח מסויים בין הבדיקות.

(לא) וכן יל"ע, האם רשאי להפסיק בטהרה תכף אחר רחיצה, או שצריכה להמתין זמן מה.

(לב) וטען החזו"א^ל, מהיות שאין הטבע של האשה להיות שופעת דם נדה כל רגע ורגע, א"כ מהא שהוכיחה שהיתה רגע אחד בלי דם אינו ראייה שמעיינה נסגר. ולכן, הניחא בדיקה אחת נקייה אומרת שלא היה דם בדקות האחרונות, אבל בדיקה תכף אחר בדיקה אינו מועיל.

(לג) ולא ביאר לנו החזו"א כמה זמן בעינין בין בדיקה לבדיקה. וי"א בשמו שהשיעור הוא ג' דקות, וי"א עשר דקות.

(לד) ואג"מ^{לט} כ' דאחרי שרחצה עצמה עבור הפסק טהרה, עדיף^מ להמתין רבע שעה לפני עשיית הבדיקה. וכדבריו אלו כתבו כל ספרי הקיצור.

(לה) ואם כי היה נראה שהחזו"א ור' משה מסכימים זה אל זה ביסוד הדברים, באמת לא קרב זה אל זה כל הלילה.

(לו) כי, בנו של ר' משה הגר"ד זצ"ל אמר שאביו בתשובה דיבר בדווקא ובכוונה על המתנה אחרי רחיצה, ואמבטיה, אבל לא דיבר על בדיקה אחר בדיקה. והטעם להמתין אחר רחיצה אינו משום שאינה שופעת תמיד, אלא משום דאחרי רחיצה המקום רטוב, ויש לחוש שיתערב הדם עם המים, ולא יהיה ניכר כ"כ, ולכן עדיף להמתין עד שיתייבש^{מא}.

(לז) ובזה מובן גם השיעור של רבע שעה, דבכך מתייבש, משא"כ משמיה דחזו"א אמרו בין ג' לעשר דקות.

(לח) נמצא, אין ר' משה שמודה לחזו"א לאסור בדיקה תכף אחר בדיקה, וגם, מנהג העולם להקל. וכ"כ עמק תשובה, שלא ראה רבנן קשישאי מחמירין בזה. וקשה, איך הקילו ע"ז, הלא דברי החזו"א ברורים ומוכרחים מצד המציאות, ואיך מצאו מקום לחלוק על דבריו.

(לט) ומצינו באחרונים שתי מהלכים ליישב את זה – ע"ע זקן אהרן ב' מ"ח, ישועות מלכו כ"ח.

(מ) מהלך הראשון מבאר, דהניחא בדיקת חוסד"ק בז' נקיים, היינו לוודא שאין דם מסתתר שם, אבל בהפסק, מהי תפקידו של חוסד"ק, הא כל שהוכיחה שאים דם ממקורה, מה איכפת לן בדם בחוסד"ק. ותי', דאה"נ, ובדיקת חוסד"ק בהפסק אינו כדי למצוא דם

לח פ"א.

לט א' ע"א.

^מ ואינו חובה, ואין מח' בין ר' משה להא דמהרש"ם לגבי הרטבת עד בדיקה, שהביא הראיה מרחיצה לפני הפסק טהרה.
^{מא} ויש המורים להמתין אחר רחיצה מטעם אחר, והוא משום דהרחיצה מסיר השומנים ולחות הטבעי הנמצא שם, ורק אחר כמה דקות חוזרת אותו לחות, ואם תבדוק ביני ביני, המקום יהיה מאוד יבש, וכאב לה, ואולי אף יגרם לפצעים.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

הנמצא שם, אלא, ע"י בדיקת חוסד"ק, זה מעורר הדם במקור העומד לצאת, לצאת עכשיו תכף ומיד, ומהא דבדקה, ומקורה טהורה, והחוסד"ק לא התעוררו דם לצאת, ע"כ מעיינה סגור. זהו התפקיד של הפסק טהרה.^{מב}

(מא) ומהלך השני, משום דטבע האשה שאינה שופעת תמיד, התורה אמרה שאין בדיקת המקור לחוד מוכיח שמעיינה סגור, אלא חייבה גם לבדוק בחוסד"ק, ואם גם בעת חוסד"ק לא יצא דם ממקורה, זה הוכחה שמעיינה סגור. כלומר, צריך שישהה שם מעט זמן, ושיעור הזמן הוא שהות של חוסד"ק.

(מב) שתי מהלכים אלו מודים שאין מטרת חוסד"ק למצוא דם הנמצא שם, אלא לטעם אחר; זה אומר להתעורר, וזה אומר שזה שהות שמוכיח.

(מג) וגם, שתי מהלכים אלו מודים למציאות של החזו"א שאין האשה שופעת תמיד, ואעפ"כ מהני בדיקה תכף אחר בדיקה. ואפ' דעה השנייה שאמרה שצריך שהות, מ"מ השהות היינו חוסד"ק, ולכן מהני בדיקה אחר בדיקה, משא"כ להחזו"א.

(מד) לדינא, בדיקה תכף אחר בדיקה, לחזו"א לא עלתה לה, אבל המנהג להקל, וע"פ הטעמים שנתבאר. אבל דעו שאינו מומלץ כ"כ, ורק תנהג כך כשהשעה דחוקה. ומצד בדיקה אחר רחיצה, תמתין ככל האפשר, כדי שתתייבש.

(מה) (ויש שפקפקו על כל הדין של ר' משה^{מג}, ואמרו שסתימת הסעי', וכן סעי' י"ג אינו משמע כן. ולכאנ', היכא שבלא"ה היא עושאת מוך, יש הרבה יותר מקום להקל, כי לכאנ' מהא דהמוך היה טהור כשיצא, ולא היה דם עליה מלפני שקיעה, מלבד דזה גופא יכול להיות הפסק [עמש"נ בזה לקמיה], לכאנ' גם בלא"ה, מהא דהיה נקי, ע"כ ההפסק האורגינלי היה נקי לא מחמת המים של רחיצה, אלא משום שסגר רחמה. [ועוד, ר' משה אינו דין וחיוב, אלא 'טוב'].)

(מו) לאור האמור עלינו לדון באשה שעושה הפסק ע"י בודקת או אחות, שהמציאות היא שבודקת מקורה ע"י מקל בדיקה [מתוש] שנוגעת בפנים לרגע קט בלבד. להחזו"א, עליה להשהות המתוש בהמקור לכמה דקות^{מז}. למהלך הראשון, יש מקום לומר דהנגיעה ע"י המתוש, ג"ז מעורר הדם לצאת כמו בבדיקת חוסד"ק^{מז}. למהלך השני, עליה לשהות שם כמה שניות, כעין בדיקת חוסד"ק^{מז}.

(מז) [בעיקר העצה של אחות או בודקת, כרוכה בכמה שאלות חמורות, כמש"כ בהערות, והמקור של עצה זו הוא רעק"א; ושם איירי בציור שהיה קשה מאוד עבורה להיטהר, והיתה טמאה חודשים ארוכה, והיה עיגון של ממש, וא"כ, לכאנ' אין מקור של בודקת כשהוא ענין של דחיית המקווה ביום א' או כמה ימים; רק לתקופה ארוכה לחוד. אמנם, מנהג המורים להקל בכל גווני. ויל"ע, מהו מקורם, ועל מה סמכו.]

(מח) ובעצם חובת בדיקת חוסד"ק, כ' בסד"ט שאינו אלא מדרבנן, הא ראייה כלה שיש לה בתולים, שחז"ל חייבה עד כמה שהיא יכולה, ולא יותר, ומדאורייתא סגי בבדיקה רגילה בלי חוסד"ק.

^{מב} כיסוד זו אמרנו לגבי בדיקת יום הווסת, ע"פ הנצי"ב.

^{מג} טענה זו שייכת גם על חזו"א, שלא נמצא בשום מקום הצורך להמתין.

^{מד} אולי מדאורייתא מהני, מהא דלא רחצה מקודם, ומדרבנן, עדיין לא הבנתי איך מקילין לדעת החזו"א. ואולי משום דחוסד"ק הוא רק עד היכן שהיא יכולה, והיא אינה יכולה יותר מזה.

^{מה} מהב"ת? מי לוקח אחריות על אמירה כזו? ואולי אם לא רחצה תכף לפני זה, מהני לכה"פ כפי החזו"א וכפי הערה הקודמת, דגם הם מודים להחזו"א, אלא מקילין אף יותר מזה.

^{מו} אך אינם עושים כן, ע"כ סומכין על מהלך הראשון, וזה קשה ע"פ מש"כ בהערה הקודמת. ואולי כל התהליך של הכניסה והיציאה, שוה לשהות של בדיקת חוסד"ק.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(מט) והנה, כדי שזה יהני מדאורייתא, צריך שלא יהיה בדיקה אחר בדיקה, דאל"ה יש טענת החזו"א שאינה שופעת תמיד, בלי שום א' מהתירוצים; דאינו אחר ג' י' דקות, אין כאן התעוררות ע"י חוסד"ק, ואין כאן שהות^מ של חוסד"ק. דהיינו, בדיקה בלי חוסד"ק שמהני מדאורייתא, ע"כ אינו בבדיקה אחר בדיקה, דאל"ה לא הוכחת מידי, אלא ע"כ איירי כשהיה שהות ביני ביני.

(נ) נמצא, כלה שהפסיקה בטהרה, ולא היה טוב, ולכן תכף ומיד בדקה שוב, לחזו"א לא מהני. למהלך הראשון לא מהני כי יש טענת החזו"א בלי התעוררות של חוסד"ק. ואולי למהלך השני של שהות מהני כיון שלמעשה היו כמה שניות בין זה לזה. ולכן צריך להזהיר הכלות על זה.

מוך להיות הפסק

(נא) יל"ע, הפסיקה בטהרה, והכניסה מוך, ונתברר שההפסק לא היה טוב, אך המוך היה בסדר [אינו מצוי]. והשאלה, האם המוך יכול לעלות גם כהפסק טהרה. ואיירי כשהכניסה לפני השקיעה. וגם, היכא שבדקה חוסד"ק עם המוך, ודאי נחשבת כהפסק, כי מיבעיא לן כשלא סיבבה בפנים.

(נב) ומצד ראתה יום א' שצריכה הפסק טהרה וגם מוך דחוק, אמרנו שבדיקה אינו נחשבת ראתה יום א', ועוד, לא התחילה היום לדמם, רק לפני ה' ימים. ועוד, החזו"ד כ' דכוונת שו"ע שאינו מספיק עם הפסק לחוד אלא צריך מוך, ובאמת כשעשתה מוך, עולה גם כבדיקה להפסק טהרה.

(נג) והק' החזו"ד, הא איך עולה כהפסק, הא אין כאן חוסד"ק. ות' החזו"ד, שיטתו הידועה, דמוך דחוק פירושו שיהיה דחוק, שימלא כל חלל אותו מקום, ולא יהיה מקום פנוי ממנו.

(נד) ולכאנ', לפי החזו"א אפשר ליישב, דכיון שמטרת חוסד"ק הוא להוכיח שמעינה סגור מהא שלא דיממה כמה דקות, א"כ הזמן שהמוך שוהה בפנים הוא במקום חוסד"ק.

(נה) ובאמת, ק"ק לומר זה, דהרי הוכחת חוסד"ק ע"י שהייה בפנים קורה רק אחר שקיעה, א"כ אינו היתר פשוט. אמנם, עפ"י הנתבאר, הפסק טהרה מה"ת ע"י בדיקה לחוד, וחיוב חוסד"ק מדרבנן מקיים אחר שקיעה, ועליה יש לומר ספ"ס, כמו שביארנו למעלה.

(נו) ולדינא, סמכו ע"ז בשעה"ד, כשההפסק היה נוטה לאדמימות בלבד, אבל אם היה אדום ממש, לא מקילין בזה, מהטעמים שכתבנו.

(נז) ולדינא יעצו האחרונים, שתיזהר בהכנסת המוך להסתובב בפנים, ואז יצאתה מכל השאלות, וכמש"כ.

(נח) איברא, יש לי עיון בזה, דהרי כל בדיקה צריך עד בדוק. ואם היא בודקת עצמה בעד שיש עליה הפרשה מבדיקה קודמת, אע"פ שהיא לבנה בהירה, מ"מ יש לנו לחוש שאם יצא דם עכשיו על בדיקה זו, יתערב, וידלל, בתוך מראה הכשרה.

(נט) אך, לא מצינו שעל האשה להקפיד לא לסבוב יותר מדי בשעת בדיקה [אדרבה, ע' לקמיה בסעי' ו'], כי היכי שלא לדלל המראה, וע"כ הטעם הוא שכל שהוא בדיקה אחת לא חיישינן. וכן, לא מצינו שהזהירו לא להשהות מוך בפנים יותר מהזמן המינימלי משום חשש הנ"ל, ע"כ מהטעם שכתבנו.

^מ למהלך זו יש מקום לדון להקל, כי סוף סוף היה שהות בין הבדיקות.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(ס) אמנם, הא מיהא ברור, שאין לאשה לעשות הפסק עם עד בדיקה, ואח"כ להשתמש בעד זו גופא עבור המוך, דהא כלפי המוך הוא עד שאינו בדוק, ומשומש. וא"כ יל"ע, מדוע יעצו לסבב המוך בפנים, הא עכשיו היא עושאת מוך עם עד שעשתה בו הפסק טהרה, ומי התיר לה את זה; וזה חומרא דאתי לידי קולא, דנחוש שההפסק טהורה, וזה ידלל הדם שהיה יוצא על המוך.

(סא) [א.ה. ע"כ צ"ל, דכל שהוא מעשה אחת, יש לה בדיקה אחת, ולא חששו, כמו שלא חששו להשאיר מוך לזמן ארוך. כצ"ל.]

--- סעי' ג' – רחיצה, לבישת חלוק וסדין ---

ביום שפסקה מלראות ובודקת עצמה כאמור, תלבש חלוק הבדוק לה שאין בו כתם, ובלילה תשים סדינים הבדוקים מכתמים, ומיום המחרת תתחיל לספור שבעה נקיים. הגה: ומנהג כשר הוא כשהאשה פוסקת בטהרה שתרחץ ולובשת לבנים; אמנם אם לא רחצה רק פניה של מטה, די בכך (מרדכי בשם רוקח), וכן נוהגין ואין לשנות; אבל בשעת הדחק, כגון אשה ההולכת בדרך ואין לה בגדים, תוכל לספור ז' נקיים רק שהחלוק יהיה נקי ובדוק מדם (אגור והגהות ש"ד ס"ס י"ט).

בגדים 'לבנים'

(א) השו"ע אינו מחייב לבנים, אלא סגי בבדוק, והרמ"א מביא דמנהג כשר הוא ללבוש לבנים, ואין לשנות מלבד בהולכת בדרך.

(ב) ויש כמה וכמה ראיות שהא דמחייב הרמ"א לבנים, אין הכוונה לבגדים בצבע לבן, אלא הכוונה לבגדים מכובסים, ואינו מספיק שיהיו בדוקים מכתמים. וע"ז מיקל בהולכת בדרך.

(ג) א' מהראיות הוא מהש"ך דמציין להלכות יוה"כ ות"ב ושבת ואבלות לגבי לבישת לבנים באותן הימים – ולא שמענו הלכה שבת"ב או יוה"כ אסור ללבוש בגד בצבע לבן, אלא ע"כ למד דהמנהג הוא לענין בגדים מכובסים, וע"ז מציין להל' אלו שיש בהם דינים מהל' רחיצה ולבישת בגדים מכובסים.

(ד) וכן מבואר מתוה"ש סק"ח. וכן באמת מבואר בב"י בשם האגור שהוא מקור להאי דינא.

(ה) וכן, הא דהיקל הרמ"א בהולך בדרך, מדוע הולך בדרך לא תהיה לה בגד בצבע לבן, אלא ע"כ מי שהיא בדרך אין לה מכובס, וע"ז מיקל בבדוק לחוד.

(ו) וכן החכמ"א^{מח} מבואר דלמד השו"ע ורמ"א ונו"כ דאין רמז מדיני הצבע של הבגד, ואח"כ כ' 'ונראה לי', שאע"פ שבדרך כלל מתירין לה ללבוש צבעונים להצילה מכתמים, כאן בז' נקיים תלבש לבנים כדי שיהיה ניכר. וכ' דאינו לעיכובא^{מט}.

(ז) ע"כ, אין רמ"א או נו"כ לחייב צבע לבן, אלא חכמ"א מדעת עצמו, כדי שיהיה ניכר.¹

^{מח} קי"ז ח'.

^{מט} עיי"ש לגבי קנס למי שאינה לובשת. ואין הכוונה למי שאינה לובשת לבנים, אלא שלובשת בגדים שאינם מכובסים. ונחלקו מהו הקנס, האם הוא שאין תולין כתמים, או שסותר ז' נקיים לגמרי, או שיום הזה אינו עולה. ולמעשה, אינו נוגע כי לעולם לובשת מכובסים, ויצא ידי שיטת הרמ"א. ויל"ע רק היכא שלובשת שחורים או שאר צבע שאינו ניכר בכלל, האם אז עלינו לקונסה.

¹ ע"ע בספר אורחות טהרה שמביא בארוכה כמה מקורות מתנ"ך ועוד שמילת לבנים הכוונה על הצבע, וכמה מקורות שהמילה קאי על מכובס.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ח) וכדי להבין את זה עלינו לבאר את התפקיד של בגדים לבנים בז' נקיים.
- (ט) יש שרצו לומר, דאע"פ שבכל הלכות נדה אנו רוצים להצילה מאיסור כתמים, כאן, בהל' ז' נקיים אנו רוצים שתהיה נקי לגמרי אפ' מכתמים, ולכן תלבש לבנים כדי שאם יהיה כתם לא יהיה היתר של צבעונים.
- (י) ושורות הנ"ל מחוסרים הבנה מכל וכל. כי מה"ת אין כתמים אוסרים, ומה"ת, אחרי הפסק טהרה זו' נקיים, טובלת ומותרת לבעלה, אפ' אם יש לה כתמים כל יום כל היום [בתנאי שאכן נשאר בגדר של כתמים]. אלא שחז"ל אסרו. ועמש"כ בסי' ק"צ מדוע חז"ל אסרו. ומהנתבאר שם, אין מקום להחמיר יותר בז' נקיים. ועוד, אם חז"ל רוצים לאסרה, היינו אומרים שאין קולא של צבעונים בז' נקיים, נקודה.
- (יא) ומהכ"ת, ומהו המקור, ומהו ההסבר והגיון, שחז"ל רצו 'לתפוס' אותה בהל' כתמים; מדוע ירצו בכך, לצערה ולאסרה על בעלה בלי שום טעם וריח. ואע"פ שתלו דבריהם על דברי הסד"ט ועצי הלבונה, המעיין שם לא יראה שום קשר בין זה לזה.
- (יב) אלא ע"כ, וכן מבואר מחכמ"א ותוה"ש ועוד, חז"ל רצו שיהיה ניכר. ועלינו להבין, מדוע רצו שיהיה ניכר, ומה תועלת יש בזה לדעת שיש לה כתם, אם לא רוצים לאסרה ולצערה סתם.
- (יג) והביאור^{יא}, כבר נתבאר למעלה בריש הסימן דהרגשות בסוף ווסתה אינם באותו דרגא וחוזק כמו שהם בתחילת ווסתה, וא"כ חז"ל רצו שתהיה מודעת להענין, כדי שאם תראה כתם, תתחיל לחשוב האם הרגשתי הרגשה, ואז יתכן שימצאו דם שבאה בהרגשה ולא אדעתא, שאילו לא היתה מכירה, לא היתה שמה לב אליה. כלומר, ה'ניכר' הוא להזכירה מהרגשה, כשרואה דם.
- (יד) וע"ז באה השו"ע ופוסק דאם הוא בדוק מכתמים, ואחרי לבישתה בודקת שוב, זהו מספיק לעשותו ניכר, להזכירה. והרמ"א ס"ל דמכובס עושה הזכרה הזו. והחכמ"א ס"ל דלבנים עושה המלאכה הזו בצורה הכי טובה.
- (טו) השתא דאתית להכי, אין החכמ"א מחייב דווקא צבע לבן ממש, אלא כל צבע שיהיה ניכר בה ביותר מהני, כמו צבעי פסטל. וכן, ללבוש 'פד' כדי לקיים 'לבנים' מלבד שאין כל הפד לבן, הרי טבעו של הפד^{יב} לבלוע הדם, ויתכן שאפ' לא יכיר בה, א"כ הלו בשת בגד בצבע פסטל, מקיים ענין זו בצורה יותר טובה.
- (טז) ולכן לדינא, אשה רגילה תלבש לבנים כמנהג ישראל. ואשה שחוששת מכתמים, אם ידוע שיש לה פצע שמוציאה דם, אי"צ ללבוש לבנים כי בלא"ה יש תלייה. אבל אשה שמדממת מעט מעט, משום שאין ענין 'לתפוס' אותה לאסרה, יש שייעצו ללבוש פד. אך כשמ"כ למעלה אין זה עצה טובה, כי זה מבליע הדם, אלא עדיף יותר שתלבש בגד בצבע פסטל, ואז קיימה הדין של הרמ"א במילואו, דאם יש כתם, יהיה ניכר היטב, ויכולה לבחון את עצמה אם הרגישה. וכ"פ אג"מ ב' ע"ח.
- (יז) איברא, מצינו כמה תשובות בגדולי האחרונים^{יג} שדנו אם מותר לאשה שיש לה בעיה עם כתמים ללבוש צבעונים בז' נקיים. וא"כ, עלינו ליישב הענין, כי הלא הוכחנו למעלה שאין חובה בצבע לבן דווקא, אלא גם צבעים של פסטל מקיים דברי הרמ"א לגמרי.

^{יא} מסברא, וכ"מ במעיל צדקה, ועוד אחרונים. ודומה לזה מבואר בפרדס רימונים.

^{יב} נשי דידן שאין להם הרגשות, ולא אסרי' רק כמות מרובה, א"כ לכאו' פד אכן מהני, כי כמות כזו אינו 'נעלם'?

^{יג} קול אריה, מהרש"ם.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(יח) והיה מקום לדחות, דהדיון שם האם מותר ללבוש בגד שחור, או שאר צבע שלא יהיה ניכר בה הדם בכלל, וא"כ לא קיים הרמ"א שמחייב כבוס, ולא השו"ע דמחייב בדוק, דצבוע כזה גרוע משניהם.

(יט) אך האמת יורה דרכו, דהדיון שדנו אחרונים הנ"ל אינו שייך לסוגיין בכלל, אלא דנו ע"פ דברי החת"ס שהבאנו בסי' ק"צ דס"ל שאין היתר של צבעונים בבגד המהודק אל הגוף, רק בחלוק וכה"ג, אבל לא בבגדי תחתונים. ואחרונים הנ"ל חששו לדבריו כשיש חזקת איסור, דהיינו בז' נקיים, וע"ז עסקו למצוא היתר לאשה כזו. וגם חששו לשיטת החו"ד שנביא בסמוך.

(כ) נמצא, אנן שלא חוששין כלל לדברי החת"ס, ולא לדברי החו"ד, כל מה שכתבנו למעלה אמת ויציב, ואין שום משמעות דלא כזה מאחרונים האלו.

(כא) **שיטת החו"ד** דהא דבעינן הרגשה היינו בתחילת הראייה בפתיחת המעיין, אבל בהמשך הראייה אפ' בז' נקיים, גם בלי הרגשה אסורה. נמצא, טיפת דם כחרדל על בגד לבן בז' נקיים, אוסר, כי ההיתר של כתמים, דפחות מגריס היה סברא של חכמים להתיר איסור של חכמים, אבל באיסור תורה אין מקום לקולות אלו. [ולכאן ה"ה לשאר קולות של צבעונים ואינו מק"ט].

(כב) נמצא לדידיה, אין אשה בעולם שז' נקיים שלה יעלו לה. ולדבריו מובן טפי התפקיד של בהפסק טהרה.

(כג) והחו"ד מודה להיתר של תליות, דלענין זה יש קרא 'דם ולא כתם', אבל שאר קולות לית ליה, ונתיר עד גריס רק כשיש לה מאכולות ממש במיטתה.

(כד) וחלקו עליו שאר האחרונים בתוקף, ע"ע חת"ס קע"ז, ורעק"א הראשון בהל' נדה, ועוד רבות.

(כה) **יש ששאלו** האם יש לה חובה לעיין בבגדיה בז' נקיים. ולדידי פשוט שכן, דאל"ה מה התכלית ללבוש אם סתם לובשת וזורקת לחוץ. וכ"כ רעק"א בסעי' ד', וכ"ה ברא"ש, מובא בסד"ט סקט"ו.

(כו) ובאמת, גם כדאי לה לעיין, דאז אם תראה כתם קטן, תחליף בגדיה, ולא תבא לציור שיש כתם בגודל גריס.

(כז) וכמה חייבת לעיין? לכאן סגי אחת ליום בזמן שהיא מחלפת בגדיה. וגם הסדין, יעיין בה אחרי קומה, דאל"ה מהו תכליתה.

(כח) **כ' הערוה"ש**, דכשאי אפשר לה לקיים דברי הרמ"א לבוש לבנים מכובסים, יכולה לסמוך על שו"ע ולבדוק בגדיה, ואי"צ לדחות ההפסק מחמת זה.

סדין, ועוד פרטי דינים

(כט) בשו"ע כ' דסדין המיטה יהיה בדוק, ורמ"א לא כ' ע"ז לבנים [מכובסים], וגם החכמ"א לא החמיר בזה. אך ר' משה^י החמיר בסדין לבן, ואע"פ שלובשת בגדים לבנים, דלאו כל בגדים מהודקים על בשרה^י. וכ"כ שבה"ל.

^י ד' י"ז כ"ז כ"ח כ"ט.

^י לא הבנתי, הא בין בגדיה הלבנים, והסדין הלבן, יש לה פיג'מה צבוע, א"כ מדוע צריך סדין לבן סתם.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ל) וכן נוהגות בנות ישראל כשרות. אבל, לבקש מבעה"ב כשהוא אורח בבית של אחר, אין חיוב לעשות כן. ואפ' היכא שאינה לובשת בגדים תחתונים בשעת שינה, עדיין החיוב בסדין לבן אינו חיוב ברור, וכדאמרן.
- (לא) פיג'מה, אם אין לה תחתונים, יהיו לבנים, אבל בלא"ה אין מקור שתהיה לבן, ואינני יודע מדוע יש נוהגין כך.
- (לב) עוד כ' ר' משה שם דבגדי ים אין חובה שיהיו לבנים, כי אין חיוב ללבוש בגדים בכלל¹¹.
- (לג) עוד כ' שם, דאי"צ לבדוק הנייר טיולט אחר עשיית צרכיה, כי אפ' אם נטמא, מ"מ זה יהיה מתורת ספק וחומרא, א"כ אין עליה להכניס את עצמה לשאלה זו.

דין רחיצה לפני הפסק טהרה

- (לד) הרמ"א כ' מנהג כשר הוא לרחוץ וכו', ואם לא רחצה רק פניה של מטה די בכך. הרי מלשונות האלו מבואר דאינו רק עצה טובה בשבילה לרחוץ, כדי שתצליח בהפסק נקי, אלא הוא מנהג כשר, וכך עליה לנהוג. וכ"כ בס' שערי טהרה, דאינו רק עצה טובה אלא הלכה.
- (לה) וכן מבואר ממהרש"ם שנביא לקמיה בענין הרטבת העד בדיקה. [ושם מבואר דגם תוך או"מ יש לרחוץ, אע"פ שאינו ידוע למה, כי להטעם שנביא בסמוך אין טעם לחייב כן].
- (לו) והטעם לזה, משום דאין אנו רוצים כתמים שלא נוכל לתלותם, ושנאסרה בכדי, וגם שלא לתלות עליהם שלא כדין, כ"כ תוה"ש סק"ו. ומכיון שכן, אין החיוב רחיצה הוא תוך או"מ, דאם יש דם שם, נראה אותו על העד, אלא הענין הוא בשאר מקומות סמוך ונראה לאו"מ, שיש לחוש שדם מסתתר שם, וע"ז נוהגין לרחוץ.
- (לז) ודין זו של רחיצה, אינו מעכב בדיעבד, כ"כ תוה"ש.
- (לח) רחיצה לפני ההפסק מותר אף בת"ב ויוה"כ [עיי"ש לפרטי דיניו] – חזינן דאינו עצה טובה אלא דין.
- (לט) מנהג המקורי הוא לרחוץ כל גופה למטה מאו"מ, כל מקום שכתם יכול ליפול, אבל די בפניה של מטה.
- (מ) והשאלה, אשה שהשעה דחוקה לה, או שנמצאת במקום שא"א לרחוץ, האם סגי בקינוח עם מגבון. והתשובה, לכאוף כן, כי נשים שלנו נקיים יותר מנשים שלהם¹², א"כ החשש הזה אינו נוגע כ"כ, וע"י מגבון הסירה כל חשש.

זמן לבישת לבנים

- (מא) מבואר משו"ע סעי' ג' דמיד כשהפסיקה בטהרה מתחלת ללבוש לבנים. וסוף זמן לבישת לבנים הוא אחרי הז' נקיים, דתכף אחר ז' נקיים [צה"כ], אע"פ שלא טבלה עדיין, מ"מ אין אנו משגחינן בה [משא"כ אחרי הפסק לפני ז' נקיים, עדיין היא ב'תהליך' של טהרה].
- (מב) ואפ' בציור נדיר שטבלה ביום השביעי בעודו יום, מ"מ עדיין לא סיים תקופת ה'השגחה', ועליה ללבוש לבנים.

¹¹ לא הבנתי, הא אין חובה ללבוש בגדים בכל ז' נקיים; אלא בשעה שהיא לובשת, כך יהיו, וה"ה בזה?
¹² אבני ישפה קע"ה בשם ר' אלישיב.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (מג) ויש שאמרו, דאחרי בדיקה האחרונה אי"צ ללבוש לבנים. ואין מקור או רמז או משמעות כזה.
- (מד) היכא שעושאת מוך והפסיקה בעוד היום גדול, האם עליה ללבוש לבנים בכל היום, או דסגי משעה שהיא עושה המוך.
- (מה) הבדה"ש סקמ"ה מיקל בכה"ג, וכן היקל מו"ר בעת הצורך. [א.ה. אם היא מסובבת המוך בשעת הכנסתו, א"כ לכאו' הוא הפסק מעלייתה, א"כ שפיר יש מקום להקל בכל גווני.]
- (מו) אשה שמפסקת בטהרה כשהיא בעבודה, ואינה רוצה להחליף בגדיה באמצע עבודה, אם לובשת לבנים מהבוקר, בזמן ההפסק שוב אינם מכובסים, וא"כ אינו מקיים דין הרמ"א. ואע"פ שהרמ"א היקל בהולכת בדרך, וכן הערוה"ש כ' דיכולה לסמוך על השו"ע ולא לדחות ההפסק משום זה, לכאו' כאן יש עצה פשוטה ללבוש פד מהבוקר עד ההפסק, ואז מההפסק והלאה יש לה בגדים מכובסים.
- (מז) יש לאשה ללבוש בגדים לבנים מכובסים גם בתשעת הימים, ובתשעה באב, וחווה"מ, ומותר לכבס לשם זה. וי"א שעדיף לקנות.

--- סעי' ד' – בדיקות ז' נקיים ---

בכל יום מז' ימי הספירה צריכה להיות בודקת לכתחלה פעמים בכל יום, אחת שחרית ואחת סמוך לבין השמשות (טור בשם סה"ת וע"פ); ואם לא בדקה בכל השבעה אלא פעם אחת, לא שנא בדקה ביום ראשון של השבעה או ביום השביעי או באחד מהאמצעים, מאחר שבדקה ביום שקודם השביעי ומצאה טהורה, עלו לה. אבל אם לא בדקה בכל הז', וביום השמיני בדקה ומצאה טהורה, אין לה אלא יום ח' בלבד ומשלמת עליו. וי"א שצריך שתבדוק ביום ראשון מהשבעה וביום השביעי, ואין להקל. והבדיקה תהיה לאור היום ולא לאור הנר (תא"ו נכ"ו והרשב"א בת"ה), ובדיעבד מהני אפילו לאור הנר (כן משמע בב"י).

סתם וי"א

- (א) סתם הדעה בשו"ע פוסק כדעת רב בגמ', דאו בדיקה ראשונה או בדיקה אחרונה או בא' מהאמצעים, סגי לכל ז' נקיים, 'תחילתן אע"פ שאין סופן, סופן אע"פ שאין תחילתן'. דעת הי"א הוא שיטת רב חנינא, דבעינן א' בתחילה וא' בסוף, 'תחילתן וסופן בעינן'. יש עוד דעות בראשונים שצריכה פעמיים ביום, וכ"פ שו"ע לכתחילה. יש עוד דעה בב"י שאינו מובא בשו"ע, דצריכה א' לכל יום.
- (ב) אחר שכ' שו"ע סתם וי"א, כ' דאין להקל. כלומר, אע"פ שמעיקר הדין קיי"ל כדעה ראשונה שהוא עיקר הדעה ורוב ראשונים, מ"מ אין להקל כמותם, ויש לנהוג כהמחמירים^נ. וכ"פ ערוה"ש למעשה, וכ' חלילה להקל [מלבד מוכות ולקות, לקמיה בס"ד]. אגב, המקילים הם כל הראשונים, והמחמירים אינו אלא דעת הסמ"ג שאינו מחמיר בהחלט אלא כ' שאינו יכול להכריע. נמצא, אין דעה שאוחזת מדינא כר' חנינא דלא כרב.
- (ג) המחלוקת בין הדעות הוא איך מצליחים לעשות ימים אלו של ז' נקיים 'ספורים ובדוקים לפניך', ושלא לסמוך רק על חזקת הפסק טהרה.

^נ וע' סעי' ו' דגם השו"ע נחית להצד של הפסק ובדיקה אחת.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ד) מעשה שהיה, אשה שאינה מוצאת הבדיקה של יום ראשון, אך יש בפניה שאר כל הבדיקות, וחוששת ששכחה לעשות בדיקת יום א', כי היתה טרודה מאוד באותו יום, ושאלתה האם יכולה לטבול הלילה.
- (ה) ולכאן' היה מקום לומר כאן ספ"ס; לדעה ראשונה יש כאן יותר מבדיקה אחת, ואפ' לדעת הי"א אולי עשתה בדיקה.
- (ו) הדרב"ת מביא ספר אבני צדק שס"ל שא"א ספ"ס בציור זו. וטעמו, דהספק השני אולי כן עשתה בדיקה, הוא מעשה בקום ועשה, ולא אמרי' מספק שעשתה מעשה כזה, אלא אומרים אילו באמת עשתה היתה זוכרת שעשתה. ועוד, יש לה חזקת טומאה.
- (ז) וכן פסק שבה"ל^ט. וכ', לפי חשבון הנ"ל, היכא שהספק לא היה אולי שכחה, אלא הספק הוא שבדיקת יום ז' היתה אחר השקיעה, ספק יום ז' ספק לילה ח', בזה נגיד ספ"ס, כי בזה לא שייך טענת האבני צדק שאם היתה עושה היתה זוכרת, כי זוכרת, רק השאלה הוא בביהש"מ^ש, א"כ י"ל ספ"ס, ספק דעה ראשונה, ואפ' לדעה שניה, אולי באמת עדיין יום הוא.
- (ח) ושבה"ל מיקל רק כשכבר טבלה, אבל כשלא טבלה עדיין, תמתין עד למחר, ותבדוק ביום, ותטבול בלילה.
- (ט) אך לדינא, מנהג המורים להקל בכל גווני; בין ספק יום א', בין ספק יום ז' ולטבול באותו לילה. ונבאר עכשיו על מה סמכו. וכ"כ דרב"ת שם בשם שערי צדק.
- (י) תחילה, עצם חובת בדיקות בז' נקיים לזבה גמורה, דנו האחרונים [בנין עולם סי' מ"ב, להג"ר אייזק חריף] אם זה מה"ת או מדרבנן. רעק"א סי' ס', סד"ט^ט ס"ל דזה חיוב מה"ת. מאידך, החזו"א^{סא} ס"ל דאינם אלא מדרבנן. ונחלקו לענין זבה, ונידות דידן יש להם דין זבות לכל ענין.
- (יא) ועוד, הא דהחמיר השו"ע, לא הביא המחמירים כעיקר הדעה והמקילין כי"א, אדרבה, עיקר הדעה להקל, אלא שאין להקל למעשה. דסתם וי"א הכוונה דטוב ונכון להחמיר, וכאן אומר דכל ינהוג למעשה כל בני אדם^{סב}, אע"פ שסתם הדעה הוא העיקר^{סג}.
- (יב) נמצא, אין צורך להקל בספ"ס, כי מעיקר הדין שרי בכל גווני, אלא שהשו"ע אמר להחמיר. ודיינו אם נחמיר כשלא עשתה בדיקה ראשונה, אבל בספק בדקה ספק לא, בזה אי"צ להחמיר.
- (יג) אם לזאת, שפיר יש להקל^{סד}, וכן מורים תלמידי שבה"ל להקל.
- (יד) ע"כ הדיון היה בספק בדיקת א' או ז', אבל אם היה ספק על שניהם, כלומר, דבדיקת יום א' ויום ז' עשתה שניהם אחר השקיעה [יותר מדקות בודדות], בזה נראה לומר שתדחה טבילתה למחרת, ותבדוק באותו יום; כי לא היה שום בדיקה ודאית ביום בכלל, ולכן אם ביום ח' יהיה בדיקה גמורה, זה יהיה יום ז' שלה, והא דביהש"מ^ש של יום א', יהיה הספק,

^ט סק"ד ד"ה ובדיקה.

^ס קצ"ד ב'.

^{סא} צ"ב כ"ו.

^{סב} לא ביאר לנו השו"ע מדוע כאן החמיר וחשש כ"כ, ולא היקל כדעת הרמב"ם ושאר ראשונים.

^{סג} בסעי' ו' נחית לעיקר הדעה, עיי"ש.

^{סד} ביהש"מ^ש, לענין בדיקת הז', לכאן' כל שהוא לפני הזמן שהיא עושה מלאכה במוצ"ש.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

ואז הוא דומה לציורים הנ"ל. ובפרט שבמעשה שהיה בדקה עצמה פעם א' באמצע, א"כ יש גם ערוה"ש ונוד"ב.

(טו) היכא שוודאי לא בדקה א' או ז', בזה השו"ע כ' דאין להקל. והחת"ס מובא בפ"ת מיקל רק כשכבר לנתה עם בעלה, אבל יותר מזה לא.

(טז) אמנם, אפ' בזה יש מקום להקל ע"פ מש"נ לקמיה בס"ד.

(יז) ערוה"ש סקכ"ה ס"ל, דהא דמחייב שו"ע א' וז', אין הכוונה דווקא לב' אלו, אלא לכל ב' ימים מז' נקיים, עלתה לה.

(יח) עוד כ' ערוה"ש סקכ"ו, אע"פ שחלילה להקל נגד שו"ע לסמוך על בדיקה אחת בז' נקיים, מ"מ, נשים שהם 'מוכות ולוקות' כיון שעבורן הבדיקות הם דוחק גדול, יש להקל בבדיקה אחת סגי. וכ"כ פ"ת סי' קפ"ז סקל"ב, ואג"מ ב' ס"ט.

(יט) ומוכות ולוקות של זמננו יכולים להיבדק ע"י אחות, א"כ אין להם הקולא של ערוה"ש. אך אשה שנמצאת במקום שאין אחות או בודקת, חזרה דינו של הערוה"ש. וגם, חזינן מדבריו ההשקפה, דאשה רגילה אין להקל כלל, אבל במקרים מסוימים על הרב לדעת שיש עיקר הדעה להקל.

(כ) דעת הנוד"ב בתשובה קכ"ח ובדגו"מ ע"פ דברי הסמ"ג שהחמיר, שהא דלרב חנינא לא מהני א' ולא ז' או ז' בלי א', היינו משום דיש יותר מה' ימים בלי בדיקה, אבל היכא שיש א' וג' וח', יכולה לטבול למחרת, הואיל ולא היה רווח של ה' ימים פנויים.

(כא) כ"כ בנוד"ב, אך בדגו"מ מיקל אע"פ שלא היה בדיקת יום א', אלא הפסק, יום ג' ויום ח', טובלת בלילה שלאח"כ. כה"ק פ"ת סתירה.^{סה}

(כב) נמצא, אשה שוודאי שכחה יום א', אבל עשתה את השאר, הדגו"מ מיקל, וכן הערוה"ש, אבל לא הנוד"ב והחת"ס. ואולי כדאי לה להמתין עד יום ח' ואז לבדוק שוב, ולבדוק בערב. ולא היה תימה אם משהו היה מקיל בה לטבול בזמנה, כי סוף סוף יש על מה לסמוך, כי יום הא', אע"פ שלא בדקה, מ"מ הוא 'מוקף' בדיקות.

(כג) וכששכחה יום ז' בודאי, בזה גם הדגו"מ לא יקל אע"פ שהערוה"ש יקל, כי הוא חייב לכה"פ בדיקה א' בסוף, א"כ תמתין עוד יום, ואז יום ח' שלה יהיה כיום ז'.

(כד) לאור כל האמור, אשה שמחמת איזה סיבה שהיא הרב מיקל עבורה לעשות רק בדיקות א' וז', ברוב מקרים הרב יגיד לעשות עוד בדיקה בא' מהימים האמצעיים, ואז אם מאיזה סיבה שהיא שכחה לבדוק ביום ז', תבדוק ביום ח', ואז הנוד"ב יקל עבורה לטבול.

(כה) אשה, שמאיזה סיבה שהיא אינה עושה בדיקה כל יום אלא א' וז' וכדו', כ' הנוד"ב דלכה"פ תקנח עצמה [פעמיים] בכל יום [כי עי"ז מקיים הבדיקה למקצת הדעות בסעי' ו']. ותמהני מדוע המורים אינם מורים כן, כי בעיני הכי ראוי להורות, אפ' אם היא לובשת בגדים לבנים.

(כו) **כלה, שלפני החתונה עשתה הפסק ולא שום בדיקות, ועכשיו הוא יום ו' לז' נקיים, וחתונתה בעוד ימים בודדים, בזה נגיד לה לבדוק היום, וגם למחר, ותטבול בזמנה.**

^{סה} הא דמהני להנוד"ב ודגו"מ בדיקה ביום ח', אינו משום גלוי בעלמא שהז' נקיים שסיימו בעבר היו נקיים, אלא גם יום הח' הוא חלק מהז' נקיים, ואינה יכולה לטבול עד אחרי יום ח'. וההבנה בזה, בס"ד יתבאר בהמשך.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

והטעם, נסמוך על הערוה"ש שע"י ב' בדיקות יצא ידי דעה השנייה, וגם, דעה ראשונה מיקל בכל גווניו¹⁰; כדי למנוע חופת נדה.

(כז) יל"ע, מעשה שהיה, בעלה יצא כשהיא נדה, ולא היה בתוכנית לחזור לעוד כמה שבועות, ופתאום חזר ח' ימים אחר ההפסק טהרה שעשתה, ומחר יוצא שוב לכמה שבועות. הרב בסיפור החליט דכאן הוא מספיק שעה"ד לסמוך על דעה הראשונה בשו"ע. אלא, שהיום יום ח', וא"כ עלה בדעתו של הרב לדון, האם אנו יכולים להגיד שיום א' של חז' נקיים אינו היום שלאחרי ההפסק, אלא היום שלמחרת, והיום יום ח' באמת הוא יום ז' מאז, וא"כ בדיקה א' היום סגי להתיירה לטבול בערב.

(כח) אך, לפני שהורה דבר חדש כזה עיין בשו"ע, ומצא בסעי' שלנו ששו"ע מפורש אסר ציור כזו, אפ' לדעה ראשונה, א"כ אין היתר כזה.

(כט) ויש לדון מדוע באמת א"א לומר כן. ובס"ד נבאר את זה לקמיה בענין היסח הדעת, ע"פ מעיל צדקה וחזו"א.

הנהגת אשה שיש לה כתמים

(ל) בסעי' הקודם דיברנו על אשה שיש לה בעיות מצד כתמים, איך עליה לנהוג עם לבישת לבנים; ולמעלה ביארנו מתי ואיך תנהוג במיעוט הבדיקות.

(לא) ומצד הפסק טהרה, החת"ס, מובא בפ"ת, יגיד לה לשבת להתרכז לוודא שמעיינה סגורה. ומימי לא שמעתי אף מורה הוראה שמורה כן, וא"כ רק תפסיק ע"י שתלך לאחות, ואם אין אחות, תמתין עד שמצליחה הפסק אחד טוב, ואז כל דם שתראה אח"כ נתלה במכה.

(לב) והניחא באשה שיש לה כתמים מחמת מכה, אבל אשה שיש לה כתמים ממקורה, מחמת כדורים או IUD, לא יהני הפסק ע"י אחות, כי מוציאה דם ממקורה, וגם אין לה היתר של תליות, ולפעמים בגדים צבעונים לא יעזרו לה כי יש כתמים גדולים מאוד. ולכן, אחרי שהיא מצליחה בהפסק טהרה, הוראה המקובלת הוא שתעשה רק בדיקה אחת [ע"פ ערוה"ש מוכות ולקות], או רק א' וז'; תלוי כפי מצבה.

(לג) ויש להקשות, בשלמא אשה שיש לה כאבים בשעת הבדיקה, מצינו שהקילו עבורה לא לעשות עיקר הדין של פעמיים ביום. ובשלמא אשה שיש לה מכה, אינה יכולה לעשות הבדיקות מסיבה חיצונית, והיינו המכות. אבל אשה שלנו, באיזה טענה נוכל להקל עבורה מלעשות פעמיים ביום. וכי משום שאינה רוצה למצוא דם נקל לא לעשות הבדיקות, הא כל מטרת הבדיקות היא למצוא את הדם.

(לד) מלמהד"ד, להקל על מישהו שלא לעשות בדיקת חמץ כי אינו רוצה למצוא החמץ שיוודע שנמצא שם; הא זה גופא הוא תכלית הבדיקות.

(לה) ובאמת, כה"ק סד"ט סקט"ו על שבות יעקב שהקיל בציור דומה ממש, והק' עליו ממש כדברינו, דזה כמעלים עין מהאיסור, ומדוע זה טעם להקל עליה.

(לו) ומביאים ספר שם אריה שכ' דחלילה וחס ושלום להקל כי דם זו הוא ספק דאורייתא דילמא ארגשה מכיון שהיא בדיקה. ולא הבנתי, הא הדילמא ארגשה הוא בשעת הבדיקה, והכא מיירי שלא לעשות הבדיקה, וא"כ איך הוא ספק דאורייתא. ע"ע מרחשת ל"ה.

¹⁰ ערוה"ש הוא תוספת בעלמא, כי לכאו' נקל ע"פ דעה ראשונה לחוד, כדי למנוע חופת נדה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (לז) יש שהורו להקל ע"פ ר' משה^ס שכ' דאשה שיש לה כתמים תעשה רק א' וז'. ובאמת, אין ראייה משם, דשם איירי באשה שכתמיה אינם ודאי אדום אלא נוטה לאדמימות, וא"כ אין לה להכניס עצמה למצב שנחמיר עליה מספק; אבל על אשה שלנו שנחמיר עליה בודאי, אין ר' משה שMIקל. ואדרבה, משמע שאי לאו האי טענה של ספק לא היה MIקל.
- (לח) וכן, בדה"ש מביא רעק"א ונוד"ב להקל בבדיקות כשיש לה בעיות מצד כתמים, אבל הם דיברו רק כשיש בעיה מצד מכות, ולא מצד כתמים מרחמה.
- (לט) ובאמת, אין לי תירוץ מספקת, אבל כך נהגו העולם להורות, וע"כ משום דס"ל דמעיקר הדין כרב [בדיקה אחת] או כרב חנינא [א' וז'], וא"כ אינם מקילים יותר מעיקר הדין.
- (מ) [א.ה. לכאו', לפי דברי החזו"א שהבאנו בסי' ק"צ, שמטרת הבדיקות אינו למצוא את הדם, כי יש לה חזקה שאין לה דם, אלא הוא לחזק ולסייע החזקת טהרה, אולי מובן יותר.]

באיזה שעות לבדוק, וספירת לילה

- (מא) יל"ע, האם בדיקת וספירת ז' נקיים בלילה מהני. כגון, **אשה ששכחה לבדוק ביום א', אך היה לה מוך דחוק אחרי ההפסק טהרה שהיה שם עד הלילה כמה דקות [במקום חוסד"ק], האם זה עולה לה כבדיקה ראשונה.**
- (מב) החזו"א^ס כ' שלא מצא מפורש שבדיקה בלילה לא מהני, והא דאי' 'יום' אינו משתמע לכאן או לכאן, ולכן מסתימת הענין צ"ע על העולם שהחמירו בזה.
- (מג) פ"ת סק"ט מביא נוד"ב מ"ו שמביא דעת רש"י שספירת לילה שמיה ספירה, וזה בחשבון הצירופים שלו להקל שם. אך הראשונים חולקים עליו.
- (מד) וא"כ, יש לנו הצ"ע של החזו"א, ודעת רש"י נגד שאר הראשונים, ותו לא. אך הלחם ושמלה כ' דאע"פ שרוב ראשונים ס"ל ספירת לילה שמיה ספירה, מ"מ 'בדיקת' לילה אכן שמיה בדיקה, א"כ בנידו"ד שעשתה בדיקה, גם הראשונים מודים להקל. שאר האחרונים לא כתבו כוותיה, וגם נוד"ב הנ"ל אינו כן.
- (מה) ולדינא, יש לצרף גם הערוה"ש שיש עוד שתי בדיקות מלבד הא דיום ראשון. יש הדגו"מ [ולא הנוד"ב]. וגם, אחרי כל הנ"ל, הוא ספק בדיקת יום א', וודאי יום ז', וע"ז אמרנו שהשו"ע יקל בזה, כי סוף סוף עיקר הדעה סגי בא'. וא"כ, יש להקל כשהוא שעה"ד. וכ"כ טהרת הבית.
- (מו) [בעיקר הבנת הענין, יל"ע מהכ"ת בדיקות לא יהני בלילה, וכי אינה צריכה ללבוש לבנים בלילה, הא הם חלק מהז' נקיים לכל דבר, א"כ מ"ש. בס"ד נחזור לזה.]
- (מז) לאור האמור, הבדיקות יהיו בשעות היום, וככל שאר המצוות לכתחילה יהיה אחרי הנץ החמה, ובדיעבד ובשעה"ד מעלות השחר.
- (מח) כגון, אשה בחו"ל הצריכה להיות בעבודה בשעה שמנה בבוקר, ובחורף זה לפני נץ, יכולה לסמוך ולבדוק מעלות השחר. כ"ז משבה"ל.

^ס ב' ע"ח.
^{סח} צ"ב י"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(מט) אשה שעושה בדיקה א' ליום ע"פ הוראת הרב, יל"ע באיזה שעה ביום תעשה לכתחילה. מנח"י^{סט} בשם סד"ט כ' שתבדוק בבוקר. והיה מקום לומר דבדיקת יום האחרון תהיה סמוך לערב, אבל לא כ"כ. וגם, יש לחוש דילמא תשכח.

(נ) עוד כ' מנח"י שם, אשה שיש לה ברירה בין בדיקה אחת לכל יום, ובין לבדוק פעמיים ביום א' ופעמיים ביום ז', עדיף לבדוק פעם א' בכל יום. ומציאות כזו אינו נוגע בכלל.

(נא) יל"ע, אשה שנזכרה באחד מימי האמצעים של ז' נקיים שלא בדקה שחרית, האם עליה לבדוק פעמיים בצהריים. כלומר, האם יש חובת פעמיים ביום, או שיש חיוב של שחרית וחיוב של צהריים, ואז שנים בצהריים דומה לעשות ד' ביום א' אם שכחה ביום הקודם. שבה"ל מחייב פעמיים בצהריים, כי לא פלוג. ויש מקום לבעל דין לחלוק.

רחיצה לפני הבדיקה

(נב) יל"ע, האם האשה צריכה להקפיד לעשות בדיקות שלה לפני מקלחת או אמבטיה או שחיה בבריכה. וכן, אשה שיש לה פטריות או דלקת באותו מקום, וע"פ הוראת הרופא צריכה ל'דוש' באותו מקום, מיד בקומה בבוקר, אפ' לפני עשיית צרכיה.

(נג) והנה, המהרש"ם^ס ל שזה שאלה, וכ"כ ר' משה^צ דעליה לבדוק לפני עשיית מעשים האלו. והיכא שלא הצליחה לעשות כן, עליה להמתין זמן מה, ואח"כ לבדוק, ואז עלתה לה.

(נד) ואע"פ שלא קיימה תכלית ההידור של בדיקת שחרית, שהוא הוכחה שכל הלילה היתה נקי, מ"מ יצא ידי חובת בדיקה.

(נה) ואם לכה"פ יום א' או ז', ואפ' שניהם, יכולה לבדוק כראוי, זה הרבה יותר לכתחילה.

(נו) ר' משה^צ מביא דרכ"ת ק"ב בשם ספר ויאמר יצחק, שאין לה לרחוץ כלל בז' נקיים, ואם עברה על זה, לא עלתה לה הז' נקיים. ואע"פ שר' משה שם מסכים לכך לכתחילה, מ"מ לאסור בדיעבד אינו מובן כלל, והניחא אם אמר כן לענין אשה שעשתה 'דוש' לפני כל בדיקה, הרי הסירה כל מה שנמצא, אבל ברחיצה בעלמא מהכ"ת.

(נז) עמש"כ לענין רחיצה ביום הווסת.

ספירת ז' נקיים

(נח) ידוע דעת השל"ה, מובא בפ"ת, שספירת ז' נקיים יהיה בפה, כמו שכתוב וספרה לה, דומיא ל'וספרתם לכם'. וכ"כ חכמ"א ד'נכון' שתאמר בפה. וכ' דאפ' בלשון אשכנז מהני.

(נט) מאידך הנוד"ב קכ"ג חולק, וכ' דהשל"ה היה אוהב מצוות לא ישבע מצוות, ולכן המציא מצוה חדשה!

(ס) מקור השל"ה הוא ע"פ תוס' כתובות ע"ב שמק' מדוע אין האשה מבורכת על ספירה זו, ותי' אולי תראה ותסתור [התירוץ טעון הסבר], ומסיים תוס' 'ולכן אין למנות'. והשל"ה הבין היינו שאין למנות עם ברכה, כי כל התוס' היה לענין הברכה, אבל לענין הספירה, ודאי מונה. והשל"ה כ' דמש"כ תוס' ד'אין למנות' זה ט"ס או שכוונתו לומר 'עם ברכה'.

סט י' ע"ח.
ע' ב' מ'.
שא' א' צ"ד.
עב' ב' ע'.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(סא) מאידך, החינוך במצוה ש"ל על 'וספרה לה' כ' דהמצוה הוא להשגיח על ימים אלו. וחת"ס קע"ח כ' דיש קבלה ממשנה רבינו דזהו הפירוש של וספרה לה, שונה מ'וספרתם' של ספירת העומר.

(סב) וכך נוהגין כל בני ישראל, והורה ר' אלישיב שאין להחמיר, אע"פ שהוא קל, כי לא חוששין להשל"ה בכלל.

היסח הדעת

(סג) **מעשה שהיה, אשה עשתה בדיקה באחת מהימים של ז' נקיים, והיה עליה דם, וזרקה לפח, ולבשה צבעונים. ואח"כ, מצאו בעלה, והיה בסדר גמור. והשאלה, האם סתרה ספירתה ע"י היסח הדעת זו.**

(סד) והנה, בכל הסוגיא של היסח הדעת, אינו נקרא היסח הדעת אלא אם היה היסח הדעת גמור, ע"י מעשה, כגון סיפור שלנו שזרקה הבדיקה לפח, וכגון שלבשה צבעונים, וכגון שרחצה עצמה עבור הפסק טהרה, וכגון שביטלה התור שלה בהמקווה. אבל אם לא הסיחה דעתה לגמרי, ועדיין קיימת בלבה תקווה כל שהיא, אי"ז היסח הדעת לענייננו. כ"כ צמח צדק ובית שלמה.

(סה) וא"כ יל"ע, האם היסח הדעת סותרת ז' נקיים. המעיל צדקה מובא בפ"ת סק"ג דין אודות אשה שראתה כתם ונטמאה בתוך ז' נקיים, וחברותיה אמרו לה שצריכה עוד ה' ימים, ואח"כ נתברר שאי"צ, והחמיר המעיל צדקה הואיל ו'החזיקה עצמה לטמאה'.

(סו) ופשטות המקור למושג זו, והבנת הענין של היסח הדעת הוא משום דאם אסחה דעתה, לא השגיחה יפה ולא דקדקה, ואולי היה טיפת דם בהרגשה ולא אדעתא, א"כ לא היתה ספורה ובדוקה בעת ההיא. וכ"מ במעיל צדקה עצמו, וכ"מ בחכמ"א.

(סז) אך, האמרי יושר^ע ועוד אחרונים^ט מוכיחים שאי"ז הבנת הענין של היסח הדעת, ואין כאן חשש שראתה דם ולא אדעתא, אלא שלא עלו לה משום חסרון של 'וספרה לה' שיום הזה לא היה מושגח ובדוק כמש"כ בשם החינוך למעלה, ומשו"ה לא עלו לה.

(סח) ומוכיחים מסעי' ח' לגבי שוטה שחברותיה בודקות עבודה, ואילו היא עצמה אין לה דעת בכלל, אלמא היא אינה משגחת שאין לה דם והרגשות, ואעפ"כ נטהרה ע"י בדיקות, דע"י כך הז' נקיים הם ספורים ובדוקים [ע"י שחברותיה מכוונים עבודה שימים אלו יעלו כז' נקיים^ע], אבל לפי טעם הראשון שיש חשש דילמא ארגשה ולא אדעתא, איך שוטה נטהרת. וע' חו"ש מש"כ ליישב קושיא זו, דאולי כשאינה חושבת בכלל עדיפי מהיכא שחושבת שנטמאה שוב^ע.

(סט) ויש כמה וכמה נפק"מ גדולות בין מהכלים אלו. חדא, לטעם הראשון, הסיחה דעתה לרגע אחת, נחוש דילמא היה דם, ואילו לטעם שני, רק כשהסיחה דעתה מהבוקר עד הערב, ואז כל היום כולו לא קיימה דין וספרה לה, לא עלתה לה, אבל אם לרגע א' ביום חשבה שהיא עדיין באמצע ז' נקיים, נמצא שיום הזה ספור ובדוק ומושגח באותו יום [אפ' כשלא עשתה בדיקה באותו יום].

^{עג} ב' ל"ד.

^{עד} בית שלמה או"ח ל"ו ב'.

^{עה} בדה"ש ביאורים סעי' ד' ד"ה ולא שנא בשם בית שלמה הנ"ל ועוד.

^{עו} ע"ע בזה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(ע) עוד נפק"מ, אחרי היסח הדעת [למר לרגע א', למר ביום שלם], האם כל הימים עד לעכשיו לא עלו לה, או שרק יום זה לא עלה. לפי מהלך השני, רק יום זה אינו עולה, אבל למחרת היא ממשיכה מהיום שהיתה אוחת בה.

(עא) ועוד, נפק"מ, לפני שממשכת/מתחילה שוב, האם צריכה הפסק מקודם, דלפי מהלך השני אי"צ הפסק, משא"כ למהלך הראשון.

(עב) והנה, מלבד ב' מהלכים במעיל צדקה הנ"ל, והנפק"מ ביניהם, יש חולקים על המעיל צדקה ועל כל המושג של היסח הדעת בז' נקיים, וס"ל דרואין מסעי' ח' בשוטה שאין ענין של דעת בז' נקיים, אלא כל שבדקה כתקנת חז"ל, קיים דין וספרה לה. והחזו"א"י מק' על כל המושג, "הרי אין היסח הדעת גורם שתפתח מעיינה יותר מאילו לא הסיחה דעתה".

(עג) וכן הקילו הצמח צדק, מהרש"ם^ע, חשב האפוד^ט בשם הטעפליק"ע רב, ועוד.

(עד) עוד נפק"מ במח' זו, הוא הבנת הדין שהבאנו בתחילת הסעי' לגבי מי שבעלה נסע, ופתאום חזר ביום ח' מההפסק שלה, ואמרנו ששו"ע אוסר לעשות יום ב' להפסק שלה להיות יום א' דז' נקיים, ויום ח' יהיה יום ז'. ואמרנו שם דכאן נבאר הענין.

(עה) והנה, לפי המעיל צדקה אינו מועיל כיון שהיה היסח הדעת, וימים אלו לא היו ספורים בכלל, אבל להחזו"א ודעימי' שאין בעיה כזה, מדוע אסר השו"ע. החזו"א עוסק בזה, וכ' דהוא דין חדש.

(עו) והנפק"מ, היכא שלא אסחה דעתה, כגון שלבשה לבנים, וסברה שג"ז חלק מנקיים, לכאן' השו"ע היה מיקל, משא"כ החזו"א.

(עז) ולמעשה, יש ללמד להנשים שא' אחר בדיקה שנראה מאוד גרוע, לזכור שאין שום ייאוש בעולם כלל, ולעולם לא תתייאש מז' נקיים.

(עח) והיכא שהסיחה דעתה, אם היה פחות מיום שלם, יש להקל. אבל היכא שהיה יותר מיום א', זה חמיר טפי, אך אף בכה"ג יש גדולי הוראה שהקילו.

(עט) והנה, אפ' אם מחמירים כמעיל צדקה וחכמ"א, שהיסח הדעת הוא בעיה אפ' פחות מיום שלם, הנ"מ בשאר ימים של ז' נקיים, אבל ביום ז', אחרי הבדיקה ואחרי מקצת היום, הרי מה"ת יכולה לטבול כבר, ואין לך היסח הדעת מספירת ז' נקיים יותר מטהרה ולשמש מיטתה, וא"כ לכו"ע אין שאלה של היסח הדעת ביום זה. כ"כ מהר"ש ענגל^פ. סברא ישרה וחזקה!

הרטבת העד בדיקה

(פ) יל"ע, אשה שמתקשה לבדוק מחמת יבשות, האם יכולה להרטיב העד במים או שמן או שאר משחות, כדי להקל עליה. המהרש"ם^{פא} דן בזה, והשואל הביא ראיה מהא דצריכה לרחוץ לפני ההפסק, ע"כ המים אינם משפיעים על הדם לרע.

^{עו} צ"ב י"א.

^{עח} ג' קי"ד.

^{עט} א' ק"ב.

^פ ג' ט'.

^{פא} א' קמ"ו.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (פא) [מכאן, דאין רחיצה סמוך להפסק מעכב בדיעבד, עמש"כ למעלה כשהבאנו ר' משה דס"ל טוב להימנע מזה. ומכאן, דהרחיצה אינו רק מסביב, אלא גם תוך אותו מקום, וצ"ע מדוע יהיה חיוב כזו].
- (פב) השיב אליו המהרש"ם דמודה לדבריו, ואף הביא ראיה מהא שאי"צ לקנח עצמה ממ"ר, אלמא שרטיבות כזו אינו משפיע לרע.
- (פג) חזינן, להרטיב העד במעט מים, או מ"ר, אין חשש שישנה צבע הדם, וכן אנו רואים במציאות^{פג}.
- (פד) אמנם, להקל בשאר חומרים, כגון משחת ווזלין או משחת KY או שאר משחה ושמן, צריך להוכיח מעל כל ספק שאינו משפיע על הדם. והיו דברים מעולם שגדולי הוראה^{פד} הורו לאשה שהמריחה משחות שונות על העד ובדקה תכף, שעליה להפסיק בטהרה שוב, ולבדוק ז' נקיים, ולחזור לטבול עם ברכה ושם ומלכות! וזה היה אחרי שלנתה, והיא מעוברת כבר!
- (פה) ומהניסיונות שעשינו, משחת ווזלין משנה צבע הדם, וכ"ש משחת KY, ואדרבה יש ממליצים על משחה זו להסיר כתמי דם! וגם ראינו, ששמן כמעט אינו משפיע על הדם. [אגב, שמן יותר יעיל ויותר זול ממשחות אלו, ויש נשים האלרגיים למשחת KY].
- (פו) ולכן, אשה שרוצה להשתמש במשחות הנ"ל [מלבד KY, כי בזה יראתי מאוד מאוד], עליה למרוח אותם תוך אותו מקום זמן מה לפני הבדיקה, עד כדי שיבלעו וימסו לגמרי בשעה שהיא עושה הבדיקה, אך עדיין יסיר היבשות עבודה. ושיעור הזמן תלוי כל אשה, כל ממרח, מזג אויר וכו'.
- (פז) ואם רוצה להשתמש בשמן, הואיל ואינו משפיע, יכולה להכניס שמן לאו"מ כמה דקות לפני הבדיקה, ואח"כ להרטיב העד עם מים [אם היא רוצה], ולבדוק.
- (פח) וכ"ש אשה שצריכה לשים תרופות פתילות באותו מקום, עלולים הדברים להשפיע על דמיה, ולכן תוודא להניחם זמן רב לפני שבודקת עצמה.
- (פט) ואם ההפסק טהרה, ובדיקות יום א' וז' היא עושה כתיקונם, יש מקום להקל בשאר בדיקות להשתמש עם חומרים שונים.
- (צ) לגבי הרטבת העד בדיקה בשבת, יל"ע מצד סחיטה, וגם מצד ליבון דשרייטנו זהו כיבוס. מצד סחיטה אין לחוש, כי אינו מרטיב כ"כ עד כדי שיהיה פס"ר של סחיטה. ומצד הליבון, עמש"כ בל' שבת בס"ד, ושם הבאנו דברי הגר"ז בקו"א דשרייט על דבר שאינו חשוב, ואין לו תיקון, והולך לפח אח"כ, בזה אין השרייט נחשב ככיבוס.
- (צא) וכ"כ האבנ"ז בסי' קע"ה, וכ' דמשום האי טעמא נמי אין איסור של צביעה ע"י בדיקות בשבת. ועמש"כ בהל' צובע בשם קה"י, דג"ז טעם להתיר משום צובע.
- (צב) ומצד מוקצה, אחר שכבר הורו עליה, עמש"כ בהל' מוקצה, וע"ע מש"כ לגבי שימוש חוזר.

^{פג} ואע"פ שמים קרים מסירים כתמי דם מבגדים, כידוע, הנ"מ כתם בבגד תוך ספל של מים, אבל קצת מים בלוע בהבגד, אם דם ינוח עליו, לא ידלל, ולא יאבד.
^{פד} ר' אלישיב.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

--- סעי' ה' – חזקת טומאה ---

בדקה עצמה ביום שפסקה מלראות ומצאה טמאה, ובדקה לאחר שלשה או ד' ימים ומצאה טהורה, הרי זו בחזקת טמאה עד שתפסוק בטהרה, שלעולם אינה סופרת עד שתבדוק אם פסקה, ואז מונה למחרתו.

חזקת טומאה

(א) לא הרחבנו על סעי' זו, כי לא נחדש בה דבר הנוגע אצלנו.

--- סעי' ו' – עשיית הבדיקה ---

כל בדיקות אלו, בין בדיקת הפסק טהרה בין בדיקת כל השבעה, צריכות להיות בבגד פשתן לבן ישן, או בצמר גפן, או בצמר לבן נקי ורך, ותכניסנו באותו מקום בעומק לחורים ולסדקים עד מקום שהשמש דש ותראה אם יש בו שום מראה אדמומית, ולא שתכניסו מעט לקנח עצמה. ואם יקשה בעיניה מאוד להכניסו כל כך בעומק, לפחות בדיקה של יום הפסק טהרה ובדיקה של יום ראשון מהשבעה תהיינה עד מקום שהשמש דש. הגה: ואם לא עשתה כן בבדיקת יום ראשון, תעשה פעם אחת כן מבדיקות שאר הימים (ב"י); מיהו בדיעבד אם לא עשתה כן כלל רק שבדקה עצמה יפה בחורין ובסדקין בעומק היטב כפי כחה, אף על פי שלא הגיע למקום שהשמש דש, סגי לה (ב"י שכ"ד רוב הפוסקים וכן מהרא"י בפסקיו וב"ח).

סוגי הבד

- (א) הגמ' דנה באיזה דברים בודקים, ומה מותר ומה אסור, וכ"פ שו"ע. ומדגיש הלחם ושמלה, שאי"ז המצלה בעלמא, אלא מדינא, דחוששין אם תבדוק בדבר שאינו רך שלא תבדוק יפה מחשש הכאב.
- (ב) ועפ"י סעי' זו, על האשה לברור סוג הבד שהכי נוח בשבילה, וזה ההידור הכי גדול מבחינת הלכה ז"ל.
- (ג) עדי בדיקה עשויים מפוליאסטר, הבאר משה הרעיש העולם בזה דאינו מועיל כיון שאינו בולע. ובמציאות קצת צ"ע. ולמעשה, הפסיקו לייצר אותם. ולדינא, בדיעבד נקל בה, וכ"פ שבה"ל.
- (ד) גדול העד, בפוסקים מבואר כג' אצבעות על ג' אצבעות, שהוא כ-7-8 ס"מ על 7-8 ס"מ.
- (ה) [בדי בדיקות התפורים כדי להניח על אצבעו, מה דינם? מה המעלה ומה החיסרון?]
- (ו) ומדיני הבדיקה, כבר אמרנו במק"א דמומלץ לשטוף ידיה לפני הבדיקה, ולכה"פ תעיין בהם, לברר שאין עליהם קטשופ או איפור וכדו'. וגם, תעיין בהבד לכמה שניות לברר שאין עליהם חוטים מצבעים שונים, כמו שהוא מצוי פעמים רבות.
- (ז) בדיעבד, כשאין לה עדי בדיקה רגילים, והיא חייבת לבדוק עכשיו, יל"ע באיזה דברים מועילים לבדוק עליהם.

^{פד} ובשם אאמו"ר שליט"א, אפ' אם סוגים שאינו רכים במיוחד יותר קל עבור הרב לראות צבע הדם, מ"מ מסעי' זו אנו לומדים דבעינן הכי נוח וקל להאשה, אפ' אם בכך מקשה על הרב.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (ח) ורעק"א, ובאר משה^{פה} כ' דנייר רגיל אינו מועיל אפ' בדיעבד משום שאינו נוח לה ולכן יש לחוש שלא תבדוק כראוי. וגם, שאינו בולע טוב כל מה שנמצא באו"מ.
- (ט) ואם היא בודקת בנייר רך, יש לחוש שיקרע, ואז אין בדיקה על המקום הקרע. ואם נזהרת שלא יקרע, שוב אינה בודקת כראוי.
- (י) בש"י שבה"ל כ' כשעבר ובדקה כראוי בנייר, ולא נקרע, מהני. ובשו"ת מחלק בין סוגי הנייר.
- (יא) מגבת נייר, ומפית, ישנן סוגים שרכים, ואינם נקרעים בקלות, ולכן אם בדקה באלו לכאן' בשעה"ד או בדיעבד מועילים.
- (יב) מגבון, בעודו לח אינו עד בדיקה, כי אדרבה, שוטף ומסיר הדם. וכשיבשו, יראתי להקל כי יש סבון ועוד חומרים שונים שאינו ידוע איך זה משפיע על הדם.
- (יג) צמר גפן שלנו אינו הצמר גפן של שו"ע, ואינו מועיל כבדיקה, כי במציאות קורע ומשאר מקצתו בפנים, א"כ אינו בדיקה. כך צווח החשב האפוד. דלא כמו ששמעתי שיש מנהג בחב"ד.
- (יד) פדים עגולים להסרת איפור, בעיקרון הם עושים המלאכה כתיקונה, אך אינם מספיק גדולים.
- (טו) וכן מקלוני צמר גפן [מתוש] אינם עדי בדיקה. [ע"י אחות ובודקת הוא שאלה אחרת, במק"א].
- (טז) בגדי חד פעמיים, ובגדי 'רשת' וכן 'גזה' Gauze למיניהם, אינם עולים כעד בדיקה, כי פרוץ מרובה על העומד.
- (יז) בדיקה באצבע, חכמ"א קי"ז ט' כ' דאותן העושין כן הם נידות גמורות! ויל"ע מדוע גרע מקינוח, ואכ"מ.
- (יח) **מעשה שהיה** באשה אחת שהיתה ברחוב רחוק מביתה חמש דקות לפני השקיעה, וזכרה שהיום יום ראשון לז' נקיים, וטרם עשתה בדיקה. ולמזלה, היתה קרוב לבית אחותה, ולכן הלך שם לשירותים, ובדק בארונות עבור עדי בדיקה, ולא מצאה. אך מצאה נייר טישו מחברת 'קלינקס' שהיה עבה ואיכותי, ועשתה עמה בדיקה. וחשבה שאולי אינו מועיל לבדיקה, ולכן בדקה עצמה שוב עם מקל צמר גפן/מתוש, כמו שראתה אצל בודקת.
- (יט) ובמעשה שהיה, הבדיקה על הטישו היה בסדר, לאחר העיון ומאמצים. ולכן לכאן' בדיקה זו עלה לה, כי לא נקרע, ולא עשתה בעדינות יתר משום חשש שיקרע. והבדיקה ע"י המקל, אמרה שהיתה יותר פשוט מהבדיקה בהטישו, ולכן זרקה אותו.
- (כ) והנה, אע"פ שנאמת האשה לומר כזה ראיתי ואבדתיו, קפ"ח ב', הנ"מ כשהיא יודעת בבירור, אך בדיקות ע"י מקל ומתוש, קשה מאוד מאוד לעיין בהם היטב, וא"כ לכאן' אין לה נאמנות ע"ז. ולכן לכאן' צריכין לדון את זה כדין נאבד העד, שחכמ"א החמיר, אבל בסי' קפ"ג הבאנו כמה צדדים להקל, כמו המהרש"ם להתיר כשהוא רק שאלה של נוטה לאדום, ולא שאלה של אדום ממש. אבל מזה לחוד יראתי להקל, בפרט כשמראה הקודם היה מראה קשה להתיר.

^{פה} ו' קל"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(כא) ולכן יש להוסיף עוד סברות, כמו כל הטעם שהחכמ"א החמיר היה משום דילמא ארגשה, ומאוד יתכן לומר דהנ"מ ע"י אצבע או אבר וכדו', אבל ע"י מקל לחוד, שלא הכניסה בעומק, ולא לחצה, ולא נגע בהמקור, לכאו' אין כאן הרגשה לומר דילמא ארגשה וסברה וכו'. ועוד, הסד"ט שהבאנו בסי' ק"צ ס"ל דילמא ארגשה הוא סברה להקל.

(כב) ותו, רוב מראות טהורות, כ"ש אצלה שהיה לה קצת נסיון בענינים אלו, והיא אומרת שהיתה יותר טוב מהטישו. חזקת טהרה, ימי נדה ולא ימי זיבה, וכו' וכו'. ולכן יש להקל, ולהחשיבו ספק דרבנן לקולא.

היטב כפי כוחה¹⁹

(כג) הרמ"א כ' דבדיעבד אי"צ עד מקום שהשמש דש, אלא כל שבדקה היטב כפי כוחה, סגי לה.

(כד) וזה ההיתר לכלה שא"א לה לבדוק כל החוסד"ק כתיקונה, מ"מ הוא כפי שידה מגעת, פשוטו כמשמעו.

(כה) וכן אשה שיבשה מאוד, וא"א לה להכניס האצבע בעומק, עליה להכניס כפי יכולתה, וזהו.

(כו) ויל"ע, אשה יבשה שיכולה להכניס אצבעה רק עד פרק הראשון, אבל אם היא תמרר עצמה עם שמן, אח"כ תוכל לבדוק עם כל האצבע; האם עליה לעשות כן, או"ד נגיד עכשיו עד שידה מגעת הוא בסדר. והתשובה, עד שידה מגעת כולל כל האמצעים שיש לה. [א.ה. ועוד, הלא עד שידה מגעת הוא רק בדיעבד, כשלא עשתה כפי שו"ע עד מקום שהאבר דש].

(כז) עוד יל"ע, אשה שניסתה הרבה פעמים לעשות הפסק טהרה, ומחמת כן עכשיו היא יבשה מאוד מאוד, האם סגי לה עד שידה מגעת כפי עכשיו, או כפי כוחה נקבעה ע"פ מצב הרגיל שלה, ולא ע"פ מצבה הזמני עכשיו. בשלמא כלה או אשה שיבשה באמת, זהו מציאותה, וכפי כוחה הוא עד פרק ראשון, אבל אשה זו יכולה לעשות הרבה יותר אם היא תמתין חצי שעה או שעה, אלא שהשקיעה מגיעה, והיא בהולה, ורק שהיא גרמה לעצמה שאינה יכולה יותר עכשיו, אולי אי"ז באמת כפי כוחה. למעשה, קשה מאוד להקל עבורה.

(כח) הרב דוד מורגנשטרן¹⁹ שליט"א הורה בשם ר' אלישיב, דכיון שהיא מחוייבת לבדוק עד שידה מגעת, לפעמים היד שלה 'נתקע' באותו מקום, ואי"ז משום שהגיע עד הסוף, אלא פשוט משום הזווית שהיא נכנסת, וא"כ עליה לוודא שהיא נכנסת עד סוף אצבעה, ולמצוא זווית המתאמת. והורה ר' אלישיב לפרסם הענין. וע' לקמיה מש"נ בשם חת"ס איך לעמוד כשהיא בודקת.

¹⁹ הב"י הביא דעות שמחייבות בדיקה עד מקום שהאבר דש, והק' וז"ל: ודברים אלו קשים בעיני שאי אפשר לאשה להכניס העד כל כך בעומק ואם תדחק להכניסו כל כך בעומק ע"י תחבולות תקלקל עצמה שיסריט המקום בפנים ע"י הבדיקה ויצא דם ויצא העד אדום ואינו מן המקור אלא מחמת דוחק הבדיקה וכך אומרות הפיקחות שבהן. וזכורני כי בנערותי ראיתי זקנים שהיו מגמגמים על בדיקה זו שכתב רבינו לומר שהוא דבר שאי אפשר לעשות, עכ"ל.

ומסק' הב"י הוא כמו שפסק בשו"ע, דתעשה כן רק עבור ההפסק ובדיקה אחת, והשאר יכולה להקל – וקשה לי טובא, איך מחייב 'רק' ב' בדיקות אלו להגיע למקום שאיננה יכולה להגיע, הא בלתי אפשרי, ואם אפשרי היא רק תקלקל עצמה. ועוד, הרמ"א ג"כ מחייב הכי לכתחילה, אלא שמיקל כשאי אפשר, ולא הצליחה; ותמהני, איך חייבו דבר שאינה יכולה לעשות.
¹⁹ כל מה שנביא כאן בשמו הוא בספרו פתחי דעת.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (כט) והוסיף, שבמציאות, הבית החיצון ממשיך הלאה יותר מצוואר הרחם, וא"כ עליה לוודא שעברה צוואר הרחם, ובדקה יותר עמוק ממנו. וגם, עליה לסבב על הצוואר הרחם. אך ב' דינים הללו לא הורה ר' אלישיב לפרסם. וגם, ר' אלישיב היקל בהפסק, והחמיר בשאר בדיקות.
- (ל) ודעת שאר מורה הוראה, וכן שבה"ל, דאין לגעת בצוואר הרחם, ואי"צ להמשיך יותר עמוק מזה, ואי"צ לסבוב את הצוואר, כי יש לחוש לפצעים. והכי נוהגין.
- (לא) עוד אמר הגר"ד שהמציאות הוא, שאין בית החיצון מלא הרים וגבעות ובקעות, אלא הוא כמין צינור חלול כמעט חלק, אבל אין לו חוזק עצמי, ולכן הוא 'מקופל' ע"י כל השרירים והאברים הנמצאים שם, ולכן הוא מקבל צורה של H או W, וע"י סבוב האצבע ימינה ושמאלה הוא 'פושט' החליל, ואז אם יש דם נתפס בהחור באמצע, או סדק בהצד, יתפוס אותו העד בדיקה.
- (לב) ולכן הורה הגר"ד בשם ר' אלישיב, שאופן הבדיקה הוא לעשות סיבוב באצבע לאורך כל הבית החיצון, ואינו מספיק לעלות, ולעשות סיבוב א' למעלה, ולצאת; אלא בעינן – או בעליה או בירידה – לסבב לכל אורך הבית החיצון, כעין ספירלה. והורה ר' אלישיב לפרסם דין זה.
- (לג) [והוסיף, ש'סיבוב' אי"ז לסבב במקומו, Rotate, אלא צריך להזיזו ממקום למקום בעיגול].
- (לד) וסיים הגר"ד שליט"א דרך נוהגות בנות ישראל כשרות. אמנם, הרבה מדריכות כלות אינם מלמדות כן, ויש גדולי הפוסקים^{פח} [קנה בושם] שמורים להקל ודי בסיבוב אחת למעלה. ועלינו לבאר, האם יש לימוד זכות עליהם.
- (לה) והנה, בעיקר חובת בדיקת חוסד"ק, דעת הראב"ד שאין כאן חיוב כלל, והא דמבואר בגמ' היינו לענין טומאה וטהרה, ולא לענין אשה לבעלה, דאילו אשה לבעלה סגי בקינוח! הרמב"ן ס"ל כהראב"ד לענין שאר בדיקות, אבל לענין הפסק טהרה ס"ל דבעינן בדיקת חוסד"ק.
- (לו) ודעת שאר ראשונים, והכי קי"ל, דבכל בדיקות בעינן בדיקת חוסד"ק, אלא שנחלקו אם בעינן עד כדי מקום שהאבר דש.
- (לז) החזו"א^{פט} הוכיח מהא דהתורה לא גילתה לנו איך לעשות בדיקה, דע"כ חובת בדיקת חוסד"ק הוא מדרבנן, ומה"ת סגי להוכיח שמעינה סגור ע"י בדיקה בלי חוסד"ק^ץ, אלא שחז"ל חייבו יותר. ובזה מיושב כלה, וקטנה, וכו'.
- (לח) הנוד"ב מ"ו מובא בפ"ת סק"ט כ' דאשה שעשתה הפסק כתיקונה, ואח"כ מוך, ולא היה בדיקת חוסד"ק, ושאר הבדיקות בדקה רק ע"י קינוח ולא בדיקת חוסד"ק, מותרת. והחשבון, שהמוך ששהה שם יהיה בדיקת יום א', כרש"י דס"ל ספירת לילה שמיה ספירה [ובדיקת לילה, עמש"כ למעלה], והשהייה שם שוה לבדיקת חוסד"ק, ושאר הבדיקות סומך על הראב"ד ורמב"ן דסגי בקינוח. לדינא, החכמ"א קי"ז י"א חולק.
- (לט) אגב, מכאן אנו רואים מקור למש"כ למעלה בסעי' ד', דאשה שהורו לה לבדוק רק א' וז', או אפ' א' ג' וז', מ"מ תקנח פעמיים ביום כדי לצאת שאר הדעות לפי שאר הראשונים.

^{פח} ע' נטעי גבריאל דמק' משי' שבה"ל לשו"ת שבה"ל. יש מדייקים מספר טהרת בת ישראל מהו דעת חזו"א בזה, ואין דיוקם דיוק.

^{פט} צ"ב כ"א.

^ץ וס"ל דזה רק כשלא רחצה או בדקה תכף לפני כן.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(מ) עכ"פ, נחזור לעניננו, בדיקה ע"י סיבוב א' לחוד, לכאן יש ללמד זכות אם הוא להפסק טהרה, ואינו בדיקה אחר בדיקה או אחר רחיצה, מה"ת סגי, ואולי אף מדרבנן, עמש"כ שם^א. ולענין שאר הבדיקות, י"ל, דהבדיקות אינם כדי למצוא הדם שנמצא שם, אלא הוא לעורר הדם שעומד שם, לצאת עכשיו, כמש"כ בענין הפסק ובענין בדיקת יום הווסת, או שהוא 'שהות' שהרחם סגור. כלומר, כי היכי דלגבי הפסק זה ראייה שמעיינה סגור, הבדיקות של ז' נקיים הם 'מיני' הפסק, וע"י סיבוב או שהות זה הוכיח שמעיינה סגור היטב היטב. וא"כ, אי"צ החוסד"ק בכל הבית החיצון, אלא סגי בסיבוב אחד לעורר אותם לצאת, או להשהות.

(מא) כך ראוי ללמד זכות על המנהג, ולכאן אפשר לסמוך ע"ז מלבד הפסק ובדיקת יום א', דבאלו תקפיד לעשות כדברי הגר"ד שליט"א, בסיבוב לאורך כל אותו מקום.

(מב) [ע"כ דברי הרב. מכאן ואילך דברי התלמיד. הניחא לענין בדיקת יום הווסת, והניחא לענין הפסק טהרה, מצינו באחרונים שביארו כעין זה. אבל לענין בדיקת ז' נקיים, מה המקור. והניחא הפסק ובדיקת יום הווסת, דאילולי חידוש זה היה קשה מהו התפקיד של הבדיקה, דמה בכך שלא דיממה בזמן האחרון [לחזו"א, בהפסק, אכן כך עובד]. אבל בדיקת ז' נקיים שהוא להחזיק שמעיינה אכן סגור, יש הוכחה במה שלא מצאה דם עכשיו שלא ירד דם בדקות האחרונות, א"כ פשוט בדיקה זו הוא רק כזה, ולא משום 'ערעור' או 'שהות'. כלומר, בבדיקת ז' נקיים כו"ע יודו להחזו"א בענין הפסק.

(מג) ואפ' תימא כזה, ושבדיקת ז' נקיים הוא כמו ההפסק, עדיין קשה, אולי ערעור זה או שהות זה הוא רק בבדיקת 'כל' החוסד"ק, בסיבוב במשך כל בית החיצון, ומנא לן דבסיבוב אחת סגי. [כעין זה היה קשה על בדיקת אחות.]

(מד) ולכן, אילו היו שואלים אותי, הייתי אומר לנהוג כדברי הגר"ד בכל הבדיקות, לכה"פ הפסק א' וז'. דהרי, לא מבקשים ממנה לעשות דבר הקשה במיוחד, אלא תקח עוד שתי שניות.

(מה) ובאמת, כפי מהלך הרב, בדיקת ז' נקיים מהני אפ' אי רחצה תכף לפני הבדיקה, ואילו לדברי התלמיד לא עלתה לה, ורק כשהיתה כמה דקות יעזור לה. וע"ע בזה.]

(מו) הצורה שעליה לבדוק, החת"ס בהג"ה כ' שרגל אחת תהיה על ספסל נמוך. ויש שאמרו דדווקא ספסל נמוך, אבל לא על כסא, דזה גבוה מדי. אך מדריכות הכלות מורים לעשות עם רגל אחת על המטה או אסלה או אמבטיה.

(מז) וכשהיא מרימה רגל ימין, תבדוק עם יד שמאל, וכן להיפך.

(מח) ושוכבת, השפע טהרה לא ניחא ליה בזה^ב. דנו לגבי בדיקה בישיבה, ואיני יודע איך היא מצליחה כך.

להעלים העד במעטפה

(מט) מעשה שהיה, אשה סומא, דבגלל שלא יכולה לראות העד בדיקה, היא עושה כמה בדיקות, ומביאה את כולם אל הרב. והשאלה, האם הרב יכול להסתכל על הראשון, ואם הוא בסדר, לא להסתכל על השאר, או"ד, חייב להסתכל על כולם.

(נ) וכן לענין אשה שעשתה הפסק ואינה יודעת אם הוא בסדר, האם יכולה לעשות עוד אחד, ולא להסתכל עליה, ולהניחו במעטפה, ואם הראשון אינו טוב, יפתח המעטפה.

^א איך יצאתה חובת דרבנן של בדיקת חוסד"ק? וכ"ת ע"י סיבוב א' יצאתה את זה, הא מהכ"ת, הא לא בדקה כל החוסד"ק אלא מקצתם.

^ב מדוע? האם יש הבדל בין הפסק לבדיקות? ובדיקת א' וז' לשאר בדיקות?

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (נא) ולכא' יש חובת הפסק טהרה, אבל אין חובה להסתכל על כל בדיקה, הגע בעצמך, אשה שקינחה עצמה במקלחת באצבעה, באותו מקום, וכן אשה שמקנחת עצמה אחר עשיית צרכיה, וכי היא חייבת להסתכל עליה, ודאי לא, ולא אמרי' דילמא ארגשה אלא כשיש דם לפנינו, או לכה"פ לידת הספק, אבל בלא"ה לא.
- (נב) והא דהחמיר החכמ"א בנאבד העד, היינו רק כשהיה לידת הספק, והיה עליה איזה מראה, אלא שאינו יודע צבעו, אבל כשלא ידוע על שום לידת הספק, מה המחייב להסתכל.
- (נג) והנראה, דהואיל ומצינו בהפסק טהרה שאנו רוצים שהבדיקה תהיה סמוך ללילה, ויש אפ' הענין של מוך דחוק, א"כ מסתברא דחייב לבדוק את ההפסק הכי סמוך ללילה, ואם כבר עשתה הבדיקה, מוטל עליהם לעיין בה^צ.
- (נד) אמנם, אם היא עושה מוך, אז לכא' אין צריך להסתכל על הפסק השני, דענין הזה של 'סמיכות' יצא ע"י מוך, וא"כ שוב אין מחייב להסתכל על הפסק השני.
- (נה) וא"כ, השאלה שלנו נוגעת רק בז' נקיים, דכשכבר עשתה ב' בדיקות היום, לכא' אין חיוב להסתכל על בדיקה שלישית. ולכן, אשה שבדיקה שניה להיום לא נראית טוב, תעשה עוד בדיקה, לא תסתכל עליה, ותכניסו למעטפה, ואם הבדיקה היתה בסדר, יזרק המעטפה, ואם אינו בסדר, אז בדיקה השלישית יהיה ההפסק טהרה. כן נראה לומר.
- (נו) והיה מקום לומר דצריך להסתכל עליה משום כל המרבה לבדוק, אבל עמש"כ לקמיה בסעי' ט'.
- (נז) [הערה שלא במקומה: ע' אג"מ א' צ"ה לגבי כתם במגבת לבנה דחוששין שמא נכנסה בעומק כשיבשה פניה של מטה. האם חוששין לזה.]

בדיקות עם טבעת 'נובה' Nuva Ring

- (נח) המציאות של טבעת זו הוא כעין טבעת עגול של גומי שקוף, קשיח קצת, וחלול בהאמצע. והרעיון הוא שמכניסה אותו כמיטב יכולתה באותו מקום אחרי ווסתה, והוא מונע הריון ע"י שפולט תמיד כמות מועטת של הורמונים שונים, ואין לה תופעות לוואי כשאר מניעי הריון כיון שהוא רק כמות מועטת של הורמונים, ואעפ"כ הוא מונע הריון כיון שהוא תמיד ויציב, ישיר למקום הנכון ולא דרך הדם והקיבה.
- (נט) ועליה להשאיר את זה במקומה לכמה שבועות, ואז היא מסירה^צ, ווסתה מגיע אח"כ, ואז מתחלת שוב עם טבעת חדשה.
- (ס) והפסק המקובל לנשים שמשתמשות עם טבעת זו הוא שמכניסה אותו רק אחרי הפסק ובדיקת יום א', והיא מסירה לפני בדיקת יום ז' והטבילה, כדי שלא יהיה חציצה, וכל שלא היה בחוץ כג' שעות, לא קלקל פעולתו.
- (סא) **מעשה שהיה**, אחרי שכבר לנתה עם בעלה כמה לילות, זכרה שטבעת זו הוא בפנים, והיא הכניסה אותו עוד לפני ההפסק טהרה. ומצד השאלה החמורה של חציצה, נלמד בס"ד בס' קצ"ח, אבל שאלתן, האם יש כאן הפסק וא' ז', אם בשעת ההפסק היה לה טבעת זו בפנים באותו מקום.

^צ יל"ע, אשה שעשתה מוך ויראה להסתכל בה, האם רשאית לזרוק אותה לפח.

^{צד} הא אם היא מכניסה אותו בעומק, איך היא מצליח להוציאה בעצמה? ע"כ, כמיטב יכולתה הוא יותר עמוק ממה שחושבים. רצלע"ג.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (סב) ועומק החשש, הרי יש לנו לחוש שיצא לה דם ממקורה, אך לא מצאו אותה על העד, כי 'נתפס' הדם בין הטבעת ובין כותלי בית החיצון.
- (סג) וכ"ת דלכה"פ יש לה הפסק דאורייתא ע"פ חזקה שאינה מדממת יותר מה' ימים, כמש"כ בס' זיכרון יוסף סי' י', ו"ל הנ"מ כשלא היה לה הורמונים אלו להשפיע על גופה, אבל בשעה שהיא מושפעת מהורמונים אלו אין לה חזקה לומר דבר כזה.
- (סד) ולכאנ"ו יש לה בדיקה מה"ת בהא שהכניסה העד להמקור, אבל בדיקת חוסד"ק, ובדיקה כמיטב יכולתה אין לה, כי החשש שמא נתפס דם בין הטבעת לכותל בית החיצון שולל את כל הסברות שאמרנו למעלה לגבי 'ערעור' ו'שהות', כי אולי באמת יש דם, אלא שהוא נתפס שם.
- (סה) ויש לנו רק דעת הראב"ד דסגי בקינוח לחוד, וזה לא גרע מקינוח. ואם עשתה מוך, אולי זה יעלה כחוסד"ק, כמש"כ למעלה, דע"י השהייה שם היא מבררת שמעינה סגור לתקופה ארוכה.
- (סו) והניחא אם היה הפסק, ורק יום ז', נקל עבורה לטבול [בלעדיה, משום חציצה], כי נגיד דזה כמו ספק בדיקה ביום א', אבל בנידו"ד, אין הפסק, ואין יום א', וגם אין יום ז'.
- (סז) ובאמת, בסי' קצ"ח גדולי האחרונים דנו בענין 'טבעת', אך אי"ז טבעת שלנו, אלא הוא טבעת לאשה שסובלת מ'פרפל', צניחה, Prolapse, וטבעת זו אוחות הרחם וצוואר הרחם במקומה. ודנו מצד חציצה, וגם מצד בדיקות. ואע"פ שאינו ממש ציור שלנו, מ"מ יש ביכולתנו ללמוד מהתם כמה סברות להתיר נידו"ד.
- (סח) ושם כתבו לענין הבדיקות, דיש לדמותה לכלה, דאע"פ שיש לכלה בתולים המעכבים אותה לעשות חוסד"ק כתיקונה, מ"מ כל שעושה כמיטב יכולתה סגי. ואמרו, דה"ה אשה זו עם הטבעת, הואיל ונשאר שם, נעשה כחלק מגופה, וכאילו יש לה בתולים למשך כל חייה.
- (סט) וזה לא יעזור לנו, כי הטבעת שלנו אינו דומה להתם, כי שלנו עומדת לצאת בעוד שבועות בודדים. והניחא מה שאמרנו דאשה שכואב לה עשיית בדיקות יכולה להקל בעומק הבדיקות, כי זהו מיטב יכולתה, אע"פ שהוא רק עראי וזמן מועט, הא לכה"פ היא 'מינייה וביה' באשה זו, אבל האשה שלנו, אין מניעה מצד האשה, אלא מניעה חיצונית עראית שמונע אותה לעשות בדיקות גמורות, וא"כ אינו דומה לכלה, ואינו דומה לטבעת של הפוסקים, ואינו דומה לאשה שכואב לה.
- (ע) ואה"נ, אשה שרוצה להוציא טבעת נובה שלנו כדי לבדוק, אך איננה יכולה משום שכואב לה, אכן נקל עבורה, דעכשיו היא ככלה, מ"מ אשה שלנו לא כאב לה, אלא שכחה, א"כ אי"ז מניעה חיצונית.
- (עא) והבאנו למעלה בשם ס' זיכרון יוסף שיש לאשה רגילה חזקה שלא לדמם יותר מה' ימים, מ"מ אי"ז שייך כשיש לה הורמונים. ומ"מ, ע' באבנ"ז רכ"ה שלכה"פ יש לה חזקה לא לדמם יותר מז'צה.
- (עב) ובסי' קצ"ח האחרונים מביאים סברות שהטבעת יכולה לזוז, וה"ה כאן, במציאות אינה הדוקה ותקועה שם בחוזק, אלא יכולה לזוז בפנים, והיו דברים מעולם שנפל מעצמה

^{צה} מה זה יעזור לנו?

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

בשעת עשיית צרכיה, ובשעת תשמיש; ואכן החברה ממליצה אחר תשמיש ואחר הכנסת טמפון, לוודא שהיא נמצאת במקומה.

(עג) ועוד, השפה החיצונית של הטבעת אינה מרובעת, אלא היא עגולה, א"כ במציאות לא נראה שיכולה לתפוס דם כ"כ.

(עד) וכ"ז אומר לנו שאין לחוש כ"כ שדם נתפס מאחורה.

(עה) ולכן, מי שמיקל עבור אשה זו אחרי שכבר לנתה עם בעלה, שאי"צ לחזור ולספור ולטבול, אינו מפריז על המידה. אך אי"ז אלא כיון שהוא לאחר מעשה, אבל לפני הטבילה, ולכאוף ה"ה לפני שלנתה, לא ידוע מי שיעיז להקל בזה.

(עו) איברא, היכא שהיה הפסק, ורק אח"כ הטבעת, צרף את הראב"ד אל דעת הרמב"ן שמסכים היכא שהיה הפסק רגיל, ויש יותר מקום להקל.

(עז) ואם עשתה מוך, יש יותר מקום להקל, כמש"כ למעלה. ואולי, אשה שיש לה טבעת זו, תעשה מוך ביום א', ואז יעלה לה כבדיקת יום א'.

(עח) והנשים שיש להם טבעת זו, אולי כדאי להם להוציא ביום ג' או ד' לעשות בדיקה, כדי שלא יבא לידי בעיות אם ביום ז' לא מצליחים לבדוק. ואולי יכולה לעשות את זה ע"י מוך, וכנ"ל.

(עט) אשה שהוציאה טבעת זו, ותכף אח"כ מצאה על אצבעה טיפת דם, ולא היה כאב ושריטה בהוצאתו לתלותו על מכה [ע"י אחות], אסורה מחשש דילמא ארגשה, כאילו ראתה בעד בדיקה.

(פ) ואשה שהוציאה טבעת זו ומצאה עליה דם יבש, מכיון דליכא לאוקים בוודאות שהדם היה מפצע בשעה שהכניסו¹⁹, אנו מוכרחים לאסרה עכשיו. ולכן אין להסתכל עליה כשמוציאה, אלא לזורקו ישר לפח, ולסמוך על חזקת טהרה כיון שאין שום ריעותא.

(פא) אשה, שבשעת תשמיש מצאה טמפון באותו מקום, ושכחה אותו שם משעת ווסתה, אין לה לא הפסק ולא מוך, לא בדיקות ולא טבילה, והיא נדה לכל דבר ענין.

(פב) **מעשה שהיה, אשה שיש לה IUD, שבמציאות תלוי ממנה חוט, ששוהה בבית החיצון, כדי שבבא היום יכול הרופא להוציאו בקלות. ולפעמים חותכים אותו חוט, כשמפריעה להאשה. ובמעשה שהיה, זכרו ביום ד' של ז' נקיים שהחוט עדיין שם. נמצא, היה שם מלפני ההפסק, כולל יום א', עד להיום. והשאלה, האם חוששין שמא היה טיפת דם שנבלעה בחוט הזו.**

(פג) והנה, הרבה נשים משאירות החוט שם ולא חותכים אותו בכלל, ולכן ע"כ יש היתר לזה, והשאלה, מה היא. וכ"ת החוט כבר 'שבע מבלוע', ע"י שאר הלחלוחית שנמצא שם, הא אולי אינו כן, ומי יכול לקחת אחריות על זה.

(פד) וצ"ל, דע"כ דמכשיר הזה נחשב כחלק מגופה של האשה, הואיל והוא נמצא שם לתקופה ארוכה, ואין יכולים להסירו בקלות, וא"כ הוא 'כמיטב יכולתה', ודומה לאשה יבשה או בתולה; משא"כ טבעת הנ"ל, וטמפון, הוא קל להסיר, ואינו שם לתקופה ארוכה. ואולי על האשה לבקש מהרופא לחתוך החוט מיד אחרי שהכניס אותו.

¹⁹ כשהרגישה כאב בעת הכנסתו, היה מקום לדון.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

פ(ה) **אשה שמתקרבת לאט לאט ליהדות, והתחילה לשמור טהרת המשפחה, אך אינה יכולה לטהר עצמה משום רבוי פצעים ומכות, ואין לה אחות או בודקת, יש מקום להקל בשעה"ד גדול ע"י צירופים הבאים, מקצתם הבאנו למעלה: זיכרון יוסף, רופא גוי לבדוק עבורה ולהגיד שהפרשה שלה מהמקור נקיה, עבור הפסק ויום א', ובשעת ההפסק תחשוב עמוק עמוק לראות אם יש לה איזה הרגשה בשעת מעשה [חת"ס]. וכרעיון הזה מבואר גם בספר נפש חיה סי' ס"ג, לציור דומה למש"כ כאן. וחלילה להקל בזה לסתם אשה.**

--- סעי' ז' וח' – סומא ושוטה ---

סעי' ז': הסומא בודקת עצמה ומראה לחבירתה.

סעי' ח': החרשת ששומעת ואינה מדברת או שמדברת ואינה שומעת, הרי הן כפקחות; אבל אם אינה שומעת ואינה מדברת, וכן השוטה או שנטרפה דעתה מחמת חולי, צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות כדי שתהיינה מותרות לבעליהן. הוקבע להן וסת, הרי הן כשאר כל הנשים; לא הוקבע להן, חוששות משלשים יום לשלשים יום ובודקות על ידי פקחות.

שוטה כהלכתה

- (א) מה שנוגע למעשה בענין סומא כבר נתבאר למעלה בס"ד.
- (ב) וע"ע מש"כ בסעי' הקודם לענין היסח הדעת, מה שיש להוכיח מסעי' שלנו.
- (ג) ובעיקר הענין לגבי שוטה להיות נשואה, ומצד כתובתה, ע"ע שו"ע אה"ע סי' ס"ז וסי' כ"ו, ויל"ע גם אם ואיך היא מחוייבת במצוות.
- (ד) ויש מקום לדון אם רוח חכמים נוחה מלהרבות שידוכים לאלו שיש להם תסמונת דאון.
- (ה) ואגב, סעי' שלנו שייך היכא ששניהם 'שוטים' אך מתפקדים ברמה גבוה.

--- סעי' ט' – כל המרבה לבדוק ---

האשה שמרבה לבדוק, בין בימי ספירתה בין בימים שלא ראתה בהם, הרי זו משובחת אף על פי שיש לה וסת קבוע.

מדוע אינו נוהג בזמננו

- (א) הדברי מלכיאל ושהב"ל ועוד כ' דאין לנהוג כן בנשים שלנו, כי הם רגישות, ויש לחוש שיקלקל יותר ממה שיתקן, ע"י שתפצע עצמה. ור' משה כ' משום דבלא"ה אם אכן נאסור יהיה מספק ולא מוודאי, א"כ אין ענין להכניס עצמה לאיסור מספק.
- (ב) כ"ז כתבנו בס"ד בסי' קפ"ד סעי' א', עיי"ש.
- (ג) ולכאנ"ל נפק"מ בין הטעמים הוא היכא שכבר בדקה, דלר' משה יש לבדוק עכשיו, משא"כ לטעם השני.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

--- סעי' י' – אין תולין ---

השבעה נקיים צריך שיהיו רצופים שלא תראה דם בהם, שאם ראתה דם אפילו בסוף יום השביעי סתרה כל הימים וצריכה לפסוק בטהרה ולחזור ולמנות שבעה נקיים. הגה: יש אומרים דבשלשה ימים ראשונים של ימי הספירה אם מצאה כתם אין תולין אותו להקל כמו שתולין שאר כתמים, דג' ימים ראשונים צריכים להיות נקיים לגמרי (מרדכי הלכות נדה ובהגהות מיימוני פ"ט דא"ב ות"ה סימן רמ"ט ואגור פ' תינוקת וא"ח ור"ף); אבל אח"כ דינו כשאר כתם, וכן נוהגין. ודווקא כתם שהוא יותר מכגריס ועוד, אבל פחות מכגריס ועוד תולה בכינה אפילו בג' ימים ראשונים (ת"ה סימן רמ"ט). וה"ה אם היה לה מכה בגופה ויודעת שמוציאה דם, תולה בה אפילו ביתר מכגריס ועוד (סברת הרב וכן משמע לשון המרדכי), אלא שאין מקילין בשלשה ימים הראשונים לתלות במכה שאין ידוע שמוציאה דם או בשאר דברים שתלינן בהם כתם, כמבואר לעיל סימן ק"צ.

חזקת טהרה, ודברי הט"ז

- (א) הק' הנו"כ על השו"ע, מדוע תלה טעמא דראתה דם בז' נקיים משום דסותר ז' נקיים ואינם רצופים, הא טיפה זו עצמה מחייבת ז' נקיים משלה.
- (ב) ובאמת הב"י הק' כן על הטור. ויש שתירצו דלא לענין זמננו אמר כן אלא לענין זמן הגמ' לפני תקנת ר' זירא. והט"ז לא ניחא ליה בהאי תירוץ ליישב השו"ע שהוא ספר הלכה שהביאו לדינא.
- (ג) ולכן תי' הט"ז, ע"פ פי' העצי לבונה, דאה"נ אם ראתה טיפת דם כחרדל, צריכה לשבת ז' נקיים, אלא הו"א אילולי הדין של רצופים וסותר הספירה, דהיה לה כבר חזקת טהרה מיום השביעי בבוקר מאז שעשתה, בדיקה, ואי"צ בבדיקה השני ביום ז', כי כבר בחזקת טהרה משום מקצת היום ככולו, ולא חיישינן שיהיה דם, דבל"ה אינו סותר, קמ"ל סעי' זו שאם ראתה בסוף יום שביעי סותרת כל שבעה, ואין לה חזקת טהרה עד סוף יום השביעי, ולכן עליה לבדוק פעמיים גם ביום הז'.
- (ד) ובסו"ד של העצי לבונה מביא עוד תי' מהסו"ט דאי לאו טעמא דסותרת, היה מותר לה לטבול ולשמש ביום ז' דאפ' אם תראה, לא תסתור אלא תיאסר מכאן ואילך, קמ"ל סעי' שלנו שאינה רשאית לטבול ולשמש, כי אם תראה אכן תסתור למפרע, ומעולם לא היתה טהורה.
- (ה) לאור הדברים האלו מבואר, דאחרי ז' נקיים, יש לה חזקת טהרה [היינו שאינה מדממת, ולא חזקת היתר לבעלה, כי אסורה עד שתטבול], בלי שום עוד בדיקות.
- (ו) ולכן, אשה שאינה טובלת מיד מאיזה סיבה שהיא, אם סיימה הז' נקיים, אי"צ עוד בדיקות לפני שטובלת מתי שיהיה, וק"ו שאי"צ ללבוש לבנים.
- (ז) ובדרכ"ת סק"ג בשם רש"ק פסק דלכה"פ צריכה בדיקה אחת לפני שטובלת, כשאינה טובלת באותו לילה. וכ"פ ספר הארטסקרול.
- (ח) אבל לדינא לא קיי"ל כן, ומותרת בלא"ה. [כלה שאני, עמש"כ סי' קפ"ב].
- (ט) עפי"ז, אשה הנוהגת לטבול בחודש התשיעי להריון, אין לה לבדוק מקודם, ורק עושה לעצמה בעיות ושאלות, ומאוד יתכן שתאסור עצמה לבעלה סמוך ללידה, בלי שום סיבה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (י) עוד נפק"מ ממה שנתבאר כאן, הוא הא דמבואר בסי' ק"י, דספ"ס להתיר כשיש חזקת איסור, הוא שאלה גדולה מאוד. כגון, בדיקה שהוא ספק איפור, ספק דם מכה, ספק דם נדה, דכשיש חזקת איסור¹³, כגון באמצע ז' נקיים, א"א להקל.
- (יא) וע' פ"ת קפ"ד כ"ד ונוד"ב שם, ומביא ברית אברהם דס"ל דיש חזקת טהרה גם בז' נקיים.
- (יב) החו"ד ס"ל דיש לה חזקת טהרה אחרי יום א' של ז' נקיים, ורעק"א ס"ל אחרי ג' ימים.
- (יג) נמצא, תלוי מתי בז' נקיים כמה דעות יש להקל.

ג' ימים ראשונים

- (יד) כ' הרמ"א, ג' ימים ראשונים אין תולין דם במכה שאינה מוציאה דם או בשאר דברים.
- (טו) ומקור דבריו הוא הראשונים האשכנזים; סה"ת, מרדכי, הג"מ, תרוה"ד, אגודה, ועוד. ואילו מסתימת דברי ראשונים הספרדים, רמב"ם, רא"ש, רי"ף, רש"י, תוס', רמב"ן, רשב"א, מבואר דלית להו האי חומרא.
- (טז) הרמ"א בדרכ"מ כ' דזה 'חומרא' של הני ראשונים. המאמר מרדכי כ' דגם לספרדים יש מקום להחמיר מדהביאו השו"ע בספרו ב"י, אך החיד"א בספר חיים שאל חולק, וכיון שהשו"ע השמיטו בספר שו"ע, ע"כ לית ליה כוותיהו.
- (יז) ואשכנזים יוצאים ביד רמ"א, וכ"פ חכמ"א, והש"ך אף הוסיף חומרות על הרמ"א, וכדיבואר בס"ד. ועלינו לבאר, מתי חומרא זו נוהגת.
- (יח) ובאמת, ביאור ענין זה של ג' ימים ראשונים, הוא היסוד שהזכרנו כבר בעבר, דלא רצתה התורה לסמוך על ההפסק לחוד, אלא שיהיה סמוך ככל האפשר לז' נקיים, וגם שיהיה מוך דחוק, וגם בדיקות בז' נקיים. וכאן מבואר, דעד ג' ראשונים לא מוכחא מילתא מאה אחוז שאכן המעיין סגור ואטום לגמרי, ולכן בג' ראשונים א"א לתלות במכה ושאר דברים, כי יותר מסתבר לנו לתלות במקורה ולומר שאינו סגור לגמרי.
- (יט) ועוד יותר מזה, הש"ך שנביא לקמיה ס"ל, דאפ' אם יש מכה המוציאה דם, אעפ"כ נגיד שמי יודע בוודאות שהוא רק מהמכה, אולי הוא גם ממקורה, כיון שלא עברו ג' ימים שנחזיק את מעיינה סגור, ולכן נאסור אף בהא.
- (כ) וע"פ הבנה זו, רק כשנאסרה ע"י ראייה, ופתיחת המעיין נחמיר כולי האי, אבל כשנטמאה מחמת עד בדיקה או כתם, אם כבר עברו ג' ימים מעת רבוי הדם, אין לה חומרי סעי' זה, כי כבר הוחזקה ג' ימים שאינה שופעת.
- (כא) ולא שנא כשנטמאה מתחילה ע"י כתם או עד, ולא שנא אם נטמאה מתחילה ע"י ראייה, וכבר עברו ג' ימים מאז שהפסיקה, אלא שלא ספרה ז' נקיים מחמת עד או כתם טמאה, שניהם אין להם חומרי סעי' זו.
- (כב) וכן כשנאסרה ע"י דם חימוד, או בתולים, או משום בדיקה ביום הווסת, ג"כ נקל. כ"ז מבואר מתוה"ש, פ"ת, ודגו"מ, וחכמ"א קי"ז י"ז.
- (כג) והוסיף שי' שבה"ל, דה"ה אם נטמאה מחמת ספק, כגון רבוי דם, ג"כ נקל בג' ראשונים, כי כל חומרת ג' ראשונים, הוא רק כשהוחזקה בוודאות שמעינה פתוח. [עיי"ש לגבי

¹³ [א.ה. יל"ע בזה, אם נקל על בדיקה זו, אינו הולך נגד החזקת איסור, אלא מודה שאינה נטהרת עכשיו, אלא שיכולה להמשיך שאר הז' נקיים, ולטבול, והספ"ס רק אומרת שאי"צ להתחיל ז' נקיים שוב. כלומר, אין הספ"ס נגד החזקה, ואין החזקה נגד הספ"ס.]

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

הדוגמא שלו להלכה זו, שכ' אם נטמאה מצבע חום. וידוע שמעולם לא החמיר השב"ח על חום. וגם, אם הוא על עד בדיקה, כבר כתבנו להקל, ואין סעי' זו אמור אלא בראייה גמורה.]

(כד) [יש להקשות, נביא לקמיה תרוה"ד שמובא ברמ"א, דלענין פחות מגריס לא נאסר בכל גווני אפ' בג' ראשונים, דאל"ה לעולם לא תטהר אשה לבעלה. ולפי דברינו קשה, מדוע לא תטהר, כל שהוא ג' ימים מעת רבוי הדם, אע"פ שיש לה כתמים תמיד, אינו נקרא ג' ראשונים; משמע מתרוה"ד שהיה אוסר אף בכתם. לדינא עדיין אנו מקילין כהני רבותא.]

(כה) אמנם, כשראתה דם טוהר, דהיינו הדם אחרי לידה טבעית, תוך משך זמן מסוים, לא נקל בג' ראשונים כמו שהקלנו בענין כתם וכדו', כי החומרא של דם זה היא גופא להחמיר כראיה רגילה^{צח}.

(כו) לדוגמא, אשה שסובלת מטחורים, אם נטמאה מלכתחילה ע"י כתם, או בדיקה, או רבוי דם, או בתולים, או שאר כל הציורים שהבאנו למעלה, יש לתלות דם בג' ראשונים על הטחורים ולא במעינה. ואע"פ כ' צריכה 'לסדר' שיהיה הפסק ובדיקת יום א' וז' נקיים.

(כז) הבאנו בעבר [סי' קפ"ח] דברי ר' משה^{צט}, שאצלו ג' ימים ראשונים חמורים מאוד, עד כדי שכ' דאע"פ שצבע חום אינו אוסר, מ"מ יש להחמיר בג' ראשונים, כי אולי יש דם מעורב בו. ולדינא לא חששו כן, ואפ' תלמידיו מקילין בזה.

(כח) ועיקר דבריו צ"ע טובא, כי רק ראינו בסעי' שלנו דכשיש דם, ויש שאלה על מה לתלות, או במכה או במקורה, בזה אמרי' הוחזקה מעיינה פתוח, ולכן נתלה במקורה ולא במכה. אבל כשאין דם לפנינו, מהכ"ת, ומהו מקורו לחוש שיש דם, כ"ז שאין דם נגד עינינו. וצ"ע.

(כט) הערוה"ש ל"ד למד דלא משערין ג' ראשונים מעת שפסקה בטהרה, אלא מעת שהתחילה לדמם, ולכן לעולם אין הלכה זו נוגע. ומלבד דזה נגד הרמ"א וכל הנו"כ והפוסקים, הוא גם אומר שכל הסעי' אינו נוגע בכלל. ולדידיה מובן מדוע כמעט ולא שמענו מורה הוראה ששואל את האשה האם היא בג' ראשונים; אך לדידן שאין ביכולתנו לסמוך על הערוה"ש, הקושיא במקומה עומדת.

(ל) אך, ר' משה^ק כ' דאי"צ לשער דווקא משעה שהפסיקה בטהרה, אלא יכולים לשער משעה שהפסיקה לראות בהרגשה, אע"פ שעדיין ראתה בכתמים. וזה יעזור לנו אולי ביום ב' או ג' של ז' נקיים, דאז כבר עברו ג' ימים מעת רבוי הדם, אבל לא יעזור לנו ליום הא'. ואע"פ שמכל הני רבוותא מבואר דלא כזה ג"כ, מ"מ זה יותר צירוף מהערוה"ש, ויותר מתקבל על הלב.

(לא) עד השתא ביארנו בס"ד, איך האשה נטמאה, ומתי סופרים הג' ימים. ועכשיו נשתדל בעז"ה לבאר על מה החומרא נוהגת.

(לב) כשראתה פחות מגריס, התרוה"ד מובא ברמ"א כ' דאין להחמיר בזה אף בג' ראשונים, כי אפ' בג' ראשונים יותר מסתבר לתלות במאכולות מבמקורה, א"נ, דאל"ה אין לך אשה שטהורה לבעלה. ועמ"ש כ' למעלה בסוגריים להק' על זה.

^{צח} מוכרח?
^{צט} ג' נ"ח, ד' י"ז.
^ק ג' נ"ו.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (לג) וכשראתה יותר מגריס, על בגדים צבעונים, פ"ת סי' ק"צ סקכ"ב מבואר להחמיר, אך כאן בסקי"ב בסוגריים, שהוא מהדו"ב, בשם חמדת שלמה, מיקל בזה וגם לענין ההיתר של אינו מק"ט.
- (לד) [ובאמת, כך מוכרח ע"פ סברא, כי החומרא כאן היא לחוש במקורה יותר ממק"א, אבל צבעונים ואינו מק"ט, אינם מתורת תליות, אלא בכה"ג לא גזרו, כדביארנו בטוב טעם ודעת בסי' ק"צ, וא"כ הטעם שלא לגזור שם שייך גם אצלנו. והשאלה היה רק לענין פחות מגריס, דמקור היתר זו הוא משום תלייה במאכולות, ולכן היה מקום להחמיר כאן, אך בכל זאת התירוה"ד היקל].
- (לה) נמצא, החומרא כאן אינו אלא כשהוא גריס דם על בגד צבעוני מק"ט, שלא תולין במכה או דבר אחר.
- (לו) והרמ"א כ' דהיינו לענין מכה שאינו ידוע שמוציא דם, אבל היכא שידוע שמוציא דם, בזה יש להקל אף בכה"ג בג' ראשונים. וחולק עליו הש"ך, וס"ל דאפ' במכה הוודאי מוציא דם יש להחמיר בג' ראשונים, דסוף סוף לא הוחזק המעיין סגור לג' ימים, א"כ אולי בכל זאת הדם הגיע ממקורה [ג"כ].
- (לז) והט"ז לומד מתירוה"ד דכ' דאל"ה אין לך אשה שטהורה לבעלה, דאם היא מכה העוברת, נמצא שאין להקל, ולכן מודה להש"ך היכא שהוא רק יום או יומיים^{קא}, וכך למד בדעת הרמ"א.
- (לח) כגון, **אשה שעשתה** משטח פאפ Pap Smear, ומחמת כן יצא דם בג' ראשונים, ויודעים בברירות שבדיקה זו מוציאה דם, ואינו אלא דם מצוואר הרחם ולא מהרחם עצמו, לפשטיה דהרמ"א היינו מתירים, כי הוא מכה הידוע שמוציא דם, ואילו להש"ך ולהט"ז, היינו מחמירים עליה.
- (לט) ואעפ"כ, מנהג המורים להקל בזה. ולכא' משום דהם למדו הרמ"א כפשטיה, וכן למד החכמ"א, ערוה"ש, ולחם ושמלה. ואולי משום דמשערין ג' ימים מעת שהדימום אינה שופעת אלא כתמים.^{קב}
- (מ) ומלבד ציור הנ"ל, יל"ע גם בציורים הבאים. אשה שעשתה בדיקה בג' ראשונים, ומיהרה, ולכן לחצה חזק מדי, וכאב לה, ומיד ידעה בידיעה ברורה, שיהיה דם על העד, מחמת כן. וכך הוי. האם נאסרה בהכי. וגם בזה הש"ך והט"ז היו מחמירים, אך מנהג המורים להקל. ויל"ע האם יש עוד סברא להקל, שלא הזכרנו עד לעכשיו.
- (מא) ובאמת, אם באת להתיר מכח פשטיה דהרמ"א, לא היינו יכולים להתיר בכלל בג' ציורים אלו [פאפ, היכא שפגעה בעצמה, ובדיקה בג' ראשונים כשיש לה טחורים], כי רעק"א^{קג} כ' דהא דהרמ"א היקל במכה שוודאי מוציאה דם, הנ"מ בכתם, אבל בעד בדיקה אפ' הרמ"א מחמיר, ואין תולין אפ' בהא! ובאמת, כך מדויק ברמ"א.
- (מב) נמצא, ג' ציורים אלו, רעק"א אומר שהרמ"א מחמיר עליהם!
- (מג) ויש שהביאו דברי הט"ז סי' ק"צ סקכ"ג לחלוק על רעק"א; כי הט"ז כ' דדילמא ארגשה אינו אלא כשיש ודאי דם, וע"ז נגיד שסתם דם בא בהרגשה^{קד}, אבל היכא שאין דם לפנינו,

^{קא} הא כל ג' ראשונים אינו אלא יום או יומיים?

^{קב} ואע"פ שזה היה נגד הרמ"א, הא בשאלתן פשטיה דהרמ"א הוא להקל בלא"ה.

^{קג} א' ע"ח.

^{קד} כגון, באמצע פיוס הכניס אצבעו באו"מ, ויצאה עליו דם, אם אחות אומרת שיש לה מכה, נתלה בה כי אינו ג' ראשונים, אבל בלא"ה דינו כמו דם בעד בדיקה, וכתם באו"מ, ואסורה.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

בזה אין אומרים דילמא ארגשה להחמיר, אפ' בבדיקה. [ע' חו"ד שם.] ואין זה נגד רעק"א, כי הט"ז דיבר על סתם בדיקות, ודילמא ארגשה, אך לענין ג' ראשונים יתכן מאוד שמודה לרעק"א, שע"ז החמיר הרמ"א, ונחוש דילמא הדם ממקורה, אפ' אין ודאי דם ממקורה.

- (מד) וכן הביאו פ"ת ק"צ י"א דלא כרעק"א, אך המעיין שם יראה דאינו כן.
- (מה) נמצא, הקושיא במקומה עומדת, איך מורים להקל בצעירותם כאלו ודומיהן, על מה אנו סומכין.
- (מו) ונראה לומר, שלא כל צעירים שווין. ואה"נ, אם יש בדיקה רגילה באמצע ג' ראשונים, ועליה דם, ולרווחא דמילתא הלכו אל אחות או בודקת, ואמרה שיש לה מכה שוודאי מוציא דם, בזה יש ש"ך ט"ז ורעק"א שאומר שזה רמ"א; כולם אינם מקילים.
- (מז) אמנם, היכא שהיה ניכר מתחילה שיש כאן מכה, וידיעת המכה קדמה לשאלה, נמצא שאין אנו דנים בסוגיית 'תליות' אלא זה ידיעה ברורה מעיקרא.
- (מח) כגון, אם יש עד בדיקה, שניכר שהדם שעליו הוא דם מכה, וכדי להוכיח מאה אחוז הולכים לאחות, ואכן כך הוי, בזה רעק"א והש"ך וכו' לא היו מחמירים, כי אי"ז בתורת תליות, אלא ידעו מעיקרא. וכ"כ שבה"ל.
- (מט) וכל החומר בסוגיין הוא כשיש דם, ואח"כ יש ב' צדדים, בזה אמרי' לתלות על המקור ולא על המכה, אפ' ידוע שמוציא דם, אבל כשאין כאן לידת הספק, בזה לא דיברו.
- (נ) ולכאו' זה דומה לבדוק בעד שאינו בדוק בג' ראשונים, שהיקל בזה המעיל צדקה נ"ט, ובינת אדם ט"ז.
- (נא) [ובאמת זה קשיא על הש"ך, דכשיש מכה המוציא דם, וכי גרוע מעד שאינו בדוק, הא ה"ל להיות עד שאינו בדוק מחמת המכה. ואולי הש"ך יחמיר גם על עד שאינו בדוק, אבל אינו מסתבר לומר כן.]
- (נב) וסברא גדולה זו נתיר בצעירים הנ"ל, כשפגעה עצמה, וידעה שיהיה דם וכך הוי, אי"ז בסוגיית תליות אלא בסוגיית ידיעה ברורה. וכן בדיקת פאפ, וכן טחורים, אינו בגדר תליה, אלא בגדר ידיעה מעיקרא.
- (נג) וחומרת סעי' שלנו אינו אלא כשהיה נראה דם, ואח"כ הגיעו ב' צדדים, כגון דם על בדיקה רגילה, והלכה לאחות לרווחא דמילתא, בזה אמרנו שיש סעי' שלנו להחמיר, אבל בשאר הציורים מובן היטב מדוע מנהג העולם, ומנהגנו, הוא להקל.
- (נד) אך דע, כי יש מורי הוראה שיקילו אף בכה"ג, ועליהם ליישב סעי' זה.
- (נה) **מעשה שהיה**, כתם בג' ראשונים על בגד לבן, שנאבד [ע"י שכיבסה אותו], והרב החמיר מספק, משום דהוא ג' ראשונים. והשאלה, יפה פסק או לא.
- (נו) והנה, השבה"ל בשיעורים, וכן בתשובה^{קה} הביא רש"ק דס"ל דרוב כתמים דם הם. וכ' שבה"ל דאע"פ שאמרנו דרוב מראות טהורות, מ"מ בג' ראשונים אינו ברור כ"כ, ואינו מספיק להגיד שמסתמא טהורה, ולכן יש מקום להחמיר.

^{קה} ג' קי"ט ט'.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(נז) אך יש להקשות ע"ז טובא, בהקדמת דבריו של הדברי חיים א' ל"ד, דאשה שהוחזקה בפליטות טהורות ג"פ [עמש"כ לגבי תרה"ד], יש לה חזקת טהרה אף בג' ראשונים. ולכאנ' אפ' לדעת הש"ך קאמר כן, דהרי הש"ך איירי כשיש ספק דם ממקור ספק דם מכה מפצע, ואמר כל שאין אנו יכולים להגיד בוודאות שאינה ממקורה, אין תולין. אבל כאן, ידוע מאיפה בא, ידידע שפליטה הזו בא ממקורה, והשאלה היא האם המקור פלט צבע לבן או אדום, ואם כשיעור גריס או לא; בזה גם הש"ך מודה דנתלה בהמצוי והמוחזק, דהיינו פליטות כשרות, ולא נתלה שפלט צבע וגודל שאוסר, ורק החמיר כשיש ב' צדדים למקור הדם.

(נח) וא"כ, בנידו"ד שנאבד הכתם, מדוע לא נתלה על רוב ומצוי של כתמים טהורים, דהרי לכאנ' מוחזק בהכי.

(נט) אם לא שנגיד דאין מצוי ורוב ומוחזק בכתמים טהורים, בג' ימים ראשונים, כי מי יודע כמה פעמים האשה מחליט לבד שכתם זה גודלו כגריס ואדום, ואינה מביאה לנו בכלל; א"כ אין אנו יכולים להחזיק ברוב ומצוי בג' ימים אלו.

(ס) אך, עדיין יש להקשות על הוראה זו, דסעי' שלנו איירי כשיש דם, ויש ספק מהו מקורו, ובזה יש את כל הסוגיא. אבל בשאלתן אין כאן ודאי דם מלכתחילה, ואין כאן ודאי גריס, א"כ מהכ"ת 'אין תולין' מורה לנו להחמיר ע"ז.

(סא) וי"ל, דאין תולין אומר דכל היכא שיש ריעותא, נתלה שיש דם ממקורה, עד שנוכיח שלא בא ממקורה, ואינו דווקא כשהיה ודאי דם, אלא אפ' אם יש ספק דם ספק קטשופ, אין תולין אומר גופא שלא לתלות, וא"כ לכאנ' ה"ה בזה.

(סב) ולדינא, מו"ר הורה דשומעין להקל, מטענה הראשונה, שנתלה ברוב ומצוי ומוחזק, שאין סתם כתמים בימים אלו הצבע הנכון והגודל הנכון כדי לאסרה, ולדמות לדברי הדברי חיים.

(סג) **שאלה שמסכמת כמה מהעניינים שבסימן זו. מעשה שהיה, אשה הפסיקה בטהרה ביום ג' בשבוע, ולמחרת בדיקת יום א' לא היה בסדר. ניסתה להפסיק יום ה', ולא הצליחה, וכן ביום ו'. הלכה לבודקת ביום ו', ואמרה לה שיש לה מכה המוציא דם כבר כמה ימים, בוודאות.**

(סד) והשאלה הראשונה, האם נקל עבודה בבדיקות ע"י אחות מכאן ואילך, אע"פ שאין בדיקת יום א', אלא שתי בדיקות מד' ואילך. ואה"נ הערוה"ש היה מיקל [מקורו פ"ת בשם חו"ד קצ"ו ג'], וכן הדגו"מ ולא הנוד"ב, אך רוב מורי הוראה לא היו סומכים על זה, אלא יגידו לה שהיום יום א', ובעוד ז' תבדוק ותטבול.

(סה) אך, נידו"ד היה שעה"ד, כי היתה לה טיסה אחרי טבילה בזמנה, לחתונה, למשפחה, וטבילה שם היה דוחק שבדוחקים. לכן, יש מקום להקל עבודה, מצד הבדיקות.

(סו) ומצד היסח הדעת, הבאנו למעלה דכל שלא היקל ליום שלם אינו היסח הדעת. נמצא, יום ה', מקצתו 'ספור' לפני הבדיקה. יום ו' ספור אחרי ביקור האחות. והשאלה היא יום ה', האם יש כאן היסח הדעת לטמאה. ומכיון שהוא שעה"ד כ"כ גדול, נסמוך על המקילין לגמרי, הלא הם החזו"א, צ"צ, מהרש"ם, חשב האפור.

(סז) ומצד תליה בג' ראשונים, י"ל דכאן האחות אומרת שלא יתכן לבדוק בלי לצאת עם דם על העד, וא"כ הוא ידיעה ברורה. ואע"פ שאינו לפני הדם, רק אח"כ, מ"מ י"ל דיש דרגה של ידיעה ברורה ובהירה שמכאן יצא הדם, שמהני אפ' אחרי לידת הספק, שלא להיות

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

תליה אלא ידיעה בוודאות. וזה היה בעיני מו"ר כדבר פשוט, אבל אני העני חשבתי שזה חידוש גדול, ושהוא דומה להש"ך ורעק"א דהרי א"א לומר בוודאות שלא יצא ממקורה ג"כ, אבל מכיר אני את מקומי.

(סח) **מעשה שהיה**, בתשעת הימים, היה חסר לאשה אחת בגדים לבנים מכובסים ליום ו' וז' של ז' נקיים, ולכן לקחה מסל הכניסה המלוכלכת כדי לכבסם, ומצאה על א' מהם כתם בשיעור גריס ועוד, שהוא ודאי מא' הימים הקודמים. והשאלה, האם יכולה לתלות שהיה מיום א' לפני הבדיקה, כדי שבדיקת יום א' יעלה לה כהפסק טהרה, או"ד צריכה לחוש שהוא הבגד האחרון שהכניסה לכביסה. ולא היה אפשר להוכיח ממקום הימצאו תוך הסל.

(סט) ונראה ע"פ הנתבאר כאן שתוכל להקל בזה, ולא נלך בתר חזקת טהרה לומר שבא בשלב הכי מאוחר. והטעם, קודם כל לרעק"א שהבאנו למעלה, שג' ראשונים אין לה חזקת טהרה, נמצא שוודאי נתלה הכתם בזמן שלא היה לה חזקת טהרה, כדי שהכתם לא יסתור החזקה. וכן, מכל הסעי' שג' ראשונים אין מעיינה סגור באותו רמה כמו שאר הז' נקיים, ודאי שנוכל לתלות בג' ראשונים, ולא ביומיים האחרונים.

(ע) אלא נראה דאפ' יכולה להקל יותר מזה, דהרי החו"ד ס"ל דאין חזקת טהרה אלא אחרי יום א' של ז' נקיים, וא"כ לדידיה נתלה הכתם ביום א' [ולא בהבגד שלבשה אחר הבדיקה ביום א' שלבשה עד יום ב']. ועוד, לר' משה וערוה"ש, הג' ראשונים אינם מתחילים מיום ההפסק אלא מתחילת הדימום או מסוף עיקר הווסת, וא"כ לדידהו ודאי נתלה בתחילת ז' נקיים, ולא בהמשך או הסוף. ותו, הרי זיבה הוא חולי, כמו שביארנו בעבר, וא"כ יותר מסתבר לתלות בדבר הרגיל ושלא לתלות בחולי.^ק

(עא) כלומר, מריהטא דכולא סוגיא אנו רואים שהחזקה מתחזק יותר ויותר במשך ההפסק וז' נקיים, וא"כ הסברא מכרעת לתלות הכתם בזמן הכי מוקדם, כדי שלא יסתור החזקה, וזה עדיף מלומר שסותר החזקה בשלב הכי מאוחר. [כעין הא דחזקת הגוף עדיף מחזקת טהרה, דתחילה נדון על מקור השאלה. ובאמת, במציאות יותר מסתברא שהכתם היה בתחילה ולא בסוף.]

--- סעי' י"א – פולטת שכבת זרע ---

הפולטת שכבת זרע בימי ספירתה, אם הוא תוך ו' עונות לשמושה סותרת אותו יום. לפיכך המשמשת מטתה וראתה אחר כך ופסקה, אינה מתחלת לספור שבעה נקיים עד שיעברו עליה ו' עונות שלימות שמא תפלוט; לפיכך אינה מתחלת לספור עד יום ה' לשמושה, כגון אם שמשה במוצאי שבת אינה מתחלת לספור עד יום ה', דקיי"ל אין שכבת זרע מסריח עד שיעברו עליו ששה עונות שלימות מעת לעת; ואם שמשה במוצאי שבת ופלטתה ליל ד', קודם עת שימושה במוצאי שבת, עדיין היא עומדת בתוך עונה ששית לשמושה וסותרת, הילכך יום ה' יהיה ראשון לספירתה. הגה: ותפסוק יום ד' לעת ערב, ויום ה' עולה למניין. ויש שכתבו שיש להמתין עוד יום אחד, דהיינו שלא תתחיל למנות עד יום הששי והוא יהיה יום ראשון לספירתה, דחיישינן שמא תשמש ביום הראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום, ואפשר שהוא לילה, ואם תתחיל למנות מיום חמישי יהיה תוך ששה עונות לשמושה, על כן יש להוסיף עוד יום אחד דמעתה אי אפשר לבא לידי טעות (ת"ה סימן רמ"ה והאגור בשם ר"י מולין וש"ד וכ"כ מהרא"י ומהרי"ק שורש ל"ה), וכן נוהגין בכל מדינות אלו, ואין לשנות. ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עד שבעה ימים (שם בת"ה),

^ק זה יעזור לתלות ביום ז' ולא ביום ח', אבל לא יהני היכא שהפסיקה ביום ה'.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

ואין טעם בדבר והמחמיר יחמיר והמיקל נשכר להקדים עצמו למצוה. ויש שכתבו שעכשיו אין לחלק בין שמשו עם בעלה ללא שמשו, וכל אשה שרואה, אפילו כתם, צריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו ותפסוק לעת ערב ותספור ז' נקיים (שם בת"ה בשם א"ז ומהרי"ק) וכן נוהגין במדינות אלו ואין לשנות (סה"ת וסמ"ג).

הקדמה

- (א) אע"פ שחמשה ימים המבוארים בסעי' אלו קודמים לעצם ההפסק וז' נקיים [כסדרו של חכמ"א קי"ז], מ"מ השו"ע הביא דין זה תוך דיני ז' נקיים, כי סיבת ה' ימים אלו הוא מדיני ז' נקיים, שש"ז סותר אותו יום של הספירה. וכתוצאה מזה, אינה יכולה לספור עד שעבר חשש פולטת, דאל"ה אין ז' שלמים. וסעי' זה הוא המשך ישיר מסעי' הקודם דז' נקיים צריכים להיות רצופים, בלי טיפת דם, וכאן דן מצד רצופים מבחינת פליטת ש"ז.
- (ב) בסוגיא זו יל"ע בכמה ציורים שונים. כגון, **אשה שטעתה טעות נוראה, וחשבה שיום ההפסק הוא יום א' מז' נקיים, ורק נתבררה הטעות בדרכה לטבול, האם יכולה לטבול, והאם נקל יותר אם היא אומרת לנו שבעלה הוא חתן חדש, ולא הזריעה בפנים.**
- (ג) וההוראה בזה, דעליה להמתין עוד יום א', כי אפ' אם פלטה ש"ז, אינו סותר כל הז' אלא אותו יום, וכבר עברו ד' ימים משעה שנטמאה במקום ה', א"כ חסר רק יום א' של ז' נקיים. ואם לא בדקה ביום שלמחרת ההפסק, כי סברה שהוא יום שני, זה שאלה חמורה מאוד.
- (ד) **זוג שמתחזקים יחד לשמור תו"מ, ועדיין לא הגיעו לדרגת בעלי תשובה, ושימשו ביום ו' של ז' נקיים, מה עליהם לעשות עכשיו, מלבד תשובה.**
- (ה) וע"פ סעי' אלו יתבאר, דעליהם להמתין ד' ולא ה', כי אינו שכיח, ואז להשלים אותו יום א', ואח"כ לטבול.
- (ו) **וכן, אשה שחזרה מטבילה, והיה כתם לפני ששימשו, ולכן בדקה עצמה – שלא כדת ושלא כדין, כמו שביארנו במקומו – ויצא העד עם טיפת דם, האם סופרת ממחר, או שעליה להמתין ה' ימים.**
- (ז) ועל שאלה זו יתבאר, דיכולה להפסיק תכף, ולהתחיל למנות.
- (ח) **יל"ע, זוג שעשו טיפול פוריות, כגון IVF או IUI באמצע ז' נקיים, האם נסתרו כמה ימים משום פולטת. כך דנו מחברי ומלקטי זמננו.**
- (ט) ובאמת, פליאה לכלול ב' שאלות אלו יחד, ולדונם כאילו הם שווין. כי IVF, תוך ז' נקיים שלא הצליח, מלבד שאינו יודע תוך ז' נקיים שלא הצליח, הרי אין כאן זרע כדי לדון עליו, כי יש עובר, ועובר הוא עובר ואינו זרע. וא"כ אי"ז שאלה בכלל.
- (י) והשאלה רק בענין IUI תוך ז' נקיים [נדיר מאוד שיקרה תוך ז' נקיים, ושיהיה להם זרע לעשות הטיפול עמו], האם יש דין פולטת.
- (יא) שבה"ל^ק מחמיר בזה. ומביאים ס' מים חיים ממפרשי משניות מקוואות פרק ח' משנה ד', דיש דין פולטת רק דרך תשמיש, ולא דרך אמבטי. ועפ"ז, טיפול הנ"ל לא היה סותר.
- (יב) [אך אולי יש מקום לחלק בין טיפול זה לאמבטי, כי זה נכנס לתוכה בעומק, ובכח, ובכמות, משא"כ אמבטי].

^ק י"ט קפ"ג, י"א כ"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(יג) בעיקר הענין של עובר שהורתו היה בשעה שאמו נדה, הגרש"ז מוכיח דכדי להיות על הילד שם בן נדה, צריך שיהיה דרך ביאת איסור, אבל אם לא היה ע"י ביאה, ואם לא היה ביאת איסור, אינו בן נדה. וע"ע ט"ז קצ"ה ז'. וכ"כ ר' משה ק"ה.

(יד) והואיל ויש אלו שהחמירו בזה [מהרש"ם וחזו"א], משתדלין ככל האפשר להרוויח אותם דעות. והנה, המנח"י מצדד דאם כבר עברו ז' ימים לפני שהתחילה לדמם, אולי כדאי לה לטבול עכ"פ עבור נדה מה"ת, אע"פ שלבעלה אינו מעל ואינו מוריד עד שתספור ז' נקיים.

(טו) ור' משה כ' דחלילה להורות כן בזמננו, דעלול לצאת מזה תקלה ומכשול גדול מאוד, ויבואו להקל באיסורים החמורים האלו. ור' משה ס"ל דאין סיבה להחמיר כהמחמירים, דהעיקר הוא כדבריו. ולדינא, מעלה יש להרוויח כל הדעות, אבל מעיקר הדין שרי, כדברי הגרש"ז ור' משה.

(טז) ואולי נקל לה להפסיק אחר ד' ימים במקום ה' כדי שהטיפול יהיה אחרי הטבילה. וע"ע בזה.

(יז) וע"ע ר' משה שם, איך יכולים להשיג זרע עבור הטיפולים, בלי להיכשל באיסורי זרע לבטלה, וניאוף ביד.

ה' ימים

(יח) בגמ' שבת פ"ו דנו כמה זמן ש"ז יש בה דין פולטת, לסתור את אותו יום של ז' נקיים, ומתי הש"ז מסרחת, ואז אין בכוחה לסתור.

(יט) הראב"ד ס"ל דכל ענין של פולטת אינו ענין אלא לטומאה וטהרה, אבל לא לאשה לבעלה [לשיטתו לענין בדיקות בז' נקיים]. הרמב"ן ס"ל דאם ניקתה עצמה אחרי תשמיש וכגון שהלכה ברגליה, אינה פולטת בכלל. דעת ר"ת הוא שאין פולטת סותרת אלא כשנבעלה מזב, אבל בלא"ה אינה סותרת. האו"ש ס"ל דאה"נ פולטת סותרת, הנ"מ כשפלטה באמת, אבל אין חוששין ותולין שמסתמא פלטה זרע. לדינא, לא קיי"ל כהני דעות.

(כ) הרמב"ם פסק ג' עונות, ואילו השו"ע פוסק ו' עונות, והוא ע"ב שעות, ג' ימים. וע"ע מג"א סי' תצ"ד לגבי משה רבינו שהוסיף יום א' מדעתו, כדי שהנשים לא יהיו פולטות ש"ז מלפני ג' ימים.

(כא) ומשום דבעינן שיסיימו ע"ב שעות משעת תשמיש לפני ז' נקיים, בעינן ד' ימים, דרך כך יש ג' שלמים.

(כב) והרמ"א הוסיף יום א' מדעתו, וכמו שיתבאר, וגזר ואסר אף לא שימשה אטו שימשה, משום לא פלוג, ולא מהני 'כיבוד הבית' להוציא הזרע, כי לא עדיפי מלא שימשה, וגם ס"ל דכל הלכות אלו שייכות גם כשנטמאה מחמת כתם.

(כג) ומסיים הרמ"א סוף הסי' דכל הפורץ גדר ישכנו נחש, וכ' ערוה"ש סקל"ח, דזה קאי על כל החומרות הנ"ל.

(כד) וספרדים, טהרת הבית ויביע אומר להגר"ע ס"ל שאין להחמיר כחומרות אלו, משא"כ האורל"צ בהקדמה לחלק ב' מאריך להוכיח שאכן מחמירים בזה. ומהשמועות ששמעתי, הם מחמירים למעשה, מלבד הא דה' ימים, יש שמקילים בד'.

ק"ה ב' י"ח, וד' ל"ב ה'.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(כה) הרמ"א דכ' שצריך ה' ימים, הוא משום שמא שימשה בביהשם"ש ואח"כ נטמאה, למשל, בין יום א' לב', והיא סברה שעדיין יום הוא, ובאמת היה כבר לילה. והיא ספרה יום א' עד ד', וספרה מיום ה', ובאמת היא פולטת יום ב'; מדקה א' לתוך היום, עד לתוך דקה א' ביום ה', וא"כ יום ה' לא יעלה לה, ולכן גזרו ה' ימים כדי להרחיק מחשש זה.

(כו) וגזירה זו של ה' ימים, לא משנה בין אם ראתה דקה א' לתוך היום, או דקה א' לפני סוף היום. [שקיעה לשקיעה? ע' לקמיה].

(כז) ויש להקשות על הרמ"א, מדוע הוצרך לחשש רחוק של שימשה ונטמאה ביהשם"ש וחשבה שהוא עדיין יום, ה"ל לגזור ה' ימים מחשש אחרת, והיא, שבחצי השני של הקיץ, וחצי הראשון של החורף, כל יום השקיעה יותר מוקדמת מהיום שלפניו, ותלוי במיקום בעולם ההבדל בין יום לחברו; א"כ, ה"ל לחשוש שתשמש ביום א' ודאי יום, ותטמאה, ואם תתחיל לספור מיום ה', הרי תחילת יום ה', שהוא יום ד' בלילה, הוא עדיין תוך 72 שעות של התשמיש, א"כ יום זה לא יעלה לה. כה"ק חו"ש.^{קט}

(כח) עכ"פ מי שסומך על שו"ע, ומיקל בד' ימים [ספרדי, או של"ה או שאר הציורים שנביא], יוודא שיש 72 שעות לפני התחלת ז' נקיים. וזה מצוי כשטס מקצה א' בעולם להשני, שעליה לוודא שאכן עברו 72 שעות, מלבד מנין הימים^ק. ותלוי במנין הימים שלה, ולא משנה אם עברה קו התאריך.

(כט) כתבנו בסי' קצ"ג לענין דם בתולים, שאי"ז מחייב ה' ימים אלא ד'. והבאנו שם הטעמים, והנפק"מ הייתה כשנטמאה גם ע"י וסתה אח"כ. ואמרנו שם שאינו מצוי.

(ל) יל"ע, מי שווסתה הגיע בביהשם"ש, האם יכולה לספור יום הקודם כיום א' מה' הימים, או"ד חוששין אולי הוא כבר יום שלמחרת, וא"כ יש להמתין ה' ימים מלבד יום הקודם. והטעם שנקל כאן, אינו רק משום סברות של ביהשם"ש וספק, אלא גם משום דכל החשש היא גופא משום ציור זה, דמשום אשה זו שראתה ביהשם"ש אמרו לספור ה', כולל יום שלפני.

(לא) שבה"ל בשיעורים החמיר בזה. אך ר' משה^{קיא} מיקל בזה. אלא שר' משה אינו מיקל אלא עד 9 דק' אחרי השקיעה, והוא ע"פ מש"כ למעלה לגבי סוף זמן הפסק, כי אז יש ממנ"פ לומר שהוא יום. ולדידי קשה, דאי משום הא ודאי נקל, והשאלה כאן הוא דה"ל להקל אף יותר, אפ' היכא שהוא ודאי ביהשם"ש, כיון שזה גופא החשש שחששו חז"ל.

(לב) לדינא, אע"פ שלא מצינו בהפוסקים להקל בזה, מ"מ מנהג המורים להקל בזה, וכל א' עד גבול משלו. ולכאן' עד השעה שיקרא ק"ש ואינו חוזר, זה נקרא לילה, אבל לפני כן אצלו הוא ביהשם"ש. כך נראה לומר.

(לג) כ' הש"ך, קבלת שבת, התפללו מעריב, התפללה מעריב, לא אמרי' שזה כיום שלמחרת.

(לד) יל"ע, אשה שהלכה לישון לפני שקיעה, וקמה אחרי צה"כ, ומצאה שווסתה הגיע, ואינה יכולה לדעת מתי הגיע, אולי ביום הקודם, אולי ביהשם"ש, ואולי אף ביום הבא. האם יכולה להתחיל למנות ה', מיום הראשון^{קיב}.

^{קט} מה התשובה?

^{קי} ולכאן' אם שומרת ה' ימים לעולם לא תביא לידי כך, אך איננו בקי בחשבונות לדעת אם זה אמת או לא.

^{קיב} ד' י"ז כ'.

^{קיב} נמצא, שה' ימים מתחיל מיום הקודם, ואילו לענין ווסתות נמנה מיום השני.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(לה) ולכאן יש לנו ספ"ס, כלומר ב' צדדים להקל; אולי יום הקודם, ואולי ביהשם"ש, שג"ז ביארנו למעלה שהחשיבו את זה כיום הקודם. ועוד, כיון שכל השאלה היא משום שאינו ברור אם הוא יום ראשון או שני, הלא לכך גזרו חמש, א"כ אין להוסיף עלה, וכמש"כ.

(לו) ואי"ז דומה לשאלה שדן המראה כהן^{ק"ג} בענין אשה שאינה זוכרת אם ווסתה הגיע ביום ג' או ד'; כלומר, יודעת שהיה בשעה 3 בצהריים, אך אינה יודעת אם היה יום ג' או ד', והמראה כהן היקל משום טענה הנ"ל – ולי נראה שזה טעות, כי לא הקילו כל היכא שיש ספק; ולא היה מקום לדון להקל אלא דווקא בציור שלנו, שהלכה לישון לפני ביהשם"ש וקמה אחרי צה"כ ויש לה ווסת, כי זה גופא השאלה אם הווסת הגיע ביום או בלילה, וזהו החשש של הרמ"א, אבל לא בכל ספק היקל. ופשוט לכל מבין.

(לז) ולדינא, אני נוטה להקל בציור שלנו, אך בציור של מראה כהן יש להחמיר, וכ"פ ר' אלישיב, וכ"כ דרכ"ת בשם אבני צדק.

(לח) **אשה שהמתינה ד' ולא ה', וספרה ז' נקיים, ועומדת לטבול עכשיו, האם נוכל להקל עבורה, שאי"צ ה' ימים, או שצריכה להמתין עוד יום.** המעשה שהיה היה שעה"ד גדול, ואם לא תטבול עכשיו, לא תטבול לימים רבים, לזוג 'טרי'. כשלנתה, החכמ"א^{ק"ד} מיקל, וכן הסד"ט. ובדה"ש ס"ק רפ"ז דן אם טבלה כבר, אך לא לנתה, אם דינה כלנתה כבר, אבל כשעדיין לא טבלה, אין מי שמיקל. ואפ' אם לא שימשה לפני שנטמאה, לא הייתי יכול להקל.

(לט) **אשה שפסקה ביום ה', וספרה לא נכון, וטבלה אחרי ו' ימים במקום ז', מה דינה אחרי שלנתה.** הרי אין כאן ז' נקיים. והיה מי שהיקל משום שהיה לה טמפון ביום ד', כל היום, לתוך הלילה, ורצה שטמפון הזה יעלה לה כהפסק, ומוך. וההפסק שעשתה, הוא יהיה בדיקת יום א'.

(מ) ומי שהורה כן שכח הלכה מפורשת שהזכרנו בעבר, 'מילתא דלא רמיא עליה לאו אדעתיה', ואיך יעלה על דעתו להחשיב טמפון כזו שלא בדקה ברצינות שיעלה לה בהפסק? ישתקע הדבר ולא יאמר! ועליה לפרוש מבעלה, ולספור שוב!

(מא) **דנו הפוסקים בענין דם טוהר, האם נוכל להקל להמתין אחרי רק ד' ימים ולא ה'. והנה, מיד אחרי לידה אינו נוגע להפסיק אחרי ד' ימים, ל"ש לידה טבעי, ל"ש ניתוח קיסרי.** ואחרי הפלה ל"ע, אחר מ' יום, אפ' היכא שהצליחה אחר ד', אינה יכולה לטבול עד שעברו י"ד יום, כי יש לחוש לנקבה, שאסורה מה"ת י"ד יום, וטובלת בליל ט"ו, כדמבואר בקרא.

(מב) וא"כ, השאלה אינה אלא אחרי שנטהרה מהלידה עצמה או ההפלה עצמה, וחזרה ונטמאה בתקופה של דם טוהר, האם נוכל להקל אחר ד' במקום ה'. וע"ז כ' פ"ת סקט"ז וחת"ס, שדם טוהר המנהג הוא שהוא דם לכל דבר וענין, כולל ענין זה של ה' ימים.

(מג) אמנם, היכא שהיה לא שימשה, וגם דם טוהר, כולי האי לא נהגו להחמיר, ויש להקל בד' ימים. וזה קולא חשובה.

קולא של השל"ה, ועוד ציורים

(מד) יל"ע בכמה ציורים שונים: **הטבילה עומדת להיות בליל הסדר, או ליל תשעה באב ויוה"כ, או הלילה אחרי שבעלה נוסע מחוץ לעיר, או שיהיה בליל החתונה של אחותה,**

ק"ג ד' ז'.
ק"ד קי"ז י"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

שבלתי אפשרי לה לטבול, או שהטבילה תהיה בליל שבת, שא"א לנסוע למקווה בשבת; האם נשים הללו יכולות להקל להמתין ד' ימים לפני שפוסקות במקום הה' ימים.

(מה) ואגב, רוב המקרים של שאלות אלו יהיו בנשים שאין להם ווסת רגיל, בכל התוקף, דאל"ה בכל מקרה לא יוכלו להפסיק ביום ד'. כגון מינקת, או אשה על מניעת הריון, בתולים, וכדו'.

(מו) ידועים דברי השל"ה, מובא כאן בפ"ת ותוה"ש, ואיירי באשה שטבילתה יהיה ליל שבת שלאחר יו"ט, והתיר לה להפסיק אחרי ד' ימים ולא ה', כדי שטבילתה יהיה בליל יו"ט ראשון, שהרי אם נחמיר בה' ימים אפ' היכא שלא שימשה, שהוא חומרא ע"ג חומרא, אתי לידי קולא של הרחקת חפיפה מטבילה, וא"כ אין להקל בחפיפה מחמת חומרת סעי' שלנו.

(מז) ודברי השל"ה מקובלים לדינא, למרות שנטעי גבריאל מביא מחמירים בזה.

(מח) סד"ט מובא בפ"ת, וכן ר' משה, מקילין כהשל"ה אפ' היכא ששימשה.

(מט) בדה"ש קט"ו מיקל כהשל"ה, להקדים הטבילה בב' ימים, כגון אם הטבילה היה ליל האחרון של ג' ימי יו"ט, להקדימו ללילה הראשון כשלא שימשה. [לא שמשו יום א', או לא שימשה ב' ימים?]

(נ) והשאלה המתבקשת על דברי השל"ה היא, מדוע הכריח את עצמו להכריע בין קולא לקולא, הא הל"ל שידחו הטבילה ביום א', ואז יתקיימו ב' החומרות. כה"ק ר' משה קט"ו. וע"כ, דחוי המקווה אינו עצה, כי זה יצער את הבעל ביום יתר.

(נא) והיה מקום לומר, שנלמד מכל הנ"ל, דכל היכא שאין ברירה לדחות הטבילה מהאי טעמא, וצריך לבחור בין קולא לקולא, יש להקל כהשל"ה. אך ר' משה לא למד כן, אלא אמר כל היכא שאם נחמיר כה' ימים יצטער הבעל, כי לא תתקיים הטבילה בזמנה – לא משנה מה הסיבה, יש להקל בד' ימים ולא ה'.

(נב) כגון, אם ליל הטבילה יהיה בליל ת"ב, או ליל יוה"כ, ר' משה יגיד דמכיון שע"י שמירת ה' ימים הבעל יצטרך להמתין עוד יום, אי"צ להמתין ה' אלא ד', ותטבול בערב יוה"כ, ובערב ת"ב, ע" ש תפסיק ביום ד'.

(נג) כלומר, אם היינו לומדים כצד הראשון, אין כאן ברירה בין קולא לקולא, אלא זה שאלה מתי לטבול, א"כ לא שייכים דברי השל"ה, וע"ז מחדש ר' משה, ואומר שג"ז בכלל השל"ה, ויש להקל בד' כדי שלא יצטער הבעל עוד יום.

(נד) ולכן ממשיך ר' משה, אשה הנמצאת בחופש, ובעלה מגיע אליה לשבתות, ואם תשמור ה' ימים בעלה כבר יסע לפני שתטבול, יש לה להמתין רק ד' ימים, כדי שבעלה לא יצטער בהמתנת כמה ימים עד שיחזור.

(נה) ור' משה מגביל ההיתר לפעם א' בקיץ, כדי שלא יתבטל החומרא של סעי' זו. [הדברי מלביא לק"י מחמיר בציור של נסיעת הבעל, משום שחושש שהבעל יגיד לה שהוא נוסע.]

(נו) והנה, אם הבעל יכול לדחות הנסיעה שלו, יעשה כן, ולכאו' ר' משה איירי אך ורק היכא שמוכרח לנסוע באותו יום, והיכא שאינו יכול לחזור עבור ליל טבילה, ולכן התיר

קט"ו ציונים קט"ז.

קט"ז ד' י"ז כ"ג.

ק"י ה' ק"ב.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

להקדים. וכ"כ הדע"ת להקל רק כשמוכרח לנסוע, אבל אם אינו הכרח ונוסע בלא"ה, איהו דאפסיד אנפשיה, ולא נקל עבורו.

(נז) יל"ע בעיקר דברי השל"ה, האם הם קולא למי שרוצה, או שהוא מחייב להחמיר בהרחקת חפיפה מטבילה, ושאינן להחמיר כרמ"א שלנו. מנהג המורים שהוא היתר וקולא, ואילו משקלא וטריא של השל"ה משמע שהוא חשבון הלכתי, וכך עליו להתנהג. וצ"ע.

(נח) לאור האמור, עלינו לבאר מה נקרא 'אונס' שנקל כהשל"ה וכו' משה, ומה נקרא 'איהו דאפסיד אנפשיה'.

(נט) כגון, **עיר כמו קובנה שהמקווה מרוחק הרבה ממקום מגוריה, והוא נסיעה של כמה שעות טובות, או נסיעה במטוס, וא"א לה לטבול בשבת [וגם בע"ש], תפסיק אחרי ד' כדי לטבול ביום חמישי בערב, מלהמתין עד מוצ"ש או יום א'.**

(ס) ואע"פ שר' משה לא היקל אלא באקראי ואילו ציור הנ"ל הוא בקביעות, מ"מ אין דנין אפשר משאי אפשר; ועוד, אולי ר' משה הגביל ההיתר היכא שיש קצת 'איהו דאפסיד אנפשיה', אבל היכא שהוא אונס גמור, יתכן שר' משה יסכים אף בקביעות. וכ"פ ר' משה שטרנבוך, למעשה שהיה.

(סא) **היכא שהמקווה הוא מרחק שעה וחצי הליכה ברגל, ויכולה לנסוע לשם בע"ש עם מונית, אך החזרה צריך להיות ברגל, והיא אומרת שאינה מוכנה לעשות את זה, האם הטבילה תהיה במוצ"ש, או שנוכל להקדים לליל ה', ע"י שתמתין רק ד' ימים.**

(סב) והנה, אם נשים אחרות כמותה היו מהלכים הליכה זה, א"כ בזה ודאי לכו"ע נגיד איהו דאפסיד אנפשיה, ולא נקל עבורה להפסיק אחר ד' ימים, כמו שלא נקל לאשה שסתם לא נח לה לטבול בליל שבת.

(סג) אלא, שאם יש מזג אויר מסוים, או שהוא הליכה קשה מאוד ששאר נשים לא היו עושות, או שהיא חלשה או כבדה משאר נשים, ויותר קשה משאר נשים; אם שאר נשים כמותה לא היו עושים הליכה הזו, יתכן שנקל להפסיק אחר ד'.

(סד) ובציור שהבאנו בתחילת דברינו של טבילה בליל הסדר, אפ' אם היא אצל ההורים שלה או שלו, ויש אורחים, אם שאר נשים היו מתאמצות והולכות, אין אפשרות להקל. ולא נקל אלא אם גם נשים כמותה בציור דומה לשלה לא היו הולכות. וכן לענין ליל חתונה של אחותה, כך נשער ונדון אותה.

(סה) ובכל אלו יש לצרף גם דעת הערוה"ש ששנביא לקמיה שהיקל בכל צורך גדול, ע"פ השל"ה.

(סו) **היכא שליל הטבילה יהיה ביום הווסת [מילתא דלא שכיחא, דאפ' אם נטמאה מצד דם בתולים, נקל בד' וז', וכמו שנתבאר], האם יש להקל לה להמתין ד' ולא ה'.**

(סז) הפ"ת סי' קפ"ד סק"ד דין בזה, ומסיק דאם הטבילה יהיה בווסת גמור, תפסיק אחר ד', כדי שליל טבילה יהיה לילה לפני הווסת [וכ' דאפ' להפסיק אחר ג', ויל"ע היכי דמי]. אבל אם הוא רק עונת או"ז, בזה כ' דתנהוג כהרמ"א, ולהקל על האו"ז. והכי נקטינן, למרות שהיה מקום לדון בזה.

(סח) **יל"ע, אשה נשואה כשנה, ועושאת מעקב ביוץ, ונתברר שהביוץ לעולם הוא לפני הטבילה, וכמעט אין סיכוי להריון במציאות כזה. והשאלה, האם עליה להתחיל**

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

בטיפולים הורמונליים, שהוא תהליך של חודשים ארוכים, עם הרבה תופעות לוואי לא רצויים בכלל, או שנוכל להקל עבודה להפסיק אחרי ד', והיא יכולה כי היא לא מדממת הרבה, ואז היא טובלת לילה מוקדם, וזה יפתור הבעיה.

(סט) והנה, כשלא שימשה, האג"מ^{ק"י}, הר צבי^{ק"י}, וחת"ס, הקילו להפסיק אחרי ד' במקום פרו רבו, וג"ז בכלל, אע"פ שבעצם יש פתרון של טיפולים, מ"מ אינה מחויבת לעשות כן, ויכולה להקל. והשאלה שלנו היא במעשה שהיה שהפסיקה אחרי ד', והשאלה היא האם יכולה לטבול אחרי ז' שלה.

(ע) והתשובה, שהיא יכולה להקל. והבסיס להוראה זו הוא הערוה"ש סק"מ, דלמד את השל"ה כדוגמא ומשל מתי נקל על חומרת ה' ימים, דכל שיש צורך הלכתי, וה"ה שאר שעה"ד וצורך גדול, נוכל להקל. וא"כ, ציור הנ"ל הוא שעה"ד וצורך גדול, ולכן הקלנו.

(עא) וכ"ת, הרי יש לה עצה שלא לטבול פעם הקודם, ואז כבר אי"צ עוד ה', כיון שכבר טמאה, י"ל דאם השל"ה היקל בד' כדי לא לדחות הטבילה ביום א', על אחת כמה וכמה...

(עב) וע"פ ערוה"ש זה, דן גם לגבי הציורים השונים שהבאנו למעלה.

(עג) מעשה שהיה, אשה נטמאה, ובעוד י"ב יום יש לה טיסה לחו"ל ביום ה' בלילה, לחתונת קרובה, וכו' וכו'. והשאלה, אם תפסיק אחר ה', ליל הטבילה יהיה באמצע הטיסה, ולא יהיה ביכולתה לטבול לעוד כמה לילות, וא"כ, האם נקל לה להפסיק אחר ד'.

(עד) והנה, אם יכולים לשנות הטיסה ולהקדימו ביום א', למחיר סמלי, יעשה כן ותפסיק אחרי ה'. ואם אי אפשר, תפסיק אחרי ד', ותטבול יום לפני הטיסה.

(עה) ויל"ע, האם עליו להקדים הטיסה על חשבון לימוד בכולל, שיפספס עוד יום שלם של לימוד, או שיעשה ד' וז'. וזה שאלה לגדול בתורה.

(עו) מעשה שהיה, אשה של"ע יש לה ווסתות קצרות, כל ט"ו או ט"ז ימים, ומסיבה רפואית אינה יכולה לקחת כדורים ותרופות. ומשום שהיא מפסקת אחרי ה', היא מותרת לבעלה ימים ספורים בלבד. והשאלה, האם רשאית להפסיק אחר ד' ימים, ואז היא מגדילה את זמן ההיתר לבעלה ביותר מ-20%. ומשום שיש לה ראיות חלשות, יכולה להפסיק כך.

(עז) בנידו"ד, היא שימשה, וגם אינו אקראי אלא בקביעות. יש הני דעות בראשונים ואחרונים שהבאנו ריש הסעי', שאינם באמת צירוף. יש הערוה"ש שמיקל בד' בשעה"ד, וזה ודאי שעה"ד. ולכא' השל"ה, ע"פ ר' משה, שהיקל בד' משום צער הבעל, ודאי יקל כאן. וע"פ כ"ז, יש מקום להקל.

(עח) כשהמתינה רק ד', בטעות, וספרה וטבלה, בדה"ש מיקל להתירה לבעלה.

(עט) היכא שטעתה, והמתינה ד' במקום ה', ובדקה רק א' וז' ועומדת לטבול עכשיו, האם נחמיר עלה שלא לטבול הלילה, ולא לסמוך על ד', ונמצא שחסר לה בדיקת יום א', וא"כ עליה להתחיל למנות ז' נקיים מבדיקת יום ז'. כך דן הרב פועלים.

(פ) ולדינא, נגיד לה לטבול למחרת, ותבדוק ביום, ואז היא מותרת ממנ"פ: יש לה ד' וז', והוא שעה"ד, ואפ' אם לא תרצה להקל אחרי ד', יש כאן ה', ובדיקה ביום ו' וז', שהבאנו דעת הערוה"ש דזה שוה לבדיקת ראשון ושביעי. כך נראה לומר.

ק"י ב' פ"ד, ד' י"ז כ"ב. וב' שלא לשמש ג' ימים, ולהפסיק למחרת. ולכא' אם לא שימשה יום א', יקל בד' במקום ה'. ק"י קנ"ז.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

לא שימשה אטו שימשה

- (פא) השו"ע מיקל כשלא שימשה, אך הרמ"א מחמיר, בשם ראשונים. והנה, עד לעכשיו ההבדל בין השו"ע לרמ"א היה ד' ימים או ה' ימים, הפרש של יום א', ואילו כאן הוא יכול להיות הפרש של כל הה' ימים, שאם לא שימשה כמה ימים, נקל עבודה להפסיק באותו יום עצמו.
- (פב) ועלינו לבאר, מתי אנו מקילין, שלא לגזור לא שימשה אטו שימשה. ואנו רואים מהש"ך ועוד לגבי כלה, עד כמה אנו גוזרים לא שימשה אטו שימשה.
- (פג) אם בליל טבילה, אחרי שחזרה אל בעלה, והיה קרבות, אך פרסה נדה לפני ששימשה, והיינו לפני הכנסת העטרה, ואולי אף לפני נשיקת האבר, בספר טהרת בת ישראל כ' דמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן לא שימשה אטו שימשה, ולכן למחרת מפסקת בטהרה, וסופרת מיד, ואי"צ להמתין.
- (פד) ציור כזה אינו מצוי אצל נשים רגילות, אם לא באשה אחרי לידה, או אחר בתולים, וכדו'.
- (פה) והק' הבעל השגות על ספר טהרת בת ישראל, הא הפ"ת מביא נוד"ב להחמיר בזה, וא"כ, אה"נ המורה הוראה יכול לשקול להקל בזה, מ"מ אין לסתום בספר נגד מרן הנוד"ב. והשיב החזו"א לבעל השגות, דאה"נ הנוד"ב החמיר, מ"מ רבו המקילים, סד"ט, תשו' פנ"י, מעיל צדקה, חכמ"א קי"ז ג', כיון שהיא מילתא דלא שכיחא, א"כ שפיר קעביד בעל טהרת בת ישראל, להורות דלא כהנוד"ב, ושיש להקל. והכי קי"ל. וכ"פ בית דינו של שבה"ל. וגם הבא"ח^ק היקל בזה, לאחינו הספרדים.
- (פו) ויש מי שכתב דה"ה אם נטמאה יום שלמחרת, לפני ששימשה, דיש להקל שלא לגזור לא שימשה אטו שימשה, כי ג"ז לא שכיח. ואין מקור לדבריו, וכל הפוסקים נקטו דהוא היתר של אותו לילה, אבל יום הבא בכל מקרה חייבת ה' ימים. [ואינו תלוי בנץ או עלות, אלא 'לינת לילה'.]
- (פז) ויש מי שכתב, דההיתר של החזו"א וחבריו אינו אלא טרם שהגיעה אל בעלה, אבל לאחר שהיה קורבה, אין קולא. וג"ז נגד כל האחרונים הנ"ל, וכולם הקילו עד שהיה תשמיש ממש, אע"פ שהיה קרבות אחרות.
- (פח) **מעשה שהיה**, משפחה בחופש אבל אב המשפחה אינו עמהם כי הוא בעיר מחמת עבודה וחוזר רק לשבתות, והאשה מצאה כתם שנטמאה. ואם היא תמתין עד ה' ימים כדי להפסיק, ואח"כ לספור ולטבול, הטבילה יהיה אחרי שבעלה יוצא. והשאלה, האם יכולה להפסיק מיד, ולספור, דאולי לא נגזור לא שימשה אטו שימשה כיון שבעלה לא היה בעיר בכלל.
- (פט) דעת הב"ח, מובא בש"ך וט"ז תוה"ש חכמ"א והערוה"ש מיקל שלא לגזור לא שימשה כשבעלה לא היה בעיר [וסופרת ה' מאז שבעלה יוצא מהעיר]. אמנם, כל אחרונים הנ"ל חלקו עליו, ואסרו אף בכה"ג, והערוה"ש כ' דנוהגין להחמיר בכל תפוצות ישראל.
- (צ) והנה, בכתם, לגזור לא שימשה אטו שימשה, ש"ך בשם לבוש מחמיר, אך דעת עצמו שם – ע"פ באר היטב, פ"ת, חו"ד, ודגו"מ – הוא להקל בכתם, כשלא שימשה, שאי"צ להמתין.

^ק צו ט"ז.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

(צא) אלא, שהבדה"ש מביא הרבה מחמירין בזה, וכן ר"ש איידר^{קכא} בשם ר' משה החמיר בזה, נגד הש"ך, והכי נקטינן.

(צב) אלא, שכשנצרף ב' השאלות, כתם, וגם בעלה לא בעיר, בזה שפיר נקל. כלומר, הואיל והוא כתם שהש"ך היקל בזה, אע"פ שאנן מחמירים, מ"מ כשבעלה אינה בעיר, א"כ יש עוד צד להקל, בזה נסמוך על הש"ך, יחד עם עוד צד קולא, ושאי"צ להמתין ה' ימים, אלא ממתנת ה' ימים מאז שבעלה יצא מהעיר.

(צג) וכן היקל השבות יעקב ואמרי ברוך ובדה"ש, נגד החכמ"א ותוה"ש ומראה כהן. ולדינא נראה שיש להקל בזה, והוא קולא גדולה וחשובה למי שראוי לה, כשנתקיימו ב' תנאים אלו. וראוי לפרסם היתר זה.

(צד) ונראה, דלא רק כשנטמאה מחמת כתם רגיל, כגון על בשרה, או לבנים, אלא אפ' נטמאה מחמת כתם גדול, יותר מכשיעור חצי דולר, שהרב אסר משום חשש ראייה, הואיל ואינו אלא מספק, ומחומרא, ומחשש, נוכל להקל בהלכות אלו כדין היכא שנטמאה ע"י כתם רגיל, ולהקל לה כקולא זו.

(צה) **מעשה שהיה, אשה, בעלה בעיר, נטמאה ע"י כתם, ותכף פסקה, וספרה ז' נקיים, וטבלה. ועכשיו הוא לפני שלנתה עם בעלה, ונתברר שלא המתינה ה' ימים. האם מותרת לבעלה או לא.**

(צו) והנה, אם לא שימשה, יש הש"ך להקל, בשעה"ד כזה, אם לא שנרצה להחמיר עליה כדי למגדר מילתא^{קכב}.

(צז) אבל כשימשה, האם נוכל להקל משום שהוא רק כתם, ושאי"צ ה' ימים אפ' שימשה.

(צח) החת"ס קפ"ח, מובא בפ"ת סקט"ז, בדיעבד, כשנטמאה ע"י כתם, יש להקל שאי"צ ה' ימים בכלל, דבכה"ג לא גזרו. ואינו ברור כ"כ היכי דמי, באיזה שלב נגיד שהוא בדיעבד. הבדה"ש ס"ק קע"א למד החת"ס להקל רק אחר שלנתה, שאי"צ לפרוש מבעלה עכשיו.

(צט) מאידך, הפ"ת משמע שמיקל אפ' טרם טבלה, אלא כבר עברו ז' נקיים, דזה בדיעבד, ונתיר לה לטבול על סמך היתר זה.

(ק) הלחם ושמלה חולק על החת"ס, ויל"ע מדבריו איך הוא למד קולתו של החת"ס.

(קא) ולכן, אע"פ שאין בידי לחלוק על מי שהחמיר בזה, מ"מ לכאן' היה מקום להקל כהחת"ס, כמשמעות הפ"ת, עכ"פ כשטבלה כבר. ועוד, אה"נ שימשו, א"כ אין ההיתר של הש"ך, מ"מ אולי יש הג' עונות של הרמב"ם, ועוד דעות שהבאנו ריש הסעי'.

(קב) הבדה"ש ס"ק קס"ח בשם סד"ט, אשה שלא שימשה 72 שעות, ונטמאה, וספרה מיד, אפ' ראייה גמורה, בדיעבד, כשספרה וטבלה, מותרת לבעלה. כלומר, לא רק בכתם הנ"ל.

ממתי מתחילים ה' ימים

(קג) כתבו הש"ך סק"ו והט"ז סק"ח, דנדה שראתה באמצע ז' נקיים שלה, אי"צ להמתין ה' לפני שפוסקת שוב, כיון שכבר נטמאה, א"כ א"א לגזור לא שימשה אטו שימשה, כי בלא"ה היתה טמאה.

קכא ב' ב' י'.

קכב ושתטבול עם ברכה?

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קד) ולא רק כשנטמאה כבר ע"י ווסתה, אלא אפ' נטמאה מחמת בתולים, אי"צ להמתין הני ימים מחדש. ומפ"ת מבואר דה"ה נטמאה מדם חימוד או דם טוהר, כל שאסורה כבר, עולים לה לה' ימים, ואי"צ להתחיל מחדש כשראתה בעודה טמאה.

קה) ועכשיו נדון **במעשה שהיה**, הרב קיבל בגד עם כתם עליו, אך שכחו לכתוב שם ומספר, א"כ לא הודיעם הרב את דינו. וכשהגיעו אחר כמה ימים לקחתו, אמרו שלא מיהרו לבא כי בלא"ה הווסת הגיע.

קו) והשאלה, מכיון שנהגו איסור משעת מציאת הכתם, האם זה עולה לה' ימים, והאם יש הבדל אם הרב ידע שהכתם באמת טהור.

קז) והנה, אם נתברר שאכן נאסרה ע"י האי כתם, ונהגו איסור מספק עד שידעו בודאי, ודאי עולה האי זמן איסור למנין ה' ימים. השאלה היא רק כשנתברר שהכתם באמת טהור, אבל נהגו איסור מספק, ונתברר שהיה טעות, האם אעפ"כ זה עולה לה'.

קח) ור' משה^{קכג} ס"ל דא"א לעלות לה' ימים כשנתברר שהוא טעות גמורה, אבל אם נהגו בהם איסור ולא גילו שהיה בטעות, אע"פ שכלפי שמיא גליא היה טעות, ימים אלו עולים לה'. כגון שלא החזיר להם הרב, או שלא שאלו אותו שוב.

קט) ויל"ע לפי דעה זו, כשהרב יודע שהכתם טהור, ושהם נוהגין באיסור נדה, האם יכול לא להגיד להם, ואז יעלה להם.

קי) ר' אלישיב^{קכד} ס"ל דרק כשאכן נתברר שהיתה טמאה, עולה לה, אבל בלא"ה, כל שהיה מספק, אינו עולה, דחוששין שמא היה הנהגה בטעות, ואז אינו עולה לה'.

קיא) ומנהג המורים הוא כדעת החשב האפור^{קכה}, דס"ל דכל שפרשו מחמת חשש איסור נדה, אע"פ שנתברר הדבר למפרע שאינו אוסרם ושהיה טעות, אם ידעו מזה רק אחר שהווסת הגיע, ימים אלו של המתנה מספק עולים לה, אע"פ שנתברר שהיה טעות בעלמא. וכ"פ שבה"ל בשו"ת^{קכו}, והכי קיי"ל.

קיב) וא"כ, בשאלתן, ימים אלו עולין לה'.

קיג) והנה, כ"ז אינו אלא כשבאמת נהגו איסור, אבל אם נהגו בו היתר ודאי אינו עולה. כגון, **ווסתה הגיע ביום ד'**, וביום ה' כשעשו כביסה מצאו בגד מיום ג' עם כתם גדול טמא; ודאי ה' ימים מתחילים מיום ד', ולא מיום ג', אע"פ שבאמת נטמאה ביום ג', כיון שלא ידעו א"כ גזרי' לא שימשה אטו שימשה. וכ"כ הר צבי^{קכז}, ופשוט. ואין חילוק בין לא מצאה בכלל, ובין מצאה וחשבה שהוא טהור.

קיד) **יל"ע**, מי שמחמיר על מראות בצבע חום, האם יכול להקל ולספור ה' ימים משעה שנאסרה, אע"פ שכלפי מנהג הוראה שלנו לא נטמאה אלא יומיים לאחר מכן, או"ד זה חומרא דאתי לידי קולא, וצריך להחמיר בשניהם.

קטו) והנה, לפי דברינו, דתלוי אם באמת נהגו באיסור מחמת חשש הלכות נדה, ה"ה דינא להקל כאן, ואי"ז קולא, כי הדין של ה' ימים הוא מעת שהתחילו לנהוג באיסור, וכ"פ שבה"ל [לשיטתו].

קכג ב' ס"ח.

קכד מפ"ה שמועה, במעשה שהיה, וכן בפתחי דעת להגר"ד מורגשטרן י"א י"ח.

קכה ב' ק"י.

קכו ו' קכ"ט ח'.

קכז קנ"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קטז) אך, הבדה"ש סי' קפ"ח כ' דמי שמחמיר בחום, צריך להחמיר גם לספור ה' רק משעה שיש נוטה לאדמימות. ולפי דברינו לכאן' זה צ"ע. ואולי הבנת הבדה"ש, דכיון שאינו נוהג אלא בתורת חומרא, אי"ז באמת הנהגת איסור, אלא סתם מרצונם הטוב החליטו שלא לשמש, וא"כ ע"ז גזרי' שימשה אטו שימשה, משא"כ היכא שנהגו איסור משום חשש אמיתי של איסור נדה. [ומצד הנהגה טובה ג"פ, הלא שייך להתיר נדר].

קיו) **יל"ע**, אשה שיודעת שווסתה אמור להגיע בקרוב, ורוצה לעשות הפסק לפני תום ה' ימים, האם יכולה להגיד יום יומיים לפני שווסתה מגיע 'נטמאתי', ואז כבר נאסרה, ואז הספירה של ה' ימים כבר התחילה.

קיה) החו"ש מיקל בזה, ואף מיעץ לעשות כן. וקשה, הא אינו איסור מוחלט, דהא יכולה להגיד אמתלא, א"כ ודאי יש לגזור לא שימשה אטו שימשה, כי בעצם אם היא באמת רוצה, היא תגיד אמתלא. ועוד, הלא כתיב מדבר שקר תרחק.

קיט) [א.ה. לכאן', אם היא תדור נדר על דעת רבים שאין לה התרה לאסור תשמיש לכמה ימים, לכאן' מיושב ב' הקושיות; אינו בידה להתירה, ועוד, אינו שקר, וא"כ לכאן' זה עצה טובה. אלא, שראיתי מובא בשם חשב האפוד^{קכ} שכ' דזה חמיר מאבלות דהא איהי קאסרה על נפשה, וא"כ לא עדיפה משאר אשה שבחרה שלא לשמש. ולא הבנתי, מה בכך שהיא זה שאסרה על נפשה, סוף סוף יש כאן תקופת זמן שאסורה מדינא לשמש, א"כ יעלה לה כה' נקיים, משא"כ שאר אשה, לא היתה אסורה אלא מותרת, ובחרה שלא לשמש, ומדוע ישנה משום שהיא זו שגרמה.

קכ) הגע בעצמך, נביא לקמיה שיושבת שבעה עולה לימים אלו; וכי אשה שגרמה למותה של קרובה, ל"ע ח"ו חלילה, וכי אין לה היתר זו (ואולי כל שבאה מכוחה לא הקילו, כי יותר דומה להיכא שלא שימשה מרצונה). ועוד, האם יהיה ההיתר כשהבעל נדר ולא האשה. **וצל"ע**]

קכא) **יל"ע**, רב שיודע שהיא תקבל ווסתה בעוד ימים, ע"י שרואה כבר כתמים טהורים, האם הוא יכול לשקר [מדבר שקר תרחק] ולהגיד להם שאסורים, כדי להקל עליהם בהתחלת ה' ימים. ולא נראה שיכול, כי אי"ז איסור מוחלט, דאם יתברר שווסתה לא הגיע, ונכנסה להריון, ימצאו עצה לצאת מהאי איסור, א"כ אינו איסור מוחלט. או"ד, כ"ז שהם אינם יודעים את זה, הם אסורים בעיניהם בהחלט, ודומה לכתם שחושבים שאסור למרות שבאמת אינו כן. **וצ"ע**.

קכב) **אשה שהרופא אמר לה שתשמיש אסור לה בהחלט משום דלקת מסויימת, ושאם תשמש מיטתה לפני תום הטיפול, בעלה ידבק בדלקת הזו, ולא יהיה סיפור פשוט, האם יכולה להקל בהני ה' ימים, ולא לגזור לא שימשה אטו שימשה, כי אינו החלטה מרצונה החופשי, אלא החלטה מהרופא, וגם שאר נשים במצב דומה לא היו משמשים, א"כ היא מופקעת מתשמיש, האם יכולה להקל.**

קכג) ועוד, בסעי' י"ב, כשטבלה בטעות לפני סוף ז' נקיים, ממתנת ד' ולא ה', משום דמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, ולכאן' ג"ז לא שכיח, ולא גזרו ביה רבנן^{קכט}. ואע"פ שראינו לא פלוג בסוגיין, כגון בעלה לא בעיר, מ"מ זה שאני, כי הוא מיניה וביה, ולא סיבה חיצונית.

קכ"ג ג' ט"ז.

קכט בעיני, טענה זו מחודשת מאוד.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קכד) אמנם, ר' משה^{קל} לא נחית להקל מצד עצם מה שפורש מאשתו מדעת עצמם, אלא נחית להתיר משום האיסור להכניס את עצמו לסכנה, א"כ אולי נחשיב את זה כאילו נאסרו כבר, אך לבסוף אינו מיקל, כי בעיניו בנ"א לא מתייחסים לאיסור זה כאיסור מוחלט.

קכה) הבאר משה^{קלא} מצדד להקל משום איסור להכניס עצמו למצב של סכנה, אבל לא מהטעמים האחרים שהבאנו למעלה.

קכו) לדינא, מו"ר נוטה להקל, מכח טענות הנ"ל, ובאמרו שאולי ר' משה אינו אלא כשהרופא סתם אמר למנוע מתשמיש כי לא בריא, אבל היכא שהרופא אסר בהחלט, ותיאר בפניהם את הסכנה שעלולה להיות מזה, בזה ס"ל דאולי גם ר' משה היה מיקל, כי אין איש שפוי בעולם שישמש, אפ' יצרו תוקפו מאור.

קכז) ומו"ר הסתפק גם למי שלא שימש משום שהיה תוך ו' שבועות אחרי הלידה, שהרופא הזהיר להם בחריפות להימנע מתשמיש. ונטה להקל כשהיה בעיניהם 'פחד מוות', והוא כתם, וגם דם טוהר. ודע, שלא בכל מקרה הוא דם טוהר, דבזה יש קולא לקמיה בשם פ"ת בשם חת"ס, כי אחרי ניתוח קיסרי אינו דם טוהר, אלא דם טמא.

קכח) [נספח: פרישה שלא מחמת הלכות נדה, קיצור כללים: אבל או אבלה היושבים שבעה, ביו"ד סי' שפ"ג אסורים בתשמיש, ובחיבוק ונישוק ושאר קרבות. הרחקות, ונגיעה שאינה של חיבה שרי. אסור לה לטבול, שמא יכשלו, כי יותר קיל בעיני בנ"א משאר הלכות נדה [מהר"ם שיק]. וכ"ז אינו אלא כשיודע או יודעת שמת לו/ה מת, אבל אי"צ להגיד, וכ"ז שלא הגיד, מותרים, וחייב עונה במקומה עומדת.

קכט) ביוה"כ, יש איסור תשמיש [ולכאו' אף חיבוק ונישוק]. והרחקות, הט"ז מיקל ביום, ונקל רק בשעה ד'. [ויל"ע אם קוואטע"ר הוא שעה ד'.

קל) בתשעה באב, כשחל בשבת, נדחה ליום ראשון, ואעפ"כ מונעים מתשמיש בליל שבת, כי הוא צנעה. מ"מ בליל טבילה מותר. חיבוק ונישוק לכאו' שרי בכל גווני, וכן הרחקות.

קלא) ובצום תשעה באב, יש איסור ביאה מדינא, וכן חיבוק ונישוק. והרחקות, בשם ר' אלישיב אומרים להקל אפ' בלילה. וכ"ש ביום. ויש מקום להקל בזה [עכ"פ ביום]. [יל"ע, מהו במיטה אחת].

קלב) במוצאי ת"ב בעל נפש מחמיר ומונע מתשמיש. וכ"ז בשנה רגילה, אבל בת"ב נדחה, אי"צ לפרוש. ע"כ.]

קלג) יל"ע, אשה או בעלה יושב שבעה, ואסורים בתשמיש [יו"ד שפ"ג], ונטמאה בסוף ימים אלו, האם הימים שהיא או בעלה יושב שבעה והיו אסורים מחמת הכי, עולים לה, או"ד, לאו מדין הלכות נדה פירשו, אלא מהלכה אחרת.

קלד) ר' משה^{קלב} מיקל עכ"פ לרדת מה' ימים אל ד', אבל לא יותר מזה, אבל החשב האפוד^{קלג} מיקל להחשיב כל אותן הימים, ואם כבר ישבו ה' ימים, יכולה מדינא להפסיק מיד. וזה עולה לשיטתו, ולשיטתנו, במשך כל הסוגיא, דהואיל ואינו החלטה שלהם, אלא ע"פ התורה, והוא איסור מוחלט, עולה להם.

קלה) יל"ע: בהלכות כתמים, ובכל הלכות נדה, הזכרנו פעמים רבות הכלל של מורי הוראה שאחר כתם שאינו מטמא, יש להימנע מתשמיש. ולכל מורה הוראה יש נוסח משלו, י"א

קל ד' י"ז ב"א.

קלא א' נ"ב ו'.

קלב ד' י"ז ב"א.

קלג י"א י"ח.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

מעל"ע, י"א עונה אחת, י"א ששה שעות, י"א שאם רוצים לשמש תוך זמן זה היא תבדוק מקודם. ופשוט וברור, שזה עצה טובה, והנהגה נכונה, למי שאינו רוצה להיכשל בביאת נדה, ורמ"ת, וכל הנלווה אליו. אך, מהלכה ומשו"ע ומנו"כ והפוסקים, אין מקור או סמך או רמז לפסק זה, אלא כל כולו עצה טובה, ומהניסיון של הרבנים.

(קלז) והשאלה הגדולה והמצויה ביותר מכל השאלות שהזכרנו, האם תקופת המתנה זו עולה למספר ה' ימים, או לא.

(קלז) והנה, ע"פ מש"כ לעיל שאנו נוהגים כחשב האפוד, בין לענין להחשיב יושבת שבעה למספר הימים, ובין לענין כתם שחשבו לאסור כשהרב לא חזר אליהם; נמצא תלוי אם הם אוחזים בדעתם שיש כאן איסור גמור. ולכן, אם הרב הורה להם שחייבים לבדוק לפני שמשמשים, או שממליץ בגדר של עצה טובה שלא לשמש, אינו עולה להם, כי נמצא שהיה החלטה שלהם, ולא משום איסור גמור בעיניהם וא"כ נגזור לא שימשה אטו שימשה.

(קלח) משא"כ, אם הרב אמר להם בברירות שאין לשמש עד זמן פלוני [אפ' לא אמר לשון של איסור, אלא לשון שהם הבינו שאסור], מסתברא דזמן זה עולה להם.

(קלט) נמצא, אנחנו שיודעים טיבה של הוראה זו, אין לנו היתר זה, ואינו מותר אלא למי שלא למד הלכות נדה, ולא הקשיב לשיעורים אלו, וגם לא למד חוברת זו. חוטא נשכר!

(קמ) ואפ' אם פורש משום שבאמת חושש שראתה או שתראה דם, הואיל ואינו מדינא, אלא מהחלטה שלו להרחיק מעבירה, אין זמן זה עולה לו, כי סו"ס זה החלטה, ויש לגזור לא שימשה אטו שימשה. צדיק ורע לו. ורק מי שאומר, שאפ' אם תבדוק ותצא נקיה עדיין לא ישמש, אולי יש מקום לצדד להקל, דבעיניו היא כנדה גמורה. וע"ע בזה.

(קמא) מהדו"ב, חזרה על כל הכתוב בו' אותיות הקודמות: כשלמדנו הל' כתמים בסי' קפ"ט, ס"ל למו"ר דאשה שראתה כתם, והוראה המקובלת הוא לא לשמש מעל"ע, ס"ל למו"ר דפרישה זו הוא מדינא. וס"ל דכל הל' כתמים שבסי' קפ"ט הוא כדי שלא יבואו לידי תשמיש ותמצא טיפת דם, והראש וראשון לכל חיוב פרישות הוא פרישה אחר כתם, דהרי המחזור שלה התחיל כבר, ופרישה זו הוא מדינא, או מדיני ווסתות, או מהקרא של 'וזהרתם' [דאורייתא או אסמכתא?].

(קמב) וס"ל דמטעם זה מובן שיטת ר' משה שהארכנו בה שם, דמחשב ווסתות משעת כתמים ולא משעת ראייה גמורה.

(קמג) ולכן ס"ל דהזמן שממתין עד שיצא החשש וספק מלבו, מעל"ע, או עד שתבדוק, ודאי עולה לה' ימים. ואין הפרישה בגדר 'עצה טובה' אלא כשהוא 'רנדומלי' שאינו קשור למחזור שלה, כגון באמצע החודש, או מעוברת ומינקת, ובזה אינו עולה לה' הימים. [ואם הכתמים אינם תחילת הווסת אלא כווסת הגוף, כגון שיש רווח עונה או יום ביניהם, ועדיין לא הוקבע זה להיות ווסת הגוף ממש, בזה יתכן שהפרישה הוא בגדר עצה טובה]. ותפוס לישנא בתרא.

(קמד) דנו האחרונים^{קלד}, האם תשעה באב או יוה"כ או יום הווסת עולים לספירת ה' הימים. ויש להבין, למאי נפק"מ, והיכי דמי; אי שנטמאה באותו יום, בלא"ה אותו יום עולה, ומה הרווח מהא שהיא יוה"כ או ת"ב או ווסת. ואי נטמאה בלילה, או היום שלמחרת, מהכ"ת שיעלה, הא היה 'שעת הכושר', וא"כ נגזור לא שימשה אטו שימשה. ואם משום שראתה

^{קלד} אג"מ ד' י"ז כ"א.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

ביהש"מ^ש, הא בלא"ה הקלנו, וכמש"כ למעלה. ואי משום עונת או"ז, או כרו"פ וחוו"ד, הא אין ווסתות אלו אסורים מדינא אלא כחומרא^{קלה}.

קמה) ואולי, נפק"מ להיכא שנטמאה דקה אחת אחרי צה"כ, שלא היה לו שהות לבעול. ואם תאמר, הא בכל הסוגיא יש לא פלוג, כמו בעלה לא בעיר [וכמו בלה שאין לה חתן בכלל], א"כ איך זה עדיף מהא, י"ל, דכאן אינו רק פרטי, אישי, בינו לבינה, אלא לכל העולם אין שהות לבעול אז, א"כ יש מקום לומר שלא נגזור לא שימשה אטו שימשה.

קמו) ומביאים ר' משה להקל בכה"ג [אע"פ שבעיני הוא חידוש גדול מאוד, שלא להגיד לא פלוג]. אך אין מציאות כזו מסתברא.

קמז) א"נ י"ל, דיש דהשאלה נוגעת היכא שמוצאי ת"ב או יוה"כ היה א' מהווסתות שלהם, וא"כ, אם ראתה בהווסת, נגיד שזה כבר יום ב' מתוך ה'. וה"ה בכל יום הווסת מיד אחרי יום הווסת.

קמח) והנה, בעצם יש מקום לחדש חידוש גדול, ולומר, דהא דגזר הרמ"א ה', ולא סגי בד', היינו משום שמא נבעלה ביהש"מ^ש, וגזרי' לא שימשה אטו שימשה. אבל, היכא שבאמת היתה אסורה לשמש ביהש"מ^ש, לכאו' נוכל להגיד שלא שייך לגזור כן, ושלא שייך לגזור ה' במקום ד', וא"כ שפיר נוכל להקל.

קמט) כגון, אשה שיום הווסת שלה בעונת הלילה, כבר ביארנו במק"א שווסתות הם משקיעה לנץ, ולא קשור להשאלה של ר"ת, כי הוא תולה בכוחות השמש. וא"כ, ביהש"מ^ש שלה היה אסור בתשמיש מדינא, ולכן, אם ראתה באותה עונה, או בעונת היום שלאחר מכן, נגיד שהואיל וביהש"מ^ש היה אסור בתשמיש מדינא, לא שייך גזירת הרמ"א לגזור ה' במקום ד', אלא יש לה לשמור רק ד', ואז להפסיק, ולמנות מיום המחרת.

קנ) וכן, הרואה ביוה"כ, או בתשעה באב, או בי"א תשרי, או בי' באב, הואיל ויכולהו היה איסור תשמיש ביהש"מ^ש מדינא, לא שייך חומרת הרמ"א של ה' במקום ד', ויכולה להקל בד' לחוד.

קנא) אמנם, אע"פ שמש"כ יש בו מקום ע"פ הסברא, מ"מ יש להקשות ע"ז פירכא, מהא דהרמ"א עוסק באשה רגילה, וסתם אשה ווסתה מגיע בווסת קבוע שלה, וא"כ הרמ"א שמחייב ה' ולא סגי בד', הוא אך ורק באשה שווסתה הוא בעונת היום, דאילו הוא בעונת לילה, הלא כפי החשבון שאמרנו, לא ה"ל לאסור.

קנב) וא"כ, יש רמ"א מפורש דלית ליה החשבון שלנו, וע"כ משום דאמרי' לא פלוג, וא"כ כל ההיתר שאמרנו, בטל ומבוטל. ולכאו' ה"ה יוה"כ ות"ב, וכן י"א תשרי וי' באב.

קנג) [א.ה. אה"נ יש רמ"א שמבואר שלא אמרי' חשבון זה לגבי יום הווסת, ולכאו' משום לא פלוג, אך מ"מ אולי יש לקיים ההיתר בנוגע ליוה"כ ות"ב. דאולי, הרמ"א גזר בווסתות לא שימשה אטו שימשה, אבל לא ביוה"כ ות"ב, כי דעת הרמ"א בסי' קפ"ד הוא שיש היתר ביוצא לדרך לבעול אפ' בעונת הווסת, אפ' בקבוע; ע"כ אינו איסור מוחלט, ולכן שפיר נגזור לא שימשה אטו שימשה, משא"כ ביוה"כ ות"ב, הוא איסור מוחלט, ויש מקום לומר שלא נגזור עליה, ואי"צ להמתין ה', אלא ד', כי ביהש"מ^ש היה אסור מדינא.

^{קלה} י"ל, למי שנוהג בהם באמת מדינא, ואינו יודע שהוא חומרא, אולי לא גרע מהיכא שהביאו כתם טהורה להרב, והחמירו מספק. ועמש"כ לקמיה בסוגריים.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קנד) וזה יהני להקל כל מי שראתה בי' וי"א תשרי, וט' וי' אב, שאי"צ אלא ד', אבל לא למי שראתה ביום הווסת שלה, אפ' אחרי כמה ימים של ווסתות זו ליד זו. ובאמת, הטשעבינע"ר רב^{קל} מצדד להקל למי שראתה ביוה"כ ות"ב שלא להמתין אלא ד'.

קנה) ועוד, מי שחושב שביום הווסת יש איסור מוחלט שלא לשמש, אולי לפי דברינו שמקילים במי שהורה לו הרב להמתין כ"ד שעות, או מי שהביא כתם אל הרב; ע"כ אנו משערין בדעתן, וה"ה כאן אם בדעתו אסור, נקל גם עבורו ביום הווסת, משא"כ הרמ"א.

קנו) אך באמת, אע"פ שהקלנו בכל הנ"ל, היכא שחשב שבאמת אסור, היינו מי שחשב מחמת איזה דין מהלכות נדה, או שאר דין תורה; כגון הוראת הרב להמתין, או משום ספק איסור הלכות נדה אע"פ שכלפי שמיא גליא אין כאן איסור. משא"כ מי שפשוט טועה בדין, אין לנו ראייה מפורשת להקל במי שחשב שימי ראשון בשבוע אסורים בביאה, שיעלו לו, אע"פ שבאמת חשב כן, כיון שהוא 'יש מאין'. וע"ע בזה^{קל}. מו"ר לא הסכים לכל דברים הנ"ל.

קנז) ומי שראתה ביום השבת של תשעה באב שנדחה עד יום ראשון, או שראתה ביום הראשון, ודאי לכו"ע אינו עולה האי שבת, כי אע"פ שלא משמשים, מ"מ אינו אסור מדינא. ע"כ.]

קנח) בעונה בינונית, קיי"ל אסורה עד שתבדוק. ויל"ע, היכא שלא בדקה, ואחרי יומיים ווסתה הגיע, האם יכולה למנות הני ימים ממתי שהיה לה חובה לבדוק, כיון שמדינא היתה אסורה עם בעלה.

קנט) ולכאנ"ל, ע"פ מש"כ דהגזירה לא שימשה אטו שימשה הוא משום דזה החלטה משלה, משא"כ היכא שהיתה אסורה באמת; הרי כאן, אע"פ שאסורה מדינא, מ"מ אם היא בודקת עכשיו, מותרת, א"כ שפיר הוא החלטה שלה שלא לשמש, וא"כ שפיר נגזור לא שמשא אטו שימשה.

קס) והנה, היכא שלהדיא לא בדקה, כיון שרצתה שימים אלו יעלו לה, ודאי האמת עמש"כ, כי זה שפיר בידה, והיא החליטה שלא להתיר עצמה לבעלה, כמו שאר אשה שהחליטה לא לשמש, ובזה גזרינן אטו שימשה. אבל היכא שרצתה לבדוק, אלא ששכחה ולא הספיקה לבדוק עד שווסתה הגיע, בזה יש מקום לומר דהיתה באמת אסורה לבעלה, ואינו בידה לבדוק למפרע אחרי שכבר נאסרה; כלומר כשרצתה לבדוק, נמצא האיסור אינה מרצונה החופשי, אלא מדין שו"ע. וע"ע בזה בס' פותח שער לחתנו של בעל חשב האפור.

קסא) יל"ע, אשה שראתה כתמים, ויודעת שיתכן והרב יתירם, אך היא רוצה כבר למנות ה' ימים, האם יכולה לכבס את הבגד עם הכתם, ואז היא באמת אסורה משום ספק. ונראה שכן, דאח"כ זה בא מהחלטה שלה, הלא אינו דומה אלא לאשה שהחליטה לעשות בדיקה סתם, ונאסרה על ידה, שוודאי עכשיו הימים עולים לה כיון שאסורה מדינא; ה"ה אשה שלנו, עשתה עצמה אסורה, כיון שנאבד הכתם.

קסב) פ"ת סקט"ז בשם חת"ס קנ"ז, היכא שהוא דם טוהר, ולא שימשה, אין להקל שאי"צ להמתין ימים אלו, אלא צריכה להמתין ה' ימים, כי מי יבא אחר מלך הרמ"א [קצ"ד סק"א] שכ' דדם טוהר הוא דם לכל דבר.

קסג) מעשה שהיה באשה חולה סרטן, שהרופאים אסרו לה להיכנס להריון מחמת סכנה, וגם אסרו לה לקחת כדורים למניעת הריון, כי ההורמונים יפריעו לטיפול, ולכן הרופא

^{קל} וי"א ח'.

^{קל} מו"ר נחת לזה כשבעל תשובה ישב שבעה על אביו, אע"פ שמין הדין לא היה חייב להתאבל עליו, כי היה רשע גמור, מומר במזיד, ופרש מאשתו להני ימים; אע"פ שמין הדין מותר עם אשתו לגמרי! וכ"ש היכא שידע דכל השבעה הוא 'הצגה' בעלמא.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

הורה להם שישמשו רק עם קונדום. וכששאלו לרב, הרב אסר להם לעשות כן מחמת איסור הוצאת ז"ל, ולכן הרופא הסכים שישמשו עם 'דיאפרמה' ביחד עם קוטלי זרע^{קל"ח} [ע"ע מש"כ בס' קפ"ט]. אחרי שבוע, התקשרו לרב לשאול האם האשה נאסרה, כי הרופא הכניס IUD ואמר להם שהיתה לה טיפת דם. ומצד הדם, אין ביכולתנו להקל, כי מידי ספיקא [שהוא מהרחם, ושהוא באמת נוטה לאדמימות] לא נפקא. והשאלה, האם יכולה להפסיק בטהרה היום, או"ד צריכה להמתין ה' ימים, דהרי בעיניהם היה סכנה גמורה לשמש מיטתם [בהנחה שפחד מבחינה רפואית לא גזרי' לא שימשה אטו שימשה].

קסד) אמנם, הואיל והרב התיר להם לשמש ע"י דיאפרמה, לכאו' יש כאן 'בידה' לקנות אותו ולהכניסה בעצמה, וא"כ לכאו' היה להם 'שעת הכושר', ושייך לגזור לא שימשה אטו שימשה.

קסה) מאידך, אולי לא שייך לגזור לא שימשה אטו שימשה רק היכא שאילו היו משמשים יהיה להם שאלה של פולטת, אבל המשמש עם דיאפרמה, הרי זה פקק על צוואר הרחם כדי שהזרע לא יכנס, וא"כ לא שייך לגזור לא שימשה אטו שימשה, כשה'שימשה' היתה באופן שלא היה בה חשש פולטת.

קסו) וסברא זו יש בה דברי טעם, אך אינו מספיק להתיר, דהרי הרופא לא התיר בדיאפרמה לחודיה, אלא ביחד עם קוטלי זרע, משום שדיאפרמה אינו הגנה במאה אחוז, ולכן, כי היכי שאינו מספיק עבור הרופא, אינו מספיק גם לענין זה.

קסז) למעשה, הרב הורה להם שאי"צ להמתין ה' ימים, כיון שהם לא הבינו את דברי הרופא, והיה להם בלבול גדול, וחשבו שאפ' עם דיאפרמה עדיין אינם יכולים לשמש, ומחמת זה הכניסה IUD, ולכן לא שייך לגזור לא שימשה אטו שימשה.

קסח) ע"כ סעי' זו בס"ד, וכל היכא שהקלנו, אך עדיין ליבך נוקף, דע לך שאם מדובר בשאלה של ה' במקום ד', יש להקל, דזה השאלה הכי קל מבין כולם.

קסט) מעשה שהיה בזוג שהתחתנו, ולאחר שבועיים נתגלה שלא יודעים בכלל מיקומו של אותו מקום. כלומר, לא היה כאן שום מעשה ביאה, וגם לא עשתה שום הפסק ובדיקה כהלכתה. נמצא, אסורה לו עכשיו באיסור נדה גמורה, וחייב לפרוש ממנה. והשאלה, אם ימתינו ה' ואח"כ להתחיל ז', נמצא, שתיטהר בדיוק בזמן שווסתה תגיע, וכשתסתיים י"ב יום חודשים, בס"ד ישמשו, ואז יאסרו י"א יום מחמת דם בתולים, ואז שוב ווסתה תגיע. כלומר, יאסרו בערך ששה שבועות עם רווחים של כמה דקות. אך, אם נוכל להקל עכשיו שלא לעשות ה', רק ז', הדם בתולים ווסת הבאה יגיעו בערך באותה עת, ואח"כ הכל כרגיל. האם נוכל להקל.

קע) והנה, מצד תשובה, לכאו' המורה הוראה לא יגיד להם שום דבר מענין תשובה על הטעות הנורא שקרה, חדא, דהיו אנוסים גמורים, ועוד, סו"ס טבלה הרבה ימים אחר שראתה, והיה חזקה שהפסיקה מלדמם, וא"כ יתכן דמה"ת טבילה עלתה לה, בלי תקנת ר' זירא. ועוד, אם יתחילו עם תשובה, סוגיית תשמיש יהיה בעיניהם כעול ומשא ועבירה יותר ממה שהוא כבר בעיניהם, ויסבלו מזה זמן רב.

^{קל"ח} מכאן רואים שכדאי להכניס עם הרופא לדין ודברים.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

קעא) ובעצם השאלה, אע"פ שלא שימשו, מ"מ גזרי' לא שימשה אטו שימשה. אמנם, באמת נדה היתה, ואולי חז"ל גזרו ואסרו על אשה רגילה לא שימשה אטו שימשה, אבל אשה שכלפי שמיא גליא היא באמת אסורה, מאוד יתכן שחז"ל לא גזרו עליה בכלל.

קעב) ואע"פ שבסעי' י"ב לגבי אשה שטעתה, ושימשה באמצע ז' נקיים צריכה להמתין [ד' ולא ה'], היינו משום שבאמת שימשו, אבל היכא שלא שימשה, לא מצאנו שיגזרו לא שימשה אטו שימשה באשה שבאמת נדה גמורה. ועוד, הוא מילתא דלא שכיחא טובא, וה"ל לדמות לאשה שפירסה נדה בליל טבילתה לפני ששימשו, דבכה"ג לא גזרו.

קעג) ועוד, הסד"ט מיקל בשעה"ד בכיבוד הבית, כששימשו, וא"כ בנידו"ד כשלא שימשו, והוא שעה"ד נורא, ויש סברות הנ"ל להקל, יתכן שמורה הוראה היה מיקל בדבר. וע"ע בזה.

--- סעי' י"ב – טעתה במנין הספירה ---

אם טעתה במנין יום אחד וטבלה ושמשה, צריכה להמתין ששה עונות שלימות ואחר כך תמנה יום אחד נקי וטטבול; אך סתירה שלאחר שבעה, כגון שלא טבלה כראוי ושמשה, הרי זו טובלת בכל עת.

טעתה במנין

- (א) בסעי' שלנו, טעתה במנין, וטבלה אחרי ו' במקום ז', ושימשה, אע"פ שבדרך כלל אנו צריכין ה', כאן הוא מילתא דלא שכיחא, ולא גזרו בו רבנן, וסגי בשש עונות שלמות, דהיינו ד' ימים. ואז היא משלמת מה שחסר מהז' נקיים, ואח"כ טובלת, עם ברכה.
- (ב) הערוה"ש סקמ"א כ' דיש להפסיק ולבדוק ביום השביעי. ויראתי לומר שהא דכ' 'להפסיק' הוא פליטת הקולמוס, אבל באמת זה צע"ג.
- (ג) והיכא שלא שימשה באותו לילה, רק למחרת בבוקר, בזה היקל הב"י, כי אז כבר התחיל יום הז', ומקצת היום ככולו, וא"כ פולטת אינו סותר אותו יום [משא"כ דם אכן יסתור אותו יום], וא"כ יכולה לספור אותו יום, ותבדוק ביום ז', וטטבול שוב היום בערב, בזמנה.
- (ד) והש"ך אינו מקיל בזה. וקשה על הש"ך, אי איתא שגם שכבת זרע סותרת אותו יום, מדוע קאמר בגמ' שלא טובלת ומשמשת ביום ז' שמא תראה ותסתור, הא אפ' לא תראה, הא השכבת זרע מהביאה תסתור. וצ"ע.
- (ה) ערוה"ש סקמ"א משמע שמיקל בדיעבד כשלא המתינה ה' ימים אלא ב' או ג', אפ' שימשה. ומשמע רק כשלנתה, ושסומך על ג' עונות של הרמב"ם. וצ"ע.
- (ו) חכמ"א קלט כ' דכשממתנת ד' ימים אלו באמצע הז' נקיים, עליה לבדוק בכל יום. וגם זה צע"ג, דמדוע בודקת אם אינה סופרת אותם. וע' בדה"ש מש"כ לגבי היסח הדעת, ועדיין צ"ע.
- (ז) בשעה"ד, להקל בכיבוד הבית, אין אנו מקילין, ע' רמ"א וש"ך סעי' הבא.
- (ח) בסעי' ד' בענין היסח הדעת הבאנו שאלה האם יש היסח הדעת בז' נקיים בכלל, ואפ' אם יש האם הוא כשהסיחה לרגע אחד, או"ד רק ליום שלם. ולכאז', יש קושיא גדולה על אלו שסברו דרגע א' הוא היסח הדעת, דחוששין שמא ראתה, הא בסעי' שלנו אין לך היסח

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

הדעת יותר ממי שסוברת שהיא טהורה, שטבלה ושימשה, ואעפ"כ לא חוששין לדם מהא שיכולה להוסיף יום א' וזהו, ואי"צ להתחיל הז' שוב. וצ"ע.

- (ט) ועל הדעה שס"ל דרך היסח הדעת ליום שלם הוא היסח הדעת, אין קושיא מסעי' זו.
- (י) אשה שטבלה לילה מוקדם, אבל לא שימשה בכלל לפני שנזכרה, הו"א שנגזור ד' ימים גזירה לא שימשה אטו שימשה, קמ"ל הדרכ"ת סקצ"ז, דזה מילתא דלא שכיחא, ולכן היכא שלא שימשה, רק מוסיפה היום שחסר לה, וטובלת.
- (יא) אשה שטבלה לילה מוקדם, ובעלה לא היה אצלה, וידעה שהיום הוא יום הז', אע"פ שטבלה כבר, הטבילה לא עלתה לה כיון שלא היה בזמן הנכון, אבל אכן נשלמו הז' נקיים, ולכן עליה רק לטבול שוב.
- (יב) ספרה ז', ולא טבלה כדין, זהו ציור שו"ע, ובעצם זהו ציור הקודם, וא"כ הדין הוא כמש"כ.
- (יג) יל"ע, אשה שטבלה לילה מוקדם, והיתה עם בעלה, ורק אחר כמה ימים שמו לב שהטבילה לא היתה בזמנה; אם תמתינ' ד' ימים לפני שתמשיך הז', הרי יהיה רווח גדול בין שני חלקי הז' נקיים. והשאלה, האם יש גבול כמה רחוק יכולים להיות זו מזו. אה"נ בדיקות א"א רווח של ה' ימים, אך אולי הנ"מ כדי לספור הז' נקיים, אבל כאן הוא רק רווח בין החלקים, האם יש הגבלה על הרווח. וע"ע בזה.
- (יד) כ' החכמ"א^{קמ}, טענה במנין, כגון, שאינה יודעת איפה היא אוחזת בז' נקיים, האם טובלת בליל ג' או בליל ד', צריכה להחמיר, כי זה ספק דאורייתא. עכ"ד החכמ"א, ולא חילק בין ראייה לכתם, משמע שמחמיר בשניהם.
- (טו) ואם היא יודעת מתי אמורה לטבול, אך חבירה אומרת לה שטעתה, ועליה לטבול ביום שלאח"כ, והיא אוחזת שהיא צודקת, אך חוששת כחברתה; מתי היא יכולה לטבול. **כגון**, שיש מחלוקת בין האשה להבודקת או האחות, מתי הוא יום הז'. הפ"ת סקי"ז מביא תשובה מאהבה שדן בציור כזה, ומיקל היכא שנטמאה ע"י כתם לחוד, לאחר שטבלה ושימשה, כדי לא להוציא לעז על התינוק, ושעליה להגיד בפירוש שאינה מאמנת לחברה, ומביא נוד"ב שהסכים לזה, אבל היכא שבאמת חוששת לחברה, צריכה להחמיר.
- (טז) והמעין בערוה"ש סקמ"ב, דהיכא שהיא באמת אוחזת שהיא צודקת, כו"ע מודי שאינה חוששת לחברה, וכל הנידון הוא רק כשחוששת לחברה. והיכא שהיא עכשיו חוששת, בזה דיבר פ"ת, תשובה מאהבה, ונוד"ב, אך הערוה"ש מיקל אף בהא, דאין יכולת ביד חברה לעורר עליה שאלות.

--- סעי' י"ג – כיבוד הבית ---

האשה ששמשה מטתה וראתה אחר כך ופסקה, ורוצה לספור מיום מחרת ראיתה, תקנח יפה יפה אותו מקום במוך או בבגד להפליט כל הזרע או תרחוץ במים חמין והם יפליטו כל הזרע. הגה: ויש אומרים דאין אנו בקיאים בזמן הזה ואין לסמוך על זה (הגהות מיימוני פ"ו וסמ"ק), והכי נהוג דהרי כבר נתבאר שאנו נוהגין להמתין אפילו לא שמשה כלל, כדי שלא לחלק בין ספירה לספירה, כ"ש בכהאי גוונא; וכל הפורץ גדר בדברים אלו במקום שנהגו להחמיר, ישכנו נחש.

^{קמ} קי"ז ט"ו.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

דיני כיבוד, בדיעבד

- (א) מקור הענין של כיבוד הבית הוא ממשנה במקוואות, שמבואר שכיבוד הבית מהני שלא תהיה פולטת לו' עונות. השו"ע מיקל [וכ"פ ר"ע, והחמיר האורל"צ], והרמ"א מחמיר.
- (ב) ועצם הכיבוד, מבואר שהוא במים חמים, או מוך ובגד. דעת הרמב"ן דגם הילוך רגיל מהני.
- (ג) ויל"ע, אנן בני אשכנז, מהו לסמוך על כיבוד הבית בדיעבד, כגון שכבר כיבדה, טבלה, ושימשה, האם צריכה להמתין, לחזור ולמנות מה שחסר לה, ולטבול שוב.
- (ד) והנה, אם נטמאה מתחילה רק ע"י כתם, ולא שימשה עכ"פ ג' עונות, או דם טוהר, היה מקום לדון להקל, אבל בלא"ה, א"א להקל.
- (ה) כשטעתה וטבלה לילה מוקדם, ושימשה, וכיבדה, המתינה עוד יום, וטבלה שוב, משמעות הרמ"א הוא להקל בזה בכיבוד הבית. וע' ש"ך שמיקל רק בדיעבד. והסד"ט סקמ"ח היקל כרמ"א לכתחילה. ונקל כזה בדיעבד כשטבלה כבר, לסמוך על סד"ט ורמ"א, שהקילו לכתחילה.

מטרת הכיבוד

- (ו) הק' רעק"א^{קמא} וכתו"פ על כל הענין של כיבוד הבית, איך זה עובד, הלא פולטת שסותר היינו פליטה מרחמה ולא מבית החיצון, וא"כ איך הרחיצה או המוך בבית החיצון מסיר חשש פולטת מרחמה.
- (ז) ותי', דאה"נ, והא דמהני רחיצה ומוך היינו להוציא כל הזרע מבית החיצון, והזרע שהוא כבר בהרחם נימוק, ועל הצד שלא נימוק, ואכן יצא, תרגישה את זה, והיא יודעת שבאה מרחמה ולא מבית החיצון, משא"כ כשלא רחצה, על כל טיפה נסתפק שמא זו מבית החיצון ושמא הוא מרחמה.
- (ח) והנפק"מ בזה, היכא שנקל בדיעבד, היינו רק כשאכן הסירה הכל מבית החיצון, וכשלא הרגישה שום ש"ז אח"כ.
- (ט) והנה, דנו האחרונים לגבי קינוח ורחיצה אחרי תשמיש, האם יש משום השחתת ש"ז או לא. ודנו מצד טבילת נשים בערב יוה"כ, שתרחץ קודם את הש"ז כדי שלא תהיה פולטת, האם יש לחוש מצד השחתת ש"ז.
- (י) ומקור הדיון הוא תוס' יבמות י"ב: לגבי ג' נשים משמשין במוך, ודנו אם הכוונה בשעת תשמיש או אחרי תשמיש, והאם האשה עצמה מצווה על השחתת זרע או"ד רק אנשים מחוייבים בו, והאם ג' נשים אלו משום שהוא סכנה, או אפ' בלא"ה.
- (יא) ומג"א בסי' תר"ו כ' דאסור לה לכבד ביתה בערב יוה"כ אם הוא ג' ימים מתשמיש וטבילה, משום השחתת זרע, ולכן אם ערב יוה"כ הוא תוך ג' ימים מליל הטבילה, לא תטבול. מ"ב שם מביא את זה, ומביא רעק"א לאסור לכבד בכל מקרה, אפ' לא סמוך לטבילה, משום השחתת זרע.
- (יב) מאידך, הכרו"פ כ' דיכולה לכבד בערב יוה"כ אפ' סמוך לליל טבילתה, ואין בזה משום השחתת זרע, כי הזרע שיכול להוליד כבר נמצאת תוך רחמה, ואין הכיבוד מוציא, ושאר הזרע בבית החיצון כבר אינו ראוי להוליד.

^{קמא} תשו' ע"א וע"ב, עיי"ש.

סימן קצ"ו – דיני לבישת הלבון ובדיקתה

- (יג) ויל"ע ברעק"א, איך הדברים מתיישבים, כי לכאו' מש"כ בתחילת דברינו אינו מתאים עמש"כ כאן. עיי"ש.
- (יד) עכ"פ, טענת הכרו"פ הוא טענה חזקה, וא"כ ה"ל לשאר אחרונים להתיר כיבוד בכל אופן.
- (טו) ואולי, הבינו שע"י המוך או רחיצה בחמין 'מושך' הזרע שנמצא בפנים לחוץ, וע"י כך אין חשש פולטת, ויש איסור השחתת זרע. [ואילו בסוגיין רשאי לכבד ואין חשש בטלה – מדוע לא? אולי משום שאינו בשעה שהוא עת רצון להתעבר, וצ"ע.]
- (טז) והנפק"מ, אשה שרוצה לקנח עצמה, להתרחץ, להתקלח, לקום וללכת אחר תשמיש, האם רשאי לעשות כן. לכרו"פ כן. תוה"ש כ' שלא תלך למרחץ, כי זה יפליט הזרע, וגם לא תלך הרבה. משמע, מקלחת רגילה שרי. ערוה"ש כ' דלא לשכב על בטנה אחרי תשמיש [כמה זמן?].
- (יז) אמבטיה אחר תשמיש, אם הוא סמוך לזמן הביוץ, יש להחמיר, כיון שדומה למרחץ. אך מותר לה ללכת אחר זמן מה.
- (יח) לאור האמור, יש ליישב הגמ' שבת פ"ו, שדחו מתן תורה ביום א' משום פולטת. והק' ר' אלישיב, הא יש עצה של כיבוד הבית.
- (יט) לרעק"א י"ל, דפולטת רק עוזר להבחין, אבל אם תרגיש, אכן נטמאה. למג"א י"ל שהוא השחתת זרע. ופנ"י תי' דטרידי, וא"כ יש לחשוש שלא תכבד היטב.